

Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Σχολή Επιστημών Υγείας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

**«Μελέτη απόψεων των ενήλικων ατόμων 18-64 σχετικά με
τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας στα ομόφυλα ζευγάρια»**

Σπουδάστριες:

ΚΟΚΚΑΛΑ ΙΩΑΝΝΑ ΥΚ 5762

ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ ΥΚ 5757

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΟΥ ΜΑΛΑΜΑΤΕΝΙΑ ΥΚ 5749

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Σοφία Κουκούλη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μας κα Σοφία Κουκούλη, για την πολύτιμη και καθοριστική βοήθεια που μας παρείχε κατά τη διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας. Οι καίριες υποδείξεις και τα σχόλια της, αποτέλεσαν σημαντικά εφόδια για την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας με τον βέλτιστο τρόπο. Ακόμα, αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες μας για τη συνεχή στήριξή τους, την κατανόηση και τη συμπαράστασή τους, κατά τη διάρκεια των σπουδών μας.

Δήλωση τήρησης ακαδημαϊκής δεοντολογίας

Οι υπογράφουσες φοιτήτριες του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Κρήτης :

Κοκκάλα Ιωάννα

Κυριαζοπούλου Αντωνία

Σακελλαρίδου Μαλαματένια

Δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία είναι προϊόν δίκης μας έμπνευσης και προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές .

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Μέσω της παρούσας έρευνας, διερευνήθηκαν οι αντιλήψεις του γενικού πληθυσμού για τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια, ένα ζήτημα το οποίο διχάζει τον γενικό πληθυσμό. Κεντρικό σημείο ενδιαφέροντος της πτυχιακής αποτέλεσε η διερεύνηση των απόψεων των ατόμων, αλλά και των ενδεχομένων κοινωνικό-δημογραφικών παραγόντων που επηρεάζουν τις απόψεις τους απέναντι στη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια στη Ελλάδα.

Μεθοδολογία: Το δείγμα αποτέλεσαν 288 άτομα ηλικίας 18-64 ετών και επιλέχθηκε μέσω δειγματοληψίας χιονοστιβάδας. Το ερευνητικό εργαλείο ήταν το ερωτηματολόγιο, αποτελούμενο από τρεις ενότητες: δημογραφικά χαρακτηριστικά, απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία και απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες είχαν μέτριες προς θετικές απόψεις ως προς την τεκνοθεσία γενικά, αλλά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια. Οι γυναίκες είχαν πιο θετικές απόψεις αναφορικά με την τεκνοθεσία, εν συγκρίσει με τους άνδρες. Ακόμα, οι συμμετέχοντες που ήταν ετερόφυλοι είχαν πιο θετικές απόψεις αναφορικά με την τεκνοθεσία, σε σχέση με τους συμμετέχοντες που ήταν αμφιφυλόφιλοι. Οι συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι τοποθετούνται στο κέντρο, όσον αφορά τις πολιτικές τους πεποιθήσεις, είχαν λιγότερο θετικές απόψεις ως προς την τεκνοθεσία, σε σχέση με εκείνους που τοποθετούνται αριστερά, εκείνους που τοποθετούνται κεντροδεξιά και αυτούς που δεν επιθυμούσαν να απαντήσουν. Τέλος, οι συμμετέχοντες που τοποθετούνται δεξιά, είχαν λιγότερο θετικές απόψεις ως προς την τεκνοθεσία απ' ό,τι εκείνοι που τοποθετούνται αριστερά, εκείνοι που τοποθετούνται κεντροδεξιά και εκείνοι που δεν επιθυμούσαν να απαντήσουν.

Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας αναδεικνύουν την επίδραση των κοινωνικό-δημογραφικών παραγόντων των ατόμων στις αντιλήψεις

τους αναφορικά με την τεκνοθεσία, αλλά όχι ως προς την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Εν τούτοις, η περαιτέρω διερεύνηση των απόψεων τους για το εν λόγω θέμα, θεωρείται μείζονος σημασίας, έτσι ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα που θα μπορούν να γενικευτούν στον ευρύτερο πληθυσμό.

Λέξεις κλειδιά: υιοθεσία, ομόφυλα ζευγάρια, ομοφοβία, σεξουαλικός προσανατολισμός.

ABSTRACT

Introduction: Through this research, the general population's perceptions of the legalization of procreation by same-sex couples, were explored, an issue that divides the general population. The main point of interest of the degree completion is the investigation of the opinions of individuals, but also of the possible social-demographic factors that influence their opinions towards the legalization of procreation by homosexual couples in Greece.

Methodology: The sample consisted of 288 people aged 18-64, which was selected through snowball sampling. The research instrument was the questionnaire, consisting of three sections: demographic characteristics, perceptions on adoption and perceptions on the adoption of children by same-sex couples.

Results: Results showed that participants had moderate to positive perceptions on adoption in general, but also adoption of children by same-sex couples. Women had more positive views than men regarding adoption. In addition, participants who were heterosexual had more positive views regarding adoption than participants who were bisexual. Participants who said they placed themselves in the center in terms of their political beliefs, had less positive views on adoption than those who placed themselves on the left, those who placed themselves on the center-right, and those who did not wish to answer. Finally, right-aligned participants had less positive views on adoption than left-aligned, center-right, and those who did not wish to answer.

Conclusions: The results of this study highlight the influence of socio-demographic factors of individuals on their perceptions regarding adoption, but not regarding adoption by same-sex couples. However, further investigation of their views on the subject is considered of major importance, so that conclusions can be drawn that can be generalized to the general population.

Key words: adoption, same-sex couples, homophobia, sexual orientation.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	iii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iv
ABSTRACT	v
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	x
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	xiii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	3
1.1 Ταυτότητα φύλου και σεξουαλικός προσανατολισμός	3
1.2 Διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων - Δημιουργία ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας	4
1.3 Ανάπτυξη ομοφυλόφιλης ταυτότητας	5
1.4 Comingout: η αποκάλυψη της ταυτότητας φύλου	7
1.5 Ορισμός και είδη διακρίσεων	8
1.6 Ομοφοβία - Ομοφοβική συμπεριφορά	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	14
2.1 Τι είναι η τεκνοθεσία	14
2.2 Τι είναι η αναδοχή	15
2.3 Διακρατική/Διαφυλετική τεκνοθεσία	16
2.4 Μορφές οικογένειας	17
2.5 Προβλήματα και ιδιαιτερότητες των γνωστών οικογενειακών σχημάτων	19
2.6 Μία άλλη μορφή οικογένειας: η ομοφυλόφιλη γονική οικογένεια	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΕΚΝΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΟΜΟΦΥΛΑ ΖΕΥΓΑΡΙΑ	24
3.1 Γονεϊκός ρόλος	24
3.2 Ψυχοσυναισθηματικά προβλήματα παιδιών και εφήβων με θετούς ετερόφυλους ή ομόφυλους γονείς	27
3.3 Ρόλοι φύλου και σεξουαλικός προσανατολισμός	30
	vii

3.4 Διεθνή νομοθεσία για την τεκνοθεσία	32
3.5 Ελληνική νομοθεσία για την τεκνοθεσία	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΚΝΟΘΕΣΙΑ	38
4.1 Απόψεις ομοφυλόφιλων ατόμων ή ζευγαριών για την τεκνοθεσία	38
4.2 Θρησκεία και τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια	40
4.3 Πολιτικές πεποιθήσεις και στάσεις απέναντι στην τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια	42
4.4 Στάσεις των Υπηρεσιών Τεκνοθεσίας	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	48
5.1 Είδος έρευνας	48
5.2 Πληθυσμός και δείγμα της έρευνας	49
5.3 Ερωτηματολόγιο έρευνας	49
5.4 Συλλογή δεδομένων έρευνας	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	51
6.1 Στατιστική ανάλυση δεδομένων	51
6.2 Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής	51
6.2.1. Περιγραφή του δείγματος	51
6.2.2. Απόψεις σχετικά με την Τεκνοθεσία παιδιών	57
6.2.3. Απόψεις σχετικά με την υιοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	64
6.3 Επαγωγική Στατιστική	75
6.3.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά και απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΖΗΤΗΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	82
Βιβλιογραφία	89
Ελληνόγλωσση	89
Ξενόγλωσση	91
Παράρτημα	98

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Φύλο.....	52
Διάγραμμα 2: Ηλικία	52
Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης.....	53
Διάγραμμα 4: Οικονομική Κατάσταση.....	54
Διάγραμμα 5: Τόπος Διαμονής.....	54
Διάγραμμα 6: Θρησκευτικά πιστεύω.....	55
Διάγραμμα 7: Πολιτικά πιστεύω.....	56
Διάγραμμα 8: Σεξουαλικός προσανατολισμός	56
Διάγραμμα 9: Επίδραση στην ευημερία του παιδιού λόγω της υιοθεσίας	57
Διάγραμμα 10: Να μην επιτρέπεται η τεκνοθεσία παιδιού από άλλη φυλή ή με διαφορετικό χρώμα	58
Διάγραμμα 11: Οι θετοί γονείς θεωρούνται πραγματικοί γονείς.....	58
Διάγραμμα 12: Τα υιοθετημένα παιδιά δεν αισθάνονται μέρος της οικογένειας.....	59
Διάγραμμα 13: Τα παιδιά που υιοθετούνται από οικογένειες από άλλες χώρες από τη δική τους, κινδυνεύουν να χάσουν την κουλτούρα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν	60
Διάγραμμα 14: Η υιοθεσία θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο μεταξύ ορισμένων φυλών ή μεταξύ ατόμων του ίδιου χρώματος	61
Διάγραμμα 15: Για να υιοθετήσει κάποιος/α ένα παιδί διαφορετικής καταγωγής (γραμμής αίματος), φυλής ή χρώματος πρέπει να είναι απελπισμένος/η	61
Διάγραμμα 16: Οι βιολογικοί γονείς δεν θέλουν τα παιδιά τους μετά την υιοθεσία τους	62
Διάγραμμα 17: Οι θετοί γονείς αγαπούν τα υιοθετημένα παιδιά τους σαν να ήταν βιολογικά τους παιδιά	63
Διάγραμμα 18: Μια βιολογική μητέρα δίνει το παιδί της για υιοθεσία κυρίως λόγω έλλειψης ηθικών αρχών και εκπαίδευσης.....	63

Διάγραμμα 19: Υπάρχει κάποιος άνδρας ομοφυλόφιλος ή γυναίκα ομοφυλόφιλη η οποία ανήκει στο στενό κύκλο γνωριμιών σας.....	64
Διάγραμμα 20: Δεν υπάρχει τίποτα κακό σε μια σεξουαλική σχέση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου.....	65
Διάγραμμα 21: Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με το γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου	65
Διάγραμμα 22: Το συμφέρον του παιδιού προστατεύεται καλύτερα με την τεκνοθεσία του από ετερόφυλα ζευγάρια	66
Διάγραμμα 23: Θα ένιωθα άβολα να υιοθετηθεί ένα παιδί από ένα ομόφυλο ζευγάρι	67
Διάγραμμα 24: Θα ένιωθα άγχος να υιοθετηθεί ένα παιδί από ένα ομόφυλο ζευγάρι	67
Διάγραμμα 25: Θα ένιωθα θυμό αν ένα παιδί υιοθετηθεί από ένα ομόφυλο ζευγάρι αντί από ένα ετερόφυλο ζευγάρι.....	68
Διάγραμμα 26: Δεν πιστεύω ότι παιδιά που μεγάλωσαν με ομοφυλόφιλο ζευγάρι γονέων είναι πιο πιθανό να κακοποιηθούν σεξουαλικά από παιδιά που μεγάλωσαν με ετερόφυλους γονείς.....	69
Διάγραμμα 27: Πιστεύω ότι τα παιδιά που μεγάλωσαν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν είναι πιο πιθανό να παρουσιάσουν σημαντικές αναπτυξιακές διαφορές σε σχέση με τα παιδιά που μεγάλωσαν από ετερόφυλα ζευγάρια.....	69
Διάγραμμα 28: Θα ένιωθα ασφάλεια αναθέτοντας τη φροντίδα ενός παιδιού σε ένα ομόφυλο ζευγάρι.....	70
Διάγραμμα 29: Τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια είναι πιο πιθανό να τα πειράζουν (κοροϊδεύουν) οι συνομήλικοί τους	71
Διάγραμμα 30: Θα ένιωθα άνετα να επικοινωνώ (αλληλεπιδρώ) με ομοφυλόφιλα ζευγάρια που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν	72
Διάγραμμα 31: Φοβάμαι ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια θα γίνουν και τα ίδια ομοφυλόφιλοι	72
Διάγραμμα 32: Πιστεύω ότι ο τρόπος ζωής των ομοφυλοφίλων ζευγαριών τα κάνει ακατάλληλα για γονείς.....	73

Διάγραμμα 33: Πιστεύω ότι τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν έχουν τις κατάλληλες σχέσεις	73
Διάγραμμα 34: Θα επέτρεπα στα παιδιά μου να παίζουν με παιδιά που έχουν μεγαλώσει από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	74
Διάγραμμα 35: Οι ομοφυλόφιλοι άντρες είναι πιο ικανοί να μεγαλώσουν ένα αγόρι από ένα κορίτσι και Οι γυναίκες είναι πιο ικανές να μεγαλώσουν ένα αγόρι από ένα κορίτσι.....	74
Διάγραμμα 36: Οι ομοφυλόφιλοι άντρες είναι πιο ικανοί να μεγαλώσουν ένα κορίτσι από ένα αγόρι και Οι γυναίκες ομοφυλόφιλοι είναι πιο ικανές να μεγαλώσουν ένα κορίτσι από ένα αγόρι.....	75

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και το φύλο	76
Πίνακας 2: Αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και την ηλικία	76
Πίνακας 3: Αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και το μορφωτικό επίπεδο	77
Πίνακας 4: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και την οικονομική κατάσταση	78
Πίνακας 5: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τις πολιτικές πεποιθήσεις	78
Πίνακας 6: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τον σεξουαλικό προσανατολισμό.....	79
Πίνακας 7: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τον τόπο διαμονής.....	80
Πίνακας 8: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις	81

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία έχει τίτλο “Μελέτη απόψεων ενηλίκων ατόμων 18-64 ετών σχετικά με τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια”. Η συγκεκριμένη μελέτη καταγράφει τις σύγχρονες τάσεις και τις αντιλήψεις του γενικού πληθυσμού για τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομοφυλόφιλα ζευγάρια, ένα ζήτημα το οποίο διχάζει τον γενικό πληθυσμό. Υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η σεξουαλική προτίμηση δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο στην τεκνοθεσία, ενώ άλλοι δεν συμφωνούν με την προαναφερθείσα στάση.

Η τεκνοθεσία από ομοφυλόφιλα ζευγάρια απασχολεί την ερευνητική κοινότητα λόγω των κοινωνικών, νομικών διαστάσεων και συνάμα λόγω των αντικρουόμενων απόψεων. Οι θεωρητικοί μελετητές ερευνούν κατά πόσο αυτή η μορφή οικογένειας, δηλαδή η ομοφυλόφιλη οικογένεια, δύναται να προσφέρει ισοδύναμα εφόδια στην ανατροφή των παιδιών όπως όλες οι άλλες μορφές οικογένειας. Επίσης, κρίσιμο ζήτημα που απασχολεί τους μελετητές είναι η επίδραση της σεξουαλικότητας των γονέων στη σεξουαλικότητα του παιδιού και οι επιπτώσεις στην ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των στάσεων και των απόψεων ατόμων ηλικίας 18- 64 ετών σχετικά με τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Ειδικότερα, κεντρικό σημείο ενδιαφέροντος της πτυχιακής αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων του πληθυσμού αλλά και των ενδεχομένων κοινωνικό-δημογραφικών παραγόντων που επηρεάζουν τις απόψεις των ατόμων απέναντι στη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια στη Ελλάδα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούν τη διερεύνηση των απόψεων των Ελλήνων για τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια, την εύρεση των διαφόρων των απόψεων βάσει ηλικιακής ομάδας των ερωτηθέντων, τη διαφοροποίηση της στάσης βάσει φύλου, εκπαιδευτικού επιπέδου και θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Η συγκεκριμένη εργασία διαρθρώνεται σε επτά κεφάλαια. Πιο αναλυτικά, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η ομοφυλόφιλη ταυτότητα. Συγκεκριμένα, περιγράφεται η ταυτότητα του φύλου και ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η

διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων, η δημιουργία της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+, η ανάπτυξη της ομοφυλόφιλης ταυτότητας, το comingout, τα είδη των διακρίσεων και η έννοια της ομοφοβίας και της ομοφοβικής συμπεριφοράς.

Στο δεύτερο κεφάλαιο καταγράφεται ο ορισμός και οι μορφές της οικογένειας. Ειδικότερα, παρουσιάζεται το εννοιολογικό πλαίσιο της τεκνοθεσίας, της αναδοχής, το σύστημα της τεκνοθεσίας διακρατικά και οι μορφές της οικογένειας.

Το τρίτο κεφάλαιο σχετίζεται με την τεκνοθεσία και τα ομόφυλα ζευγάρια. Αναλύει τον ρόλο των γονέων, τα ψυχοσυναισθηματικά προβλήματα των παιδιών και των εφήβων με θετούς ετερόφυλους ή ομοφύλους γονείς, το ρόλο του φύλου στον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη διεθνή και την ελληνική νομοθεσία για την τεκνοθεσία.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση ολοκληρώνεται με το τέταρτο κεφάλαιο, στο οποίο παρουσιάζονται οι απόψεις για την τεκνοθεσία. Συγκεκριμένα καταγράφονται οι απόψεις των ομοφυλοφίλων ατόμων ή ζευγαριών για την τεκνοθεσία, η σχέση της θρησκείας με την τεκνοθεσία των ομόφυλων ζευγαριών, οι πολιτικές πεποιθήσεις και οι στάσεις απέναντι στην τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών, οι στάσεις των υπηρεσιών τεκνοθεσίας.

Έπειτα, ακολουθεί το ερευνητικό μέρος της παρούσας εργασίας. Ειδικότερα, το πέμπτο κεφάλαιο αποτελεί τη μεθοδολογία της έρευνας, ενώ το έκτο περιλαμβάνει τα αποτελέσματά της. Επίσης, στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται η συζήτηση των αποτελεσμάτων και παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας. Τέλος, ακολουθεί ο κατάλογος των βιβλιογραφικών πηγών που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή της παρούσας εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

1.1 Ταυτότητα φύλου και σεξουαλικός προσανατολισμός

Μια έννοια που κρίνεται απαραίτητο να αποσαφηνιστεί είναι η έννοια του όρου ‘ομοφυλόφιλος’. Για την αποσαφήνισή του πρέπει να οριστεί η σεξουαλικότητα και να γίνει διάκριση μεταξύ της ταυτότητας φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού.

Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στον ατομικό και εξωτερικό τρόπο που ένα άτομο βιώνει το φύλο του, είτε αυτό συμπίπτει είτε όχι με το βιολογικό του φύλο, δηλαδή αυτό που του έχει αποδοθεί κατά τη γέννησή του. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός αναφέρεται στο μόνιμο μοντέλο σεξουαλικής, ρομαντικής, συναισθηματικής έλξης ενός ανθρώπου προς συγκεκριμένο φύλο ή και στα δυο φύλα. Είναι ανεξάρτητος από την ταυτότητα φύλου. Η σεξουαλικότητα εμφανίστηκε ως επιστημονικός όρος τον 19ο αιώνα. Με τον όρο σεξουαλικότητα ορίζεται το γενετήσιο ένστικτο, η διάθεση του ερωτισμού και η έκφρασή της μέσω μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς (Μπαμπινιώτης, 2005). Στην έννοια της σεξουαλικότητας εντοπίζεται το μοντέλο του σεξουαλικού προσανατολισμού. Οι πιο σύνηθες εκφράσεις σεξουαλικού προσανατολισμού είναι η ετεροφυλία, η ομοφυλοφιλία, αμφισεξουαλικότητα (έλξη και προς τα δύο φύλα) και τέλος η ασεξουαλικότητα (το άτομο δεν νιώθει καμία έλξη για κανένα φύλο).

Ο όρος ετεροφυλοφιλία αναφέρεται στους ανθρώπους που έλκονται ερωτικά από άτομα του αντίθετου φύλου και αυτή η έλξη γίνεται με φυσικό τρόπο (Γεωργίου, 2018). Ως σεξουαλικός προσανατολισμός, η ομοφυλοφιλία είναι ένα διαρκές πρότυπο συναισθηματικής, ερωτικής ή/και σεξουαλικής έλξης από άτομα του ίδιου φύλου. Η ομοφυλοφιλία αναφέρεται στα άτομα που έλκονται ερωτικά και συνάπτουν σχέσεις με άτομα του ίδιου φύλου (Whitley&Kite, 2010). Η έννοια της ομοφυλοφιλίας εμφανίστηκε πρώτη φορά από τον Benkert το 1896, σε μία προσπάθεια του ίδιου να περιγραφεί η σεξουαλική και ερωτική προτίμηση των ατόμων για ανθρώπους που ανήκουν στο ίδιο φύλο (Μίχος, 2015).

Με τον όρο ομοφυλοφιλία δεν καταγράφεται μόνο η σεξουαλική και ερωτική προτίμηση για το ίδιο φύλο, αλλά αποτυπώνεται ένα κρίσιμο χαρακτηριστικό της προσωπικότητάς του ομοφυλόφιλου ατόμου, προσδιορίζεται η ατομική και κοινωνική

του ταυτότητα (Χατζηστεργίου, 2012). Οι κοινωνίες τείνουν να κατηγοριοποιούνται άτομα σύμφωνα με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Οι πιο συχνοί όροι σε διεθνές επίπεδο, που αποδέχονται τα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό είναι: lesbian και gay. Με τον πρώτο όρο προσδιορίζεται η γυναικεία ομοφυλοφιλία, ενώ με τον δεύτερο όρο αποτυπώνεται η ανδρική ομοφυλοφιλία. Τέλος υπάρχουν οι –bisexual (αμφιφυλόφιλοι) οι οποίοι έλκονται και από τα δύο φύλα) - και οι asexual (ασεξουαλικοί) οι οποίοι δεν έλκονται από κανένα από τα δύο φύλα).

1.2 Διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ομοφυλόφιλων - Δημιουργία ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας

Οι ομοφυλόφιλοι άνθρωποι ανέκαθεν αντιμετώπιζαν και αντιμετωπίζουν στάσεις, προκαταλήψεις και συμπεριφορές διακρίσεων λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού τους. Αυτό μπορεί να γίνει αντιληπτό από το γεγονός ότι μέχρι το 1973 η ομοφυλοφιλία θεωρούνταν από την πλευρά της ψυχιατρικής, της ψυχολογίας και της εκάστοτε πολιτείας ως μια ψυχική διαταραχή. Το 1973, η Αμερικανική ψυχολογική εταιρεία αφαίρεσε από το διαγνωστικό εγχειρίδιο των ψυχικών διαταραχών (DSM) την ομοφυλοφιλία, ως ψυχική ασθένεια (Spitzer, 1981). Όμως η ανάγκη εξάλειψης των διακρίσεων και η ανάγκη για ίση μεταχείριση και δικαιώματα των ομοφυλόφιλων παραμένει ως τις μέρες μας ένα σημαντικό θέμα συζήτησης. Προκειμένου να αποκτήσουν μια φωνή, να κάνουν ορατή την ύπαρξή τους και να εκφράσουν τις ανάγκες και τα δικαιώματά τους δημιουργήθηκε η κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ (Λεσβίες/ Ομοφυλόφιλοι/ Αμφισεξουαλικοί, Τρανς/ Κούρ/ Ίντερσεξ, ενώ το + αποτυπώνει την ύπαρξη και άλλων ταυτοτήτων)(Μίχος, 2017). Η κοινότητα αυτή αποτελεί ένα ασφαλές πλαίσιο για τα ΛΟΑΤ άτομα καθώς εκεί οι ίδιοι αλλά και οικογένειες τους βρίσκουν προστασία και αποδοχή από άτομα τα οποία έχουν βιώσει παρόμοιες ή και ίδιες εμπειρίες. Επίσης, η κοινότητα δραστηριοποιείται και στην υποστήριξη των ανθρώπων για ζητήματα θεσμικά όπως ισότητα στην εργασία, θέματα υγείας και πρόληψης, η συμπερίληψη της διαφορετικότητας στα σχολεία, νομικά ζητήματα με προτεινόμενες αλλαγές στο Οικογενειακό Δίκαιο, Νομική αναγνώριση φύλου και ζητήματα ιντερσέξ ατόμων κ.α..

Στα πλαίσια αυτά η ΛΟΑΤ κοινότητα δημιουργεί κάθε χρόνο εορτασμούς υπερηφάνειας η αλλιώς pride. Στη χώρα μας ο εορτασμός λαμβάνει χωρά από το 2005 που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα και από τότε έως σήμερα έχει την παρουσία του και σε άλλες πόλεις της χώρας. Τέλος, υπάρχει το Europride και το World pride όπου κάθε χρόνο επιλέγεται μια πόλη της Ευρώπης η του κόσμου αντίστοιχα ώστε να διεξαχθεί ο εορτασμός. Με αυτόν τον τρόπο και με άλλες κινητοποιήσεις της η ΛΟΑΤ κοινότητα δηλώνει σταθερά την παρουσία της, δίνοντας τον αγώνα για την εξάλειψη των διακρίσεων και της στοχοποίησης των ατόμων ΛΟΑΤ.

1.3 Ανάπτυξη ομοφυλόφιλης ταυτότητας

Η Cass (1979) διατύπωσε την άποψη πως η ανακάλυψη της ομοφυλόφιλης ταυτότητας και η αντίληψη της διαφορετικότητας από τους άλλους ανθρώπους, δεν ακολουθεί την ίδια πορεία με αυτή των ετερόφυλων ατόμων. Σύμφωνα με την ίδια, τα αντιληπτικά στάδια μέχρι την αποδοχή της ομοφυλοφιλίας είναι διαδοχικά τα εξής:

- Σύγχυση ταυτότητας. όταν το άτομο διαπιστώνει ότι έλκεται από το ίδιο φύλο, μπορεί να μην αποδέχεται την ομοφυλοφιλική του ταυτότητα, να αισθάνεται συγχυσμένο και να ψάχνει διαρκώς επιβεβαίωση ότι είναι ετεροφυλόφιλο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, μπορεί να προσπαθήσει να συνάψει σχέσεις με άτομα του αντίθετου φύλου, πιστεύοντας πραγματικά ότι αυτό ίσως αλλάξει.
- Η ταυτότητα συγκρίνεται. Σε αυτό το στάδιο, το άτομο αρχίζει να αποδέχεται την πιθανότητα της ομοφυλοφιλίας του. Ίσως να προσπαθεί να εξηγήσει αυτό που του συμβαίνει ή να προσπαθεί να αρνηθεί ότι η ομοφυλοφιλία αποτελεί την κεντρική του ταυτότητα. Ορισμένα άτομα ίσως αποδέχονται την ταυτότητά τους αλλά δεν επιλέγουν να την εκφράσουν. Άλλα άτομα, ενδεχομένως να πείσουν τον εαυτό τους να συνάψει μια ετεροφυλική σχέση, λόγω του αισθήματος ντροπής που μπορεί να τους διακατέχει.
- Ανοχή της ταυτότητας. Το άτομο αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι μόνο του, ότι υπάρχουν και άλλα άτομα που βιώνουν αντίστοιχες καταστάσεις. Αρχίζει να αντιμετωπίζει με πιο δεκτικό τρόπο την ομοφυλόφιλη ταυτότητα και ξεκινά προσπάθειες κοινωνικοποίησης.

- Η ταυτότητα γίνεται αποδεκτή. Σε αυτό το στάδιο περνάει από την ανοχή και τη συνειδητοποίηση, στην πλήρη αποδοχή. Στο σημείο αυτό, θα πραγματοποιηθεί και η αποκάλυψη της ταυτότητας, η οποία θα επιλεγεί να γίνει σε ορισμένα άτομα στο κοινωνικο-οικογενειακό περίγυρο του κάθε ατόμου.
- Το άτομο αισθάνεται περήφανο για την ταυτότητα. Σε αυτό το στάδιο, το άτομο θέλει και ο ευρύτερος περίγυρος του να γνωρίζει την ταυτότητά του και να μπορεί να εκφράζεται ελεύθερα.
- Η ταυτότητα συντίθεται και συγχωνεύεται ως ολοκληρωτική ένταξη στην ατομική ταυτότητα (Μίχος, 2017). Πλέον ο σεξουαλικός προσανατολισμός του αποτελεί ένα μόνο μέρος του εαυτού του και όχι όλη τη ταυτότητά του.

Σε συνέχεια των παραπάνω, η Cass (1984) είχε αναφέρει πώς νιώθει το ομοφυλόφιλο άτομο κατά τη διαδικασία της συνειδητοποίησης της ταυτότητάς του: «νομίζεις ότι μάλλον είσαι ομοφυλόφιλος, ωστόσο δεν είσαι και εντελώς σίγουρος. Νιώθεις αποστασιοποιημένος ή αποκομμένος από τους άλλους ανθρώπους. Ξεκινάς να σκέφτεσαι ότι ίσως ήταν βοηθητικό να συναντήσεις άλλους ομοφυλόφιλους, αλλά δεν είσαι σίγουρος αν στα αλήθεια το θέλεις αυτό ή όχι. Θα προτιμούσες να ήσουν εντελώς ετεροφυλόφιλος...»

Ο Troiden (1988) προτείνει μια διαφορετική πορεία κατά την εξέλιξη της ταυτότητας φύλου του ομοφυλόφιλου ατόμου, η οποία διακρίνεται από τέσσερα στάδια:

1. Ευαισθητοποίηση/ συνειδητοποίηση ταυτότητας: Σε αυτό το στάδιο το άτομο αντιλαμβάνεται τη διαφορετικότητα του. Ο Troiden (1988) αναφέρει πως οι περισσότεροι έφηβοι ηλικίας 13 ετών φαίνεται σε αυτό το στάδιο να μην αντιλαμβάνονται πλήρως ότι είναι ομοφυλόφιλοι αλλά μπορούν να αντιληφθούν τη διαφοροποίηση από τους συνομηλίκους τους, ως προς τη σεξουαλική προτίμησή τους.
2. Σύγχυση ταυτότητας/ διχασμός: περίπου στην ηλικία των 17 ετών το ομοφυλόφιλο άτομο αρχίζει να πιστεύει ότι ενδεχομένως είναι ομοφυλόφιλος, αλλά ακόμη αποφεύγει να κατηγοριοποιήσει τον εαυτό του.
3. Ανάληψη ταυτότητας: στην ηλικία των 19 ετών το άτομο πλέον αρχίζει να συνειδητοποιεί την ταυτότητά του και ξεκινάει η διαδικασία της πλήρους

αποδοχής του εαυτού και της ταυτότητά φύλου ως κάτι φυσιολογικό. Συνήθως ξεκινάει τη συναναστροφή του με άλλους ομοφυλοφίλους. Ωστόσο η αποκάλυψη της ταυτότητάς του ακόμα συνοδεύεται από το αίσθημα του φόβου και του άγχους.

4. Δέσμευση ταυτότητας: Στο τελευταίο στάδιο, ως ενήλικες πλέον, οι ομοφυλόφιλοι αποδέχονται πλήρως την ταυτότητα φύλου και την εντάσσουν στην ζωή τους και στην καθημερινότητα τους. Είναι πλέον σίγουροι για τον εαυτό τους και αισθάνονται χαρούμενοι.

Οι έρευνες δείχνουν ότι τα ίδια στάδια αφορούν και τη γυναίκα ομοφυλόφιλη, αλλά και τον άνδρα ομοφυλόφιλο. Ωστόσο, το κάθε φύλο παρουσιάζει διαφορές ως προς το πως το βιώνει και πως το επεξεργάζεται.

1.4 Comingout: η αποκάλυψη της ταυτότητας φύλου

Με τον όρο comingout αναφερόμαστε στην αποκάλυψη της ταυτότητας φύλου συνήθως των ομοφυλοφίλων ατόμων. Σημαντικός παράγοντας είναι ότι η όποια διαδικασία αποκάλυψης γίνεται αυτοβούλως, όταν και όποτε θελήσει το άτομο. Η βιβλιογραφία καταλήγει πως το 'comingout' παρουσιάζεται ως μια σύνθετη ψυχολογική διαδικασία κατά την οποία το άτομο προσπαθεί να εναρμονίσει τη σεξουαλική του προτίμηση ως αναπόσπαστο μέρος του εαυτού του στον κοινωνικό του περίγυρο.

Η διαδικασία χρειάζεται χρόνο και ακολουθεί στάδια από τη συνειδητοποίηση της ομοφυλοφιλικής ταυτότητας στην εσωτερική διαμάχη προκειμένου να καταλήξει στην αποδοχή του εαυτού (Weber-Gilmoreetal., 2011). Το comingout δε γίνεται ταυτόχρονα σε όλους τους κύκλους ζωής των ομοφυλοφίλων ατόμων. Κάποιοι μπορεί να εκδηλώσουν τη ταυτότητα φύλου μόνο σε στενούς φίλους ενώ άλλοι σε όλες τις συναναστροφές τους. Ωστόσο η αποκάλυψή της ταυτότητας σε οικογένεια, φίλους και άτομα του ευρύτερου περιβάλλοντος ενδεχομένως να αυξήσει τις πιθανότητες για κοινωνική υποστήριξη, γεγονός που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την ψυχική δύναμη των ατόμων(Mason 2002;Fish 2006).

Ανατρέχοντας στη βιβλιογραφία από τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν το comingout είναι: το φύλο (Diamond, 2006, Diamond, 2014, Rust,

1993), η σεξουαλική μειονοτική ομάδα (Diamond, 2006), ο πολιτισμός. Ο Alderson (2003, 2013) προτείνει ότι η αποκάλυψη της ταυτότητας φύλου είναι αποτέλεσμα τόσο ψυχολογικών διαδικασιών, όσο και κοινωνικό/ περιβαλλοντικών παραγόντων.

Η έρευνα των Hogarth & Bogaert (2017) μελέτησε σε άνδρες ομοφυλόφιλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την ηλικία εμφάνισης του coming out. Σύμφωνα με τους ερευνητές παίζουν ρόλο τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας (ανοιχτότητα, που αναφέρεται ως η δεκτικότητα/ ανεκτικότητα στις εμπειρίες), οι ρόλοι του φύλου και η θρησκευτικότητα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματά τους οι άνδρες που παρουσίαζαν περισσότερη ανοιχτότητα τείνουν να αποκαλύπτουν την ταυτότητα τους πιο νωρίς. Άτομα που είχαν υψηλότερο βαθμό θρησκευτικότητας πραγματοποίησαν σε μεταγενέστερη ηλικία το coming out στο περίγυρό τους. Ωστόσο ο ρόλος του φύλου δεν συσχετίστηκε σημαντικά με μεταγενέστερη ηλικία coming out.

Οι συνέπειες του 'coming out' είναι διττές (θετικές και αρνητικές). Συχνά η αποκάλυψη της ταυτότητάς τους είχε αρνητικές συνέπειες και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δέχονται επιθέσεις διάφορων μορφών (όπως πχ. λεκτική επίθεση) από μέλη της οικογένειας, ακόμη και να έρθουν σε σύγκρουση μαζί τους. Από την άλλη πλευρά στις θετικές συνέπειες καταγράφονται οι εσωτερικές διεργασίες συμφιλίωσης με τον εαυτό τους και την εναρμόνιση του ιδιωτικού και κοινωνικού βίου. Ακόμη, το 'coming out' έχει συνδεθεί κάποιες φορές με την απώλεια κάποιων προσώπων, αλλά άλλες φορές έχει σημειωθεί ισχυροποίηση και διεύρυνση του κοινωνικού περιγύρου του ατόμου. Τέλος, η αποκάλυψη οδηγεί συνήθως στη μετέπειτα συναναστροφή με περισσότερα άτομα της ΛΟΑΤ κοινότητας.

1.5 Ορισμός και είδη διακρίσεων

Τα είδη των διακρίσεων είναι πάρα πολλά και ανάλογα με τη μορφή τους χωρίζονται σε κάποιες κατηγορίες.

Αρχικά, φυλετική διάκριση είναι κάθε μορφή αποκλεισμού, περιορισμού ή προτίμησης βάσει φύλου, χρώματος, καταγωγής και προέλευσης, που έχει ως στόχο ή ως συνέπεια να περιοριστεί ή ακόμα και να εξαλειφθεί η αναγνώριση της ισοτιμίας στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών σε όλα τα επίπεδα της

δημόσιας ζωής, στον πολιτιστικό, στον κοινωνικό, στον οικονομικό ή στον πολιτικό τομέα (Πανταζής, 2015).

Οι διακρίσεις μπορεί να είναι άμεσες ή έμμεσες. Άμεσες διακρίσεις είναι αυτές κατά τις οποίες ένα άτομο με προθυμία οδηγείται στη διάκριση μιας ομάδας ανθρώπων ή ενός άλλου μεμονωμένου ατόμου. Σε καθημερινό επίπεδο, οι άμεσες διακρίσεις απέναντι σε κάποια άτομα δε συναντώνται συχνά συγκριτικά με τις διακρίσεις που σχετίζονται με την προέλευση και την καταγωγή κάποιου (Γερασιμοπούλου και συν.,2015).

Οι έμμεσες διακρίσεις σχετίζονται με συγκεκριμένα κριτήρια που τίθενται ως συγκριτική πρακτική για το διαχωρισμό των ατόμων. Ως ένα είδος έμμεσης διάκρισης είναι και η παρενόχληση που δέχεται ένα άτομο, η οποία χαρακτηρίζεται αναξιοπρεπής και η οποία έχει ως συνέπεια ο αποδέκτης να αισθάνεται εχθρότητα, ταπείνωση και εκφοβισμό.

Επιπλέον, υπάρχει διάκριση εξαιτίας σχέσης. Το πλαίσιο αυτής της διάκρισης αφορά, όταν ένας άνθρωπος απομακρύνεται, επειδή έχει σχέσεις με ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετική θρησκεία, έχουν διαφορετική σεξουαλική ταυτότητα, άλλο χρώμα ή κάποια άλλη εμφανή διαφορά.

Κρίσιμο ρόλο στις διακρίσεις διαδραματίζει η πολιτισμική ταυτότητα του ανθρώπου, η οικονομική, η κοινωνική του κατάσταση και το ευρύτερο οικογενειακό του περιβάλλον(Κουφοπούλου, 2017).

Στο πλαίσιο των διακρίσεων συμπεριλαμβάνονται και οι μικροεπιθέσεις, οι καθημερινές και συνηθισμένες στη θέαση λεκτικές επιθέσεις και κάθε μορφή καθημερινής βίας. Αυτές οι πρακτικές αντιμετωπίζουν με εχθρότητα κάποιο άτομο και μία ομάδα ατόμων εξαιτίας του φύλου τους, της θρησκείας τους ή της εθνότητάς τους. Συνήθως τα άτομα τα οποία πράττουν τέτοιο είδος μικροεπιθέσεις δεν έχουν επίγνωση της λανθασμένης συμπεριφορά τους και δεν κατανοούν ότι και αυτές αποτελούν ένα είδος διάκρισης (Αυγέρου και συν., 2016).

Ολοκληρώνοντας, κατανοείται ότι τα είδη των διακρίσεων είναι πάρα πολλά και ανάλογα με την αρνητική συμπεριφορά και το επίκεντρο αυτής, διαχωρίζονται σε μορφές. Για παράδειγμα ένα άτομο που είναι αρνητικό απέναντι σε μία θρησκευτική

ομάδα ή στη θρησκεία κάποιου άλλου ατόμου, τότε παρατηρείται θρησκευτική διάκριση.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις διακρίσεις σε βάρος των ομοφυλοφίλων, αυτές στηρίζονται σε προκαταλήψεις, σε στερεότυπα και εκδηλώνονται σε διάφορους τομείς. Καθημερινά οι ομοφυλόφιλοι γίνονται αντικείμενο λεκτικών, σωματικών και ψυχολογικών επιθέσεων, δεν χαίρουν ίσης μεταχείρισης στον εργασιακό χώρο, καθώς αποκλείονται από πολλές θέσεις εργασίας και υπόκειται σε λογοκρισία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Γενικότερα, οι διακρίσεις εις βάρος τους διενεργούνται είτε με άμεσο τρόπο είτε έμμεσα μέσα από τον αποκλεισμό τους λόγω πλασματικών κριτηρίων (Μιχοπούλου, 2014).

1.6 Ομοφοβία - Ομοφοβική συμπεριφορά

Οι ομοφυλόφιλοι δέχονται τις διακρίσεις και την προκατάληψη των ετερόφυλων. Πολλές φορές είναι αποδέκτες ακόμα και βίας, ψυχολογικής, σωματικής και λεκτικής στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν ή να αποκτήσουν τα νόμιμα δικαιώματά τους (Sink&Mastro, 2017).

Αυτή η κατάσταση ονομάζεται ομοφοβία. Έτσι, με την έννοια της ομοφοβίας νοούνται όλες οι αρνητικές πεποιθήσεις, πρακτικές και συναισθήματα, που αναπτύσσουν ορισμένοι απέναντι σε ανθρώπους που δεν είναι ετεροφυλόφιλοι. Στο νοηματικό πλαίσιο της ομοφοβίας συγκαταλέγονται εκτός από τις προσωπικές προκαταλήψεις, οι νομοθετικές διακρίσεις που γίνονται προς αυτούς (Κωνσταντινίδης και συν., 2019).

Ο όρος ομοφοβία ετυμολογικά προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη φόβος, φοβία. Από το δεύτερο συνθετικό της ελληνικής λέξης κατανοείται πως η φοβία αυτή είναι μία παράλογη κατάσταση, την οποία βιώνει ένα άτομο, όπως όλες οι μορφές φοβίας, για παράδειγμα η υψοφοβία. Το πρώτο συνθετικό της λέξης προέρχεται από τη λατινική λέξη homo, δηλαδή άνθρωπος (Herek, 2004).

Η ομοφοβία ιστορικά εμφανίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του '60, περίοδο κατά την οποία παρουσιάστηκε το ομοφυλοφιλικό κίνημα. Κατόπιν ο ψυχαναλυτής Weinberg (1972), χρησιμοποίησε τον όρο ομοφοβία πρώτη φορά σε μία μελέτη του για τους ομόφυλους. Στην εν λόγω θεωρητική του μελέτη περιέγραψε ως ομοφοβία

το φόβο που αισθάνεται ένα άτομο, όταν έρχεται σε επαφή με έναν ομοφυλόφιλο (Whitley&Kite, 2010).

Στην ίδια μελέτη προσπάθησε να αποτυπώσει πως η ομοφυλοφιλία δεν αποτελεί το πραγματικό πρόβλημα. Το πρόβλημα εντοπίζεται στα άτομα που αντιμετωπίζουν και βλέπουν τους ομοφυλόφιλους με εχθρικό τρόπο.

Τέλος, πρέπει να καταγραφεί πως η σύγχρονη ψυχολογική επιστήμη δεν θεωρεί ως άρρωστο άτομο έναν ομοφυλόφιλο, αλλά αντιμετωπίζει ως ασθενή έναν ομοφοβικό. Για το λόγο αυτό, πολλές θεραπείες επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση της ομοφοβίας και όχι της ομοφυλοφιλίας (Γρηγορόπουλος, 2010).

Η Young (2004) ήταν η πρώτη, η οποία κατέγραψε τα γνωρίσματα, τα κριτήρια δηλαδή, που πρέπει να πληροί μία συμπεριφορά ή μία πράξη, για να χαρακτηριστεί ομοφοβική. Αυτά είναι τα εξής:

1. Εκμετάλλευση

Οργανώσεις αλλά και μεμονωμένα άτομα εκμεταλλεύονται τους ομοφυλόφιλους αντιμετωπίζοντάς τους όχι σαν πραγματικά ανθρώπινα όντα, για να αναδείξουν τα δικά τους συμφέροντα.

2. Περιθωριοποίηση

Πολλές φορές τα ομοφυλόφιλα άτομα τίθενται στο περιθώριο, δεν αντιμετωπίζονται αντικειμενικά και ισάξια με τους ετεροφυλόφιλους. Θεσμικά δεν είναι αποδέκτες ίσων προνομίων με αυτούς.

3. Αδυναμία

Τα ομοφυλόφιλα άτομα δεν εκπροσωπούνται πολιτικά και κοινωνικά σε διάφορους δημόσιους, ιδιωτικούς φορείς, σε οργανώσεις, ακόμα και στους κυβερνητικούς σχηματισμούς. Με αυτό τον τρόπο δεν μπορούν να ενημερώσουν και να εκφραστούν για ζητήματα που σχετίζονται με τις ανάγκες τους.

4. Βία

Τα ομοφυλόφιλα άτομα γίνονται αποδεκτές απειλών, εκφοβισμού, ομοφοβίας και λεκτικής, σωματικής, ψυχολογικής βίας.

5. Πολιτισμικός ιμπεριαλισμός

Στον πολιτισμό κυριαρχούν οι ετεροφυλόφιλοι και ακολουθείται η δική τους σεξουαλική πολιτική. Επίσης, αυτοί αποφασίζουν για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων (Dominski, 2016).

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση στο χάρτη της για τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα ισχυρίζεται ότι οι διακρίσεις που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και το φύλο επιδρούν στη ζωή των ομοφυλόφιλων από την παιδική τους ηλικία έως τον σχηματισμό της δικής τους οικογένειας και αυτό λαμβάνει χώρα σε όλα τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Passani&Debicki, 2016).

Σύμφωνα με τον Herek (2000) στην ομοφοβική συμπεριφορά εντοπίζονται τρεις διαστάσεις των στερεοτυπικών αντιλήψεων: το σεξουαλικό στίγμα, η σεξουαλική προκατάληψη και ο ετεροσεξισμός. Ειδικότερα, όσον αφορά τον ετεροσεξισμό με αυτόν αποτυπώνεται η κυρίαρχη ετεροφυλοφιλική θέση στον κοινωνικό, ιδεολογικό και πολιτισμικό τομέα. Ο ετεροσεξισμός, όπως και η ομοφοβία αποτελούν μία συνήθη κοινωνική πρακτική. Η διαφορά των δύο εννοιών αποτυπώνεται ως εξής. Η ομοφοβία αποτελεί μία προσωπική, ατομική πρακτική και στάση, ενώ ο ετεροσεξισμός αποτελεί μία πολιτισμική και κοινωνική ιδεολογία που διαχωρίζει τους ανθρώπους σε δύο κατηγορίες ανάλογα με τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους.

Το σεξουαλικό στίγμα αποτελεί μία αρνητική κοινωνική άποψη, η οποία θέτει σε κατώτερη κοινωνική θέση μη ετεροφυλικές συμπεριφορές. Με τη λέξη στίγμα εννοείται πως επίκεντρο τίθεται οτιδήποτε ξεχωρίζει από το σύνολο είτε σε επίπεδο εμφάνισης είτε σε επίπεδο συμπεριφοράς. Έτσι, αυτόματα στον συλλογικό νου παραβιάζονται τα κοινωνικά πλαίσια και αυτή η διαφοροποίηση απομονώνεται και στιγματίζεται (Whitley&Kite, 2010).

Η σεξουαλική προκατάληψη αποτελεί και αυτή ένα χαρακτηριστικό της ομοφοβικής συμπεριφοράς, όπως προειπώθηκε. Η σεξουαλική προκατάληψη αφορά την αρνητική στάση απέναντι στους ομοφυλόφιλους και όπως το σύνολο των προκαταλήψεων έχει κάποια κυρία γνώρισμα, τα οποία είναι τα κάτωθι:

- Είναι μία προδιάθεση ψυχολογικής φύσεως, η οποία κάνει το άτομο να αντιμετωπίζει και να έχει θετική ή αρνητική στάση απέναντι σε κάποιον.
- Σχετίζεται με μία κοινωνική ομάδα και τα μέλη που την απαρτίζουν.

- Έχει αρνητική ποιότητα (Herek, 2004).

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάστηκε ο ορισμός της σεξουαλικότητας και της διάκρισης ανάμεσα στην ταυτότητα φύλου και στον σεξουαλικό προσανατολισμό. Επίσης, επισημάνθηκε η αρνητική αντιμετώπιση που έχουν οι ομοφυλόφιλοι άνθρωποι, εξαιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού τους και η δημιουργία της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ για τη διεκδίκηση ισότιμης μεταχείρισης. Ακολούθησαν τα αντιληπτικά στάδια της Cass (1979) και του Troiden (1988). Εν συνεχεία, παρουσιάστηκε η έννοια comingout, η οποία αποτυπώνει τη διαδικασία αυτόβουλης αποκάλυψης της ταυτότητας φύλου. Το πρώτο κεφάλαιο ολοκληρώθηκε με την καταγραφή του ορισμού και των ειδών των διακρίσεων. Στο επόμενο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζεται η έννοια της τεκνοθεσίας, της αναδοχής, της διακρατικής τεκνοθεσίας και οι μορφές της οικογένειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

2.1 Τι είναι η τεκνοθεσία

Η τεκνοθεσία αποτελεί μία νομική ενέργεια με την οποία ένα άτομο δύναται, κατόπιν δικαστικής απόφασης, να αποκτήσει όλες τις υποχρεώσεις και τα γονικά δικαιώματα απέναντι σε ένα ανήλικο ή και ενήλικο άτομο, παρά το δεδομένο πως δεν είναι ο φυσικός του γονέας (Μπαμπινιώτης, 2002).

Από την άλλη, το παιδί, που έχει υιοθετηθεί κατόπιν δικαστικής απόφασης, διαθέτει όλα τα δικαιώματα που έχει και το φυσικό παιδί της οικογένειας, ενώ το οικογενειακό πλαίσιο έχει το σύνολο των υποχρεώσεων που έχουν οι οικογένειες και προς τα φυσικά παιδιά (Boswell, 1988).

Ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν πως η τεκνοθεσία αποτελεί μία σχέση τεχνητής μορφής, που βασικό χαρακτηριστικό της είναι η μίμηση, η αντιγραφή μιας φυσικής σχέσης (Παπαχρίστου, 1998).

Επιπρόσθετα, στη βιβλιογραφία ορίζεται ως ένα σύμπλεγμα πράξεων νομικής φύσεως και διατυπώνεται πως η τεκνοθεσία αφορά παιδιά και των δύο φύλων (Σπυριδάκης, 1997).

Θεωρητικοί μελετητές στις άνωθεν εννοιολογικές προσεγγίσεις αναφέρουν πως ένα παιδί οδηγείται σε τεκνοθεσία, όταν η φυσική του οικογένεια δεν έχει την προθυμία, δε διαθέτει την ικανότητα ή της έχει αφαιρεθεί νομικά μετά από δικαστική απόφαση το δικαίωμα να το φροντίσει (Τρισελιώτης, 1997).

Αποτελεί γενική παραδοχή πως η τεκνοθεσία χαρακτηρίζεται ως μία πράξη ουσιαστικής αγάπης από τους θετούς γονείς, που έχουν ως βασικό σκοπό να φροντίσουν, να παρέχουν ασφάλεια και στέγη σε ένα παιδί που το χρειάζεται, αφού έχει απομακρυνθεί από τη φυσική του οικογένεια. Επίσης, κάποιες φορές η τεκνοθεσία μπορεί να αποτελεί πρακτική ανθρώπων που θέλουν να διευρύνουν την οικογένειά τους, καθώς οι ίδιοι δεν μπορούν να τεκνοποιήσουν.

Ο παλαιότερος όρος της υιοθεσίας ετυμολογικά προέρχεται από την αρχαιοελληνική φράση “υιόνθέσθαι”. Ιστορικά εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην ελληνιστική εποχή. Η επιλογή της λέξης υιός, δηλαδή του άρρενος φύλου, αποτελεί

λογική απόρροια εκείνης της εποχής, αφού οι τεκνοθεσίες επικεντρώνονταν στα αγόρια, για να μπορεί να διατηρηθεί το οικογενειακό όνομα και να διαβιβαστεί η οικογενειακή περιουσία. Μέσω της ετυμολογίας και της σημασιολογικής ανάλυσης της λέξης υιού διαφαίνεται πως οι αιτιολογικοί παράγοντες της αρχαιοελληνικής τεκνοθεσίας διέφεραν κατάδηλα από τους σύγχρονους (Σαραντάκος, 2018). Τα τελευταία χρόνια σταδιακά αντικαθίσταται ο όρος υιοθεσία με αυτόν της τεκνοθεσίας.

Σύμφωνα με το FEC (2018), η έννοια της τεκνοθεσίας διαχωρίζεται σε διάφορα είδη, τα οποία παρουσιάζονται κάτωθι:

- Τεκνοθεσία ενός παιδιού, το οποίο έχει βιολογικό γονέα, που δεν έχει χάσει τα γονεϊκά του δικαιώματα, από το άτομο που χωρίς να έχει παντρευτεί αυτό το γονέα συζεί μαζί του.
- Τεκνοθεσία ως κοινή πράξη δύο ατόμων, που αποφασίζουν κοινά να ζητήσουν ένα παιδί για τεκνοθεσία.
- Τεκνοθεσία του παιδιού ενός γονέα, που έχει αποκτηθεί πριν το γάμο, το οποίο υιοθετείται από τον επόμενο νόμιμο σύζυγο.

Ολοκληρώνοντας την αποσαφήνιση της έννοιας της τεκνοθεσίας, κρίνεται σκόπιμο να καταγραφεί ένας επιπρόσθετος διαχωρισμός της νόμιμης τεκνοθεσίας. Έτσι, ανάλογα με το από πού προέρχεται το παιδί η νόμιμη μορφή της διαχωρίζεται ως εξής:

- Τεκνοθεσία από κάποιο ίδρυμα: ένα παιδί υιοθετείται από μία οικογένεια ή από κάποιο μεμονωμένο άτομο από ένα ίδρυμα.
- Τεκνοθεσία ιδιωτικής μορφής: μία οικογένεια υιοθετεί ένα παιδί που ανήκει σε κάποιο άγνωστο άτομο ή στο συγγενικό του περιβάλλον.
- Διακρατική τεκνοθεσία: αφορά την τεκνοθεσία ενός παιδιού από ένα ξένο κράτος, η οποία ακολουθεί το νομικό πλαίσιο της Σύμβασης της Χάγης (Λαγοπούλου & Μαλαμίδης, 2019).

2.2 Τι είναι η αναδοχή

Μία δεύτερη έννοια που πρέπει να αποσαφηνιστεί είναι ο όρος αναδοχή. Ουσιαστικά, όπως αποτυπώνεται στον Αστικό Κώδικα, πρόκειται για έναν θεσμό. Ο

θεσμός της αναδοχής είναι η δημιουργία μιας νέας μορφής οικογένειας, της ανάδοχης οικογένειας. Βασικό χαρακτηριστικό της είναι η προσωρινή φύση της και η παράλληλη λειτουργία της με τη βιολογική οικογένεια. Έτσι, η έννοια της αναδοχής αποτελεί την ανάληψη της ευθύνης για τη φροντίδα ενός ατόμου.

Το άτομο που αναλαμβάνει την φροντίδα ονομάζεται ανάδοχο άτομο και η οικογένεια ανάδοχη. Οι μέθοδοι με τις οποίες ένα ανήλικο άτομο δίνεται για αναδοχή είναι είτε κατόπιν δικαστικής αποφάσεως είτε κατόπιν συμφωνίας. Το χρονικό διάστημα της αναδοχής συμφωνείται εκ των προτέρων και η διάρκειά του ποικίλει. Όταν η φυσική οικογένεια δεν μπορεί να προσφέρει σε ένα παιδί τα απαραίτητα, τότε ξεκινά η διαδικασία της αναδοχής, η οποία έχει ως βασικό στόχο την ορθή ανατροφή ενός παιδιού μέσω της παροχής όλων όσων χρειάζεται (Καρτέρη&Τσεπελίκα, 2016). Το κράτος από την πλευρά του προκειμένου να στηρίξει τις οικογένειες που ενδιαφέρονται για αναδοχή, προσφέρει επίδομα « Καταβολή οικονομικής ενίσχυσης αναδοχής». Η οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, καθώς και μετά την ενηλικίωση του ανήλικου σε καθεστώς αναδοχής.

2.3 Διακρατική/Διαφυλετική τεκνοθεσία

Το πρώτο επίσημο κείμενο το οποίο μελετά και αποτυπώνει εν συνόλω τη διακρατική τεκνοθεσία είναι η Συνθήκη της Χάγης (1993). Πριν την υπογραφή της Συνθήκης της Χάγης το διακρατικό πλαίσιο της τεκνοθεσίας αφορούσε κυρίως θεωρητικές δηλώσεις, χωρίς την ύπαρξη πρακτικών κατευθυντήριων γραμμών και οι συμφωνίες ήταν κυρίως διμερείς. Η ανοργάνωτη πρακτική έφερε στο προσκήνιο πολλά πρακτικά και θεσμικά προβλήματα, τα οποία κλήθηκαν να αντιμετωπιστούν στη συνδιάσκεψη πριν την υπογραφή της Συνθήκης της Χάγης.

Στις γενικές αρχές της εν λόγω σύμβασης θέτονται οι κατευθυντήριες γραμμές της διακρατικής τεκνοθεσίας, της οποίας κεντρικό πρόσωπο είναι το υιοθετημένο παιδί και η προστασία του. Ειδικότερα, διατυπώνεται πως υπάρχει ηλικιακό όριο, για να προχωρήσει μία διακρατική τεκνοθεσία. Το μέγιστο ηλικιακό όριο είναι τα 18 έτη. Παρόλα αυτά κάθε κράτος μπορεί να καθορίσει μικρότερο από αυτό το όριο ηλικίας, το οποίο πρέπει να γίνει αποδεκτό από το κράτος προέλευσης του ανήλικου τέκνου, για να προχωρήσει η διακρατική τεκνοθεσία.

Η εφαρμογή της συνθήκης παύει να ισχύει, όταν το παιδί φτάσει την ηλικία των 18 ετών, κατά την οποία οι κεντρικές, πλέον, αρχές του κράτους προέλευσης και του κράτους υποδοχής κρίνουν, αν μπορεί να προχωρήσει η τεκνοθεσία.

Επίσης, η συνθήκη διατυπώνει πως κατά τη σύναψη της διακρατικής τεκνοθεσίας δημιουργούνται νόμιμες συγγενικές σχέσεις ανάμεσα στους γονείς και στα παιδιά, όπως συμβαίνει με τα γνήσια τέκνα μιας οικογένειας. Έτσι, το υιοθετημένο παιδί εντάσσεται πλήρως στο οικογενειακό πλαίσιο σαν να είναι ένα φυσικό παιδί. Οι συγγενικές σχέσεις δεν αφορούν μόνο το στενό οικογενειακό περιβάλλον, αλλά τη δημιουργία φυσικών σχέσεων με όλους τους συγγενείς των δύο πλευρών. Αυτό καταγράφεται ρητά, διότι θεωρείται πως τα παιδιά προστατεύονται βέλτιστα, όταν είναι οι γονείς αποκτούν πλήρεις ευθύνες και δικαιώματα, για να μπορούν να παρέχουν στο τέκνο ένα αίσθημα μονιμότητας και πλήρους προστασίας.

Ως υποψήφιοι γονείς στη διακρατική τεκνοθεσία συμπεριλαμβάνονται τα άτομα τα οποία είναι σύζυγοι ή ένα άτομο μόνο του, το οποίο μπορεί να είναι παντρεμένο ή άγαμο. Βέβαια, στις διακρατικές τεκνοθεσίες προτιμώνται άτομα τα οποία έχουν συζυγική σχέση και δένονται με σταθερούς δεσμούς ένωσης, καθώς είναι αυτά τα οποία μπορούν να παρέχουν πλήρη και ουσιαστική ανατροφή παιδιών.

Στην περίπτωση της τεκνοθεσίας από ομοφυλόφιλα άτομα το κράτος προέλευσης και το κράτος υποδοχής, κατόπιν στενής συνεργασίας από την αρχή της διακρατικής τεκνοθεσίας, μπορούν να συμφωνήσουν ή να αρνηθούν τη συνέχιση της διαδικασίας μετά από μελέτη της κατάστασης των θετών γονέων (Carlson, 2004).

2.4 Μορφές οικογένειας

Η “οικογένεια” είναι μια λέξη με πολλές διαφορετικές έννοιες. Οι άνθρωποι έχουν πολλούς τρόπους να ορίσουν μια οικογένεια και τι σημαίνει να είσαι μέλος σε μια οικογένεια. Οι οικογένειες διαφέρουν ως προς τη σύνθεση και τη μορφή τους. Όμως αυτό που έχει κοινό κάθε οικογένεια είναι ότι εκείνοι που την αποκαλούν οικογένεια κάνουν σαφές ότι οι άνθρωποι που την αποτελούν είναι κατά κάποιο τρόπο σημαντικοί γι’αυτούς.

Οι οικογένειες στις σύγχρονες κοινωνίες υπάρχουν σε όλα τα σχήματα και μεγέθη και κάθε μία είναι ίσης αξίας με όλες τις άλλες. Τα οικογενειακά μοντέλα

αλλάζουν και εξελίσσονται συνεχώς, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι υπάρχει ένα μοντέλο που είναι καλύτερο από ένα άλλο. Οι περισσότερες κοινωνίες πιστεύουν ότι η πυρηνική οικογένεια είναι ο πιο επιτυχημένος τύπος οικογένειας και αυτό το δεδομένο οδηγεί στην απλοϊκή και λανθασμένη αντίληψη/άποψη πως τα κοινωνικά προβλήματα οφείλονται στο γεγονός πως οι οικογένειες δεν ακολουθούν το μοντέλο της πυρηνικής μορφής. Ωστόσο, οι οικογένειες όλων των ειδών έχουν παρόμοιο αριθμό προβλημάτων και επιτυχιών, τα οποία εξαρτώνται από τους εμπλεκόμενους ανθρώπους και όχι από τον τύπο της οικογένειας. Η κοινωνία συχνά δεν αναγνωρίζει ότι αυτές οι αντιλήψεις είναι λανθασμένες και ότι όλες οι μορφές οικογένειας έχουν πολλές θετικές πτυχές(Clarke-Stewart&Brentano, 2006).

Έτσι, με βάση την οικογενειακή οργάνωση οι οικογένειες παρουσιάζονται με τις κάτωθι μορφές:

- Πυρηνική οικογένεια: Η πυρηνική οικογένεια είναι μια μονάδα που αποτελείται από τον σύζυγο, τη σύζυγο και τα άγαμα τέκνα.
- Εκτεταμένη οικογένεια: Ο όρος εκτεταμένη οικογένεια χρησιμοποιείται, για να δηλώσει τον συνδυασμό δύο ή περισσότερων πυρηνικών οικογενειών, που βασίζονται στην επέκταση των σχέσεων, όπως με την ένταξη στην πυρηνική οικογένεια ενός παντρεμένου ενήλικα αυτών των γονέων.
- Διευρυμένη οικογένεια Τα τελευταία χρόνια οι διευρυμένες οικογένειες τείνουν να είναι πολύ περισσότερες και από τις πυρηνικές οικογένειες. Οι διευρυμένες οικογένειες είναι οικογένειες με 2 ή περισσότερους ενήλικες που σχετίζονται με δεσμούς αίματος.
- Οι οικογένειες χωρίς παιδιά: είναι οικογένειες με δύο γονείς οι οποίοι δεν μπορούν να έχουν ή δεν θέλουν να κάνουν παιδιά. Στο παρελθόν, το να μεγαλώσεις, να παντρευτείς και να κάνεις οικογένεια θεωρούνταν το συνηθισμένο, αλλά στον σημερινό κόσμο, οι περισσότεροι άνθρωποι επιλέγουν να αναβάλλουν την απόκτηση παιδιών ή αποφασίζουν να μην κάνουν. Θα μπορούσαν επίσης να είναι περιπετειώδη ζευγάρια τα οποία δεν αισθάνονται ότι τα παιδιά θα μπορούσαν να ταιριάζουν στον τρόπο ζωής τους.
- Μονογονεϊκές οικογένειες: Μονογονεϊκή οικογένεια είναι αυτή που αποτελείται από έναν γονέα και ένα ή περισσότερα παιδιά. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο γονέας είτε δεν παντρεύτηκε ποτέ, είτε χήρεψε ή χώρισε.

- **Θετή οικογένεια:** : Όταν ένας τουλάχιστον γονέας δεν έχει βιολογική συγγένεια με τουλάχιστον ένα από τα τέκνα. Μπορεί να έχουν και οι δυο παιδιά από προηγούμενο γάμο είτε να έχουν προβεί σε τεκνοθεσία
- **Οικογένεια στην οποία οι παππούδες αναλαμβάνουν την ανατροφή των παιδιών:** Αυτός ο τύπος οικογένειας είναι όταν ένας ή περισσότεροι από τους παππούδες μεγαλώνουν τα εγγόνια τους. Αυτό μπορεί να προκύψει όταν οι γονείς δεν είναι παρόντες για να φροντίσουν τα παιδιά τους ή είναι ανίκανοι για να έχουν την επιμέλειά τους.
- **Ομογονεϊκότητα:** Είναι ορατή πλέον σε αρκετές χώρες του Δυτικού κυρίως κόσμου και έχει τη προοπτική νομιμοποίησης των οικογενειών όπου και

2.5 Προβλήματα και ιδιαιτερότητες των γνωστών οικογενειακών σχημάτων

Οι οικογένειες πολλές φορές αναπτύσσουν προβλήματα ή γίνονται ο αποδέκτης εξωοικογενειακών ή εσωοικογενειακών προβλημάτων .Αυτά τα προβλήματα επηρεάζουν πέρα από τους γονείς και τα ανήλικα οικογενειακά μέλη, τα παιδιά.

Ένα από αυτά είναι το διαζύγιο. Τα παιδιά τα οποία ζουν σε ένα περιβάλλον με συγκρούσεις αναπτύσσουν προβλήματα κατά το διαζύγιο, καθώς η άρνηση του παιδιού να αποδεχθεί ότι υπάρχουν δυσκολίες στη σχέση των γονέων του ενδεχομένως να το οδηγεί να αντιλαμβάνεται ως κάτι «φυσιολογικό» αυτή τη κατάσταση, εφόσον δεν έχει γνωρίσει κάτι διαφορετικό. Επίσης, πολλά παιδιά που βιώνουν ένα οδυνηρό διαζύγιο εμφανίζουν διαφορετικές αντιδράσεις ανάλογα με την ηλικία και το στάδιο ωρίμανσης του κάθε παιδιού. Μπορεί να εμφανίσει επομένως, φόβο μην απομακρυνθεί από τον άλλο γονέα ή η ενδεχόμενη μετακίνηση και αλλαγή περιβάλλοντος του, πτώση στις σχολικές επιδόσεις, δυσκολία συγκέντρωσης κ.α.

Ωστόσο, υπάρχουν τρόποι που οι γονείς μπορούν να αποφύγουν ή να μειώσουν αυτά τα προβλήματα εάν καταλήξουν στην απόφαση να πάρουν διαζύγιο και να μιλήσουν έγκαιρα και από κοινού στο παιδί. Τα παιδιά δεν χρειάζεται να βιώσουν ένα οδυνηρό διαζύγιο, εάν οι γονείς τους γνωρίζουν τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει αυτό και λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, για να το αποτρέψουν. Οι ερευνητικές μελέτες έχουν δείξει ότι τα παιδιά τα οποία βιώνουν κατά τη παιδική και

την εφηβική ηλικία ένα κλίμα με συνεχείς συγκρούσεις και εχθρότητα, για μεγάλα διαστήματα (οι συγκρούσεις μπορεί να υπάρχουν τόσο κατά τη διάρκεια του διαζυγίου, πριν, αλλά και μετά) είναι πιο πιθανό να εμφανίσουν προβλήματα αυτοεκτίμησης και ψυχολογικής προσαρμογής από ότι παιδιά χωρισμένων γονέων με πιο ήπιες συγκρούσεις.

Από την άλλη πλευρά μερικά παιδιά μαθαίνουν ακόμη και να αναπτύσσουν καλύτερες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων από τους συνομηλίκους τους λόγω των δεδομένων που έχουν βιώσει στο διαζύγιο (Clarke-Stewart&Brentano, 2006).

Κάποιοι άλλοι σημαντικοί παράγοντες που επιδρούν στη συναισθηματική και την ψυχολογική υγεία των παιδιών διαζευγμένων γονέων είναι η ικανότητα των γονέων να διατηρούν τη ρουτίνα, να εφαρμόζουν συνεπείς τεχνικές πειθαρχίας και να αφήνουν τα παιδιά τους να έχουν ποιοτική επαφή και με τους δύο γονείς. Συνολικά, το διαζύγιο μπορεί να είναι εξαιρετικά αρνητικό για ένα παιδί, αλλά δεν είναι απαραίτητο να εξελιχθεί με αυτό τον τρόπο. Εάν οι γονείς κάνουν τα σωστά βήματα, πολλά από αυτά τα ζητήματα μπορούν να αποφευχθούν ώστε να επιτευχθεί μια πιο ομαλή προσαρμογή των παιδιών στη νέα κατάσταση μετά το διαζύγιο.(Clarke-Stewart&Brentano, 2006).

Η μορφή της οικογένειας που αποτελεί επίκεντρο πολλών μελετών τις τελευταίες δύο δεκαετίες είναι η μικτή. Η μικτή οικογένεια, ειδικά η οικογένεια που σχηματίζεται μετά από ένα διαζύγιο, έχει απασχολήσει τους μελετητές πάρα πολύ. Στο παρελθόν, αυτοί οι τύποι οικογενειών δεν μελετήθηκαν τόσο πολύ και ταξινομήθηκαν ως τύπος πυρηνικής οικογένειας. Η έρευνα σήμερα δείχνει ότι είναι πολύ διαφορετικοί, αλλά μπορεί να είναι τόσο επιτυχημένοι όσο η παραδοσιακή πυρηνική οικογένεια. Μια μικτή οικογένεια αυτής της μορφής αποτελείται από δύο ενήλικες, τα παιδιά που έχουν από προηγούμενους γάμους ή σχέσεις και τα παιδιά που μπορεί να έχουν μαζί. Αυτές οι μικτές οικογένειες είναι πολύ συνηθισμένες σήμερα, αφού οι μελέτες καταδεικνύουν πως περίπου το 70% των διαζευγμένων ενηλίκων θα ξαναπαντρευτεί (Coontz, 2008).

Ωστόσο, ένα ποσοστό αυτών των μικτών οικογενειών που σχηματίζονται θα καταλήξουν και αυτές σε διαζύγιο. Αυτά τα διαζύγια είναι πιο πιθανό να συμβούν τα δύο πρώτα χρόνια του γάμου λόγω της τεράστιας αλλαγής και του άγχους που μπορεί να ασκήσει ο νέος γάμος στα μέλη της νέας οικογένειας (Bray&Kelly, 1998).

Μελέτες έχουν δείξει ότι στους γάμους για πρώτη φορά η ικανοποίηση που νιώθουν και τα δύο μέρη ξεκινά από εξαιρετικά υψηλό σημείο και μειώνεται σταδιακά, ενώ στις μικτές οικογένειες η αρχική ικανοποίηση ξεκινά σε μεσαίο επίπεδο και στη συνέχεια αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου. Όταν οι οικογένειες ξεκινούν με υψηλές προσδοκίες, απογοητεύονται πιο συχνά.

Οι ερευνητές Bray&Kelly (1998) έχουν εντοπίσει τρεις διαφορετικούς τύπους μικτών οικογενειών και τέσσερις σημαντικές ενέργειες που πρέπει να διεξάγει με επιτυχία η οικογένεια, για να επιβιώσει. Οι τύποι μικτών οικογενειών είναι η νεοπαραδοσιακή οικογένεια, η ρομαντική και η μητριαρχική οικογένεια. Τα τέσσερα καθήκοντα που πρέπει να εξετάσει προσεκτικά μια νέα μικτή οικογένεια είναι ο σχηματισμός των ρόλων του θετού γονέα και του θετού παιδιού, η δυνατότητα να διαχωρίσει τον νέο γάμο από τον πρώτο, οι μέθοδοι αντιμετώπισης και διαχείρισης της αλλαγής και να κατανοήσει τους ρόλους του μη οικείου γονέα και του πρώην συζύγου. Οι επιλογές αυτές των γονέων καθορίζουν σε ποιον από τους τρεις τύπους μικτών οικογενειακών κατηγοριών εμπίπτουν.

Η ταξινόμηση της μικτής οικογένειας σε τρεις διαφορετικούς τύπους μπορεί να βοηθήσει να προβλεφθεί, εάν η οικογένεια θα επιβιώσει ή όχι τα πρώτα χρόνια. Μια νεοπαραδοσιακή οικογένεια τελικά καταλήγει να μοιάζει πολύ με το παραδοσιακό μοντέλο πυρηνικής οικογένειας και είναι ο τύπος της μικτής οικογένειας που είναι πιο πιθανό να πετύχει. Οι σύζυγοι στην έρευνα ανέφεραν πολύ υψηλά επίπεδα συζυγικής ικανοποίησης και τα παιδιά χαμηλότερο επίπεδο προβλημάτων συμπεριφοράς από τα παιδιά σε άλλες μορφές μικτής οικογένειας (Bray&Kelly, 1998).

Η δεύτερη μορφή, η ρομαντική μικτή οικογένεια, είναι ο τύπος που είναι πιο πιθανό να διαλυθεί. Οι ρομαντικές οικογένειες θέλουν να έχουν τη ζωή των νεοπαραδοσιακών οικογενειών, αλλά το θέλουν χωρίς τη σκληρή δουλειά. Περιμένουν τα θετικά αποτελέσματα αμέσως, αντί να τις αφήσουν να αναπτυχθούν με τον καιρό μέσα από σκληρή δουλειά.

Τέλος, η μητριαρχική μικτή οικογένεια αποτελεί περίπου το 25% όλων των μικτών οικογενειών. Η μητριαρχική οικογένεια είναι, όπως υποδηλώνει το όνομα, μια οικογένεια της οποίας επικεφαλής είναι μια γυναίκα. Οι μητριαρχικές μικτές οικογένειες έχουν αποδειχθεί πολύ επιτυχημένες, εάν ο σύζυγος έχει παρόμοιες αξίες.

Οι μικτές οικογένειες μπορεί να έχουν εξαιρετικά διαφορετικά αποτελέσματα, όλα εξαρτώνται από τους εμπλεκόμενους. Εάν ο γάμος εκ νέου δε διαρκέσει, αυτό μπορεί να έχει επιζήμιες συνέπειες για το παιδί. Όταν μια δεύτερη οικογένεια και ένας δεύτερος γάμος διαλύονται, τα παιδιά εσωτερικεύουν ως μάθημα ότι ο γάμος δεν είναι μόνιμος, ότι ένα σπίτι δεν είναι ποτέ σταθερό και ότι δεν μπορείς να εμπιστευτείς τους ανθρώπους που αγαπάς (Bray&Kelly, 1998).

Αυτό είναι ένα πολύ πιθανό αποτέλεσμα, όταν τα παιδιά δημιουργήσουν τελικά ισχυρούς δεσμούς με τον νέο γονέα και τη νέα οικογένεια. Ωστόσο, εάν ο γάμος ήταν καταστροφικός, ένα διαζύγιο μπορεί να είναι ένα ευπρόσδεκτο νέο ξεκίνημα και μπορεί ακόμη και να δημιουργήσει έναν ισχυρότερο δεσμό μεταξύ των συγγενών εξ αίματος. Από την άλλη πλευρά, εάν ο γάμος είναι σε θέση να λειτουργήσει και να ξεπεράσει τις αρχικές δυσκολίες και δοκιμασίες, τα αποτελέσματα μπορεί να είναι εξαιρετικά ωφέλιμα, ειδικά για τα παιδιά. Η ύπαρξη αυτού του νέου συστήματος οικογενειακής υποστήριξης μπορεί να βοηθήσει ένα παιδί να ανακάμψει από ένα προηγούμενο διαζύγιο και μπορεί να είναι εξίσου ωφέλιμο για το παιδί όσο να ζει σε μια παραδοσιακή πυρηνική οικογένεια.

Μια ισχυρή, σταθερή θετή οικογένεια μπορεί να προσφέρει αξίες, να επιβεβαιώσει όρια και να παρέχει μια δομή στην οποία θεσπίζονται κανόνες για μια ηθική και παραγωγική ζωή. Όταν οι δύο ενήλικες μπαίνουν στη νέα τους σχέση με έναν κοινό και καλά μελετημένο στόχο, μια μικτή οικογένεια μπορεί να είναι μια υπέροχη και εξαιρετικά ευεργετική μορφή οικογένειας για κάθε μέλος (Bray&Kelly, 1998).

2.6 Μία άλλη μορφή οικογένειας: η ομοφυλόφιλη γονική οικογένεια

Οι ομοφυλόφιλοι άνδρες και λεσβίες έχουν γίνει αποδέκτες πολλών περισσότερων προβλημάτων από αυτά που τους αναλογούσαν και σήμερα πολλές φορές αποφασίζουν να κάνουν οικογένειες (Coontz, 2008). Η κοινωνία τείνει να πιστεύει ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από γκέι ή λεσβίες γονείς βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, αλλά οι στατιστικές αποδεικνύουν το αντίθετο. Η οικογένεια ομοφυλόφιλων γονέων είναι μια οικογένεια που οι περισσότεροι είναι εξαιρετικά προκατειλημμένοι για αυτήν. Το πρώτο στερεότυπο που έχει η κοινωνία είναι η

πεποίθηση ότι οι επιτυχημένες οικογένειες ομοφυλόφιλων γονέων είναι λευκές και ανώτερης τάξης, αλλά η πραγματικότητα είναι ότι υπάρχουν περισσότεροι μη λευκοί. Οι μελέτες αποτυπώνουν πως οι αφροαμερικανές και οι λατίνες γυναίκες σε ομόφυλα ζευγάρια έχουν περισσότερες από διπλάσιες πιθανότητες από τις λευκές να μεγαλώσουν ένα παιδί με επιτυχία. Οι ομοφυλόφιλοι αφροαμερικανοί και λατίνοι έχουν τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες να μεγαλώσουν παιδιά με επιτυχία από ότι οι ομοφυλόφιλοι λευκοί (Coontz, 2008).

Υπάρχουν σημαντικά λανθασμένες κοινωνικές αντιλήψεις όσον αφορά την ανάπτυξη των παιδιών που μεγαλώνουν σε αυτόν τον τύπο οικογένειας. Η πιο κοινή πεποίθηση είναι ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομοφυλόφιλους γονείς θα καταλήξουν να είναι ομοφυλόφιλα, όταν μεγαλώσουν. Αυτό, όπως έχει αποδειχθεί, δεν είναι αλήθεια. Στην πραγματικότητα τα παιδιά ομόφυλων γονέων είναι εξίσου πιθανό να είναι ομοφυλόφιλα με οποιοδήποτε άλλο παιδί (Slater, 1999).

Μια άλλη κοινωνική ανησυχία είναι ότι αυτά τα παιδιά θα μπερδευτούν, όταν πρόκειται να προσδιορίσουν τη δική τους ταυτότητα φύλου και να επιλέξουν σεξουαλικό προσανατολισμό. Αυτοί οι ισχυρισμοί έχουν αποδειχθεί πολλές φορές ότι δεν είναι αληθείς (Slater, 1999).

Μία επίσης παράλογη κοινωνική ανησυχία είναι ότι οι ομοφυλόφιλοι γονείς είναι πιο πιθανό να κακοποιούν τα παιδιά τους. Ωστόσο, δεν υπάρχουν στοιχεία που να υποστηρίζουν αυτόν τον ισχυρισμό.

Οι μελέτες που συγκρίνουν παιδιά που μεγαλώνουν λεσβίες και ετεροφυλόφιλες μητέρες βρίσκουν επανειλημμένα μικρές ή καθόλου διαφορές στα παιδιά όσον αφορά την ταυτότητα φύλου, την κοινωνικοποίηση του ρόλου του φύλου και τον προσωπικό σεξουαλικό προσανατολισμό. Οι έρευνες αποτυπώνουν ότι η λεσβιακή ανατροφή των παιδιών μοιάζει πολύ με τις πρακτικές ανατροφής παιδιών των ετεροφυλόφιλων οικογενειών. (Slater, 1999).

Η κύρια διαφορά στα παιδιά που μεγαλώνουν με ένα ζευγάρι ετεροφυλόφιλων και στα παιδιά που μεγαλώνουν με ένα ζευγάρι ομοφυλόφιλων είναι ότι τα παιδιά με γκέι ή λεσβίες γονείς είναι πολύ πιο ανεκτικά στις διαφορές.

Συνοπτικά στο δεύτερο κεφάλαιο διενεργήθηκε εννοιολογική προσέγγιση των όρων τεκνοθεσία και αναδοχή και περιγράφηκαν οι γενικές αρχές του πρώτου

επίσημου κειμένου της διακρατικής υιοθεσίας, της Συνθήκη της Χάγης (1993). Το κεφάλαιο ολοκληρώθηκε με την καταγραφή των μορφών της οικογένειας, καθώς η σημασία της οικογένειας είναι κρίσιμη στην αναπτυξιακή και ψυχοκοινωνική πορεία του παιδιού, αφού ο πυρήνας της οικογένειας αποτελεί το περιβάλλον που διαμορφώνει πρότυπα συμπεριφοράς, στάσεις, γνωσιακό επίπεδο και συναισθηματική σταθερότητα. Στη συνέχεια, ακολουθεί το τρίτο κεφάλαιο το οποίο αφιερώνεται στην τεκνοθεσία των ομόφυλων ζευγαριών. Περιγράφεται ο γονεϊκός ρόλος που έχει κάθε μέλος εντός της ομόφυλης οικογένειας, τα προβλήματα ψυχοσυναισθηματικής φύσεως που παρουσιάζουν τα θετά παιδιά τόσο των ετερόφυλων όσο και το ομόφυλων γονέων και ο ρόλος που διαδραματίζει το φύλο στον σεξουαλικό προσανατολισμό των τέκνων. Το τρίτο κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την καταγραφή του νομοθετικού πλαισίου για την τεκνοθεσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΕΚΝΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΟΜΟΦΥΛΑ ΖΕΥΓΑΡΙΑ

3.1 Γονεϊκός ρόλος

Κατά τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, αποδίδονται διάφοροι προσδιορισμοί για τον ρόλο του γονέα. Ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν πως αποτελεί ένα είδος επαγγέλματος, το οποίο διαφοροποιείται από το σύνολο, καθώς δεν διδάσκεται κατευθείαν. Ο γονεϊκός ρόλος δεν είναι ένα επάγγελμα, αλλά με αυτή την εννοιολογική τοποθέτηση αναδεικνύεται η υπευθυνότητα και η σοβαρότητα ενός γονέα κατά την άσκηση του ρόλου του. Ωστόσο, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα πρακτικό επάγγελμα, εφόσον δεν υπόκειται σε διδασκαλία, αλλά κατανοείται μέσω της καθημερινής εξάσκησης και της ουσιαστικής κατανόησης των σφαλμάτων.

Κρίσιμη παράμετρος στο γονεϊκό ρόλο διαδραματίζουν οι αντιλήψεις και οι θέσεις του γονέα αναφορικά με την ανατροφή του παιδιού. Αυτές οι ήδη διαμορφωμένες πεποιθήσεις απορρέουν από τα προσωπικά, παιδικά συνήθως, βιώματα του γονέα, από την παρελθούσα μνήμη του, τις γνώσεις του, τη

συναναστροφή του με άλλες οικογένειες και γονείς. Γενικότερα, από τις εξωτερικές κοινωνικοπολιτιστικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, εντός των οποίων ζει ο γονέας.

Κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να ασκήσει με απόλυτη ορθότητα και αποτελεσματικότητα το γονεϊκό ρόλο. Για το λόγο αυτό, οι θεωρητικοί μελετητές υποστηρίζουν πως ένας γονέας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σε απόλυτο βαθμό καλός ή κακός, εφόσον ο τέλειος, ο ιδανικός γονέας δεν μπορεί να υφίσταται. Αποτελεσματικός γονέας είναι αυτός που καθημερινά αλληλεπιδρά με το παιδί του, ικανοποιείται από το γονεϊκό του ρόλο, προσπαθεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του παιδιού και να αναπτύξει μία ισορροπημένη και παραγωγική σχέση. Επίσης, κατανοεί απόλυτα τις αδυναμίες του προσπαθώντας να τις μετουσιώσει σε δυνάμεις, βρίσκεται δίπλα στο παιδί ακούγοντας τις επιθυμίες του και προσπαθώντας με ορθό τρόπο να το καθοδηγήσει.

Η κλινική ψυχολόγος Baumrind (1966) κατέγραψε τους τύπους του γονεϊκού ρόλου, οι οποίοι εν συνεχεία διαφοροποιήθηκαν από άλλους ερευνητές. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη τυπολογία, οι γονείς χωρίζονται στους κάτωθι:

- Ο αυταρχικός γονέας:

Ο αυταρχικός γονέας χρησιμοποιεί μεθόδους, για να ελέγξει με αυστηρό τρόπο το παιδί, χωρίς να του προσφέρει συναισθηματική στήριξη. Παράλληλα έχει πολλές απαιτήσεις από αυτό και καταλήγει στην τιμωρία ή στην απειλή με αυτή, για να το ελέγξει. Η στάση του αυταρχικού γονέα και ο ρόλος που έχει υιοθετήσει θέτει στο επίκεντρο την υπακοή. Ο γονέας αυτός δεν συζητά με το παιδί του, απλά αναμένει από αυτό να υπακούσει την επιθυμία και την οδηγία του με άμεσο ή έμμεσο τρόπο. Ακόμα, ο αυταρχικός γονέας πιστεύει ότι μέσω της σκληρής εργατικής προσπάθειας θα επέλθει το θετικό αποτέλεσμα. Ο αυταρχικός γονέας συγκρίνει συνεχώς το δικό του παιδί με τα παιδιά άλλων οικογενειών. Αυτή η σύγκριση εναποτίθεται στον τομέα της κοινωνικότητας, της μάθησης και γενικότερα σε όλους τους τομείς που δύναται το παιδί να προοδεύσει.

Από την άλλη, ένα παιδί με αυταρχικούς γονείς δεν είναι ποτέ ευχαριστημένο με τον εαυτό του. Δεν καταβάλλει την πρέπουσα προσπάθεια που απαιτείται κάθε φορά, παραιτείται πολύ εύκολα και δεν θέτει βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Επίσης, χαρακτηρίζεται από εσωστρέφεια, φόβο και

άγχος. Το παιδί αυτό δυσκολεύεται να εμπιστευτεί τον φιλικό και κοινωνικό του περίγυρο και δεν έχει αυτοεκτίμηση.

- Ο ανεκτικός γονέας:

Στο συγκεκριμένο τύπο γονέα υπάρχουν δύο ρόλοι. Υπάρχει ο ανεκτικός γονέας, που είναι επιεικής και υπάρχει ο ανεκτικός γονέας που παρουσιάζεται ως αδιάφορος.

Ο πρώτος, ο ανεκτικός και επιεικής γονέας, είναι πολύ τρυφερός με το παιδί του, στοργικός και δείχνει καθημερινά την αγάπη του. Ωστόσο, δεν μπορεί να ασκήσει έλεγχο και να θέσει όρια στο παιδί παρά το γεγονός ότι συζητά συνέχεια μαζί του. Επίσης, δεν δίνει αρμοδιότητες στο παιδί καθημερινά και δεν προσπαθεί να του διοχετεύσει την ανάγκη να διατηρεί μία τάξη μέσα στο σπίτι. Γενικότερα, δυσκολεύεται να αρνηθεί πράγματα στο παιδί και υπόκειται στις παρορμήσεις του.

Από την άλλη, ο ανεκτικός και ταυτόχρονα αδιάφορος γονέας δεν προσπαθεί να ανταποκριθεί στις επιθυμίες του παιδιού, δεν μπορεί να το ελέγξει, απλά το αγνοεί και το αφήνει να πράττει αυτό που θέλει. Δεν υπάρχει αλληλεπίδραση με το παιδί, αλλά η σχέση τους χαρακτηρίζεται από παραμέληση.

- Ο δημοκρατικός γονέας:

Δημοκρατικός χαρακτηρίζεται ένας γονέας, ο οποίος συνδυάζει την κάλυψη των απαιτήσεων του παιδιού με την κάλυψη των δικό του επιθυμιών. Ο γονέας αυτός είναι ευέλικτος, σταθερός, δύναται να ελέγξει το παιδί του, ενθαρρύνει την ανεξαρτησία του και μπορεί να θέτει όρια στις καθημερινές πρακτικές και στη συμπεριφορά του παιδιού.

Ο δημοκρατικός γονέας συζητά πάρα πολύ με το τέκνο του, είναι στοργικός και διαθέτει άριστη επικοινωνιακή δεξιότητα. Έχει μεν απαιτήσεις από το παιδί, αλλά οι απαιτήσεις αυτές εξαρτώνται από την ηλικιακή ομάδα και τις ικανότητες του παιδιού. Μέσω της επικοινωνίας έχει θέσει όριο στο γονεϊκό του ρόλο και στην ιεραρχία που υπάρχει στο σπίτι για την εύρυθμη οικογενειακή λειτουργία. Κατανοεί πως δεν μπορεί να είναι απόλυτα καλός γονέας. Ωστόσο, το αποδέχεται και

προσπαθεί να βελτιώσει τα λάθη του. Τέλος, προσπαθεί να τηρήσει μία ισορροπία στην κάλυψη των ίδιων αναγκών και των απαιτήσεων του τέκνου (Παππά, 2006).

Γενικότερα, στην προσπάθεια προσέγγισης του γονεϊκού ρόλου πρέπει να διατυπωθεί πως ο ρόλος δεν έγκειται μόνο στην τεκνοποίηση και στην περιποίηση του παιδιού κατά τη διάρκεια της βρεφικής και παιδικής ηλικίας. Στόχος του γονεϊκού ρόλου είναι να εξοπλίσει το παιδί με όλες τις απαραίτητες δεξιότητες και το σύνολο των εφοδίων, για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων προβλημάτων κατά τη διάρκεια όλης του της ζωής.

Προς αυτή την κατεύθυνση είναι κρίσιμη η καλλιέργεια μιας σωστής βιοθεωρίας. Ο γονεϊκός ρόλος οφείλει να καλλιεργήσει στο παιδί ορθές εσωτερικές διαθέσεις για συμπεριφορές, καταστάσεις, αντικείμενα, ανθρώπους και ταυτόχρονα αποστροφές. Σε όλη αυτή τη μακρά διαδικασία διαπαιδαγώγησης, η ίδια η στάση του γονέα διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο για τη μετέπειτα ζωή του παιδιού. Ο γονέας οφείλει να παρέχει το κατάλληλο περιβάλλον για την ψυχοσωματική ανάπτυξη και υγεία του παιδιού, να του παρέχει ηθικές αρχές και να φροντίζει για την κοινωνικοπολιτική, επαγγελματική, γνωστική και ανθρωπιστική διαπαιδαγώγηση του.

Το σύνολο αυτών των αρχών και των αξιών δεν τίθεται μόνο προφορικά μέσα από συζητήσεις προς το παιδί. Ο γονεϊκός ρόλος είναι τόσο δύσκολος, γιατί η διοχέτευση όλων αυτών πρέπει να γίνει μέσα από τις πράξεις, τη συμπεριφορά και την καθημερινή εικόνα του ίδιου του γονέα (Παρασκευόπουλου, 1981).

3.2 Ψυχοσυναισθηματικά προβλήματα παιδιών και εφήβων με θετούς ετερόφυλους ή ομόφυλους γονείς

Ο γονεϊκός ρόλος διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο στη ψυχοσυναισθηματική εξέλιξη των παιδιών. Η φυσιολογική ψυχική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού λαμβάνει χώρα από τη στιγμή της γέννησης του και καθ' όλη τη διάρκεια των πρώτων μηνών ζωής του της ζωής του.

Για τον λόγο αυτό, η επιστημονική κοινότητα ερευνά τον αντίκτυπο που έχει στην ψυχική και συναισθηματική ανάπτυξη ενός παιδιού η ανυπαρξία γονέων τους

πρώτους μήνες της ζωής του και στη συνέχεια η τεκνοθεσία του από μία νέα οικογένεια.

Οι IJzendoorn&Juffer (2006) διεξήγαγαν έρευνα σε παιδιά υπό τεκνοθεσία, στην οποία τα αποτελέσματα παρουσίασαν την ύπαρξη πολλών προβλημάτων, εν συγκρίσει με παιδιά που μεγαλώνουν με τους βιολογικούς τους γονείς. Ωστόσο, η ψυχική και συναισθηματική ανάπτυξη όλων των παιδιών, που μελετήθηκαν, είτε μεγάλωναν σε οικογένεια υπό τεκνοθεσία είτε όχι, αλλά είχαν την ύπαρξη και των δύο γονέων τους, ήταν παρεμφερή.

Ο Lanveretal. (2012) είχαν ως ερευνητικό δείγμα παιδιά που είχαν κακοποιηθεί, ανήκαν σε άλλη φυλή από αυτή των θετών γονέων, είχαν μεγαλώσει σε ανάδοχη οικογένεια και στη συνέχεια εισήλθαν σε καθεστώς τεκνοθεσία. Τα ερευνητικά αποτελέσματα έδειξαν πως η τεκνοθεσία από ομοφυλόφιλους και ετερόφυλους γονείς δεν διαφοροποιεί τα συμπεριφορικά προβλήματα και τη μετέπειτα γνωσιακή τους εξέλιξη. Παρατηρήθηκε φυσιολογική ανάπτυξη χωρίς την ύπαρξη παθολογικών συμπεριφορικών προβλημάτων. Ωστόσο, στη συνέχεια της μελέτης ερευνήθηκαν περαιτέρω τα παιδιά υπό τεκνοθεσία σε ομόφυλα ζευγάρια. Καταγράφηκε πως πιο λίγα προβλήματα αναφορικά με την εσωτερίκευση παρουσιάζουν τα παιδιά με δύο γκέι ή λεσβίες, μητέρες και πατέρες αντίστοιχα.

Η έρευνα των Farretal. (2015) σε παιδιά υπό τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών κατέγραψε πως σε ποσοστό 78% αισθάνονται διαφορετικά από τον περίγυρό τους. Η διαφορετικότητα προέρχεται από το καθεστώς τεκνοθεσίας, από τη σεξουαλική κατεύθυνση των γονέων ή από το ρόλο εντός της οικογένειας. Επιπρόσθετα, το συγκεκριμένο ποσοστό ανέφερε ότι έχει υπάρξει θύμα επιθετικότητας, λεκτικής, ψυχολογικής ή σωματικής. Τέλος, σε ποσοστό 71% τα παιδιά ανέφεραν θετική αλληλεπίδραση και συναισθηματική κάλυψη από την οικογένεια και αυξημένη ψυχική ανθεκτικότητα.

Η μελέτη της Farr (2016) είχε ως στόχο την καταγραφή της επίδρασης της σεξουαλικής κατεύθυνσης των γονέων στην ανάπτυξη παιδιών υπό τεκνοθεσία. Τα πορίσματα ανέδειξαν τη φυσιολογική ανάπτυξη αυτών των παιδιών, τη λειτουργικότητα της οικογένειας και την ανυπαρξία συμπεριφορικών προβλημάτων ψυχοσυναισθηματικού επιπέδου.

Οι Sumonthaetal. (2017) σε έρευνά τους ανέδειξαν πως το φύλο διαδραματίζει διαφορετικό ρόλο σε οικογένειες, είτε βρίσκεται υπό τεκνοθεσία είτε όχι. Συγκεκριμένα τα κορίτσια που έχουν υιοθετηθεί από ομόφυλα ζευγάρια είναι πιο ευπροσάρμοστα και ευέλικτα στη συμπεριφορά τους, συγκριτικά με τα κορίτσια των ετερόφυλων γονέων. Αντίθετα, για τα αγόρια, το ανδρικό φύλο δεν παρουσιάζεται με διαφοροποίηση. Επίσης, χαρακτηριστικό των παιδιών ομόφυλων ζευγαριών είναι η διαλλακτικότητα, η φιλελευθερία των απόψεων και η απουσία αυστηρότητας. Ειδικότερα, τα ερευνητικά πορίσματα της συγκεκριμένης μελέτης παρουσίασαν πως το φύλο δεν επηρεάζεται από τον σεξουαλικό γονεϊκό προσανατολισμό, αναφορικά με την ταυτότητα. Ωστόσο, η συμπεριφορά του φύλου επηρεάζεται από τη συμπεριφορά του γονεϊκού φύλου.

Ο Welch (2011) διεξήγαγε ποιοτική έρευνα με ερευνητικό δείγμα εφήβους σε οικογένειες ομόφυλων γονέων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ίδια αντίληψη για τον ρόλο και την ουσία της οικογένειας με το παραδοσιακό πρότυπο, δυσκολία κατά τη διαδικασία απόκτησης προσωπικής σεξουαλικής ταυτότητας, δυσχέρεια στο διαχωρισμό της εικόνας και της ύπαρξής τους από την οικογένειά τους με ομόφυλους γονείς, δυσκολία στην κατανόηση των εξωτερικών απαιτήσεων, των απαιτήσεων δηλαδή του περιβάλλοντος, από τη δική τους οικογένεια και δυσκολία απεγκλωβισμού από τα στερεότυπα και τις προκατειλημμένες συμπεριφορές. Από την άλλη, το δείγμα παρουσίασε ανθεκτικότητα, αυτοπεποίθηση και δυναμικότητα. Επίσης, υπευθυνότητα και αίσθημα υπεράσπισης των ομόφυλων γονέων τους. Η μελέτη επισήμανε πως πολλοί έφηβοι δεν συζητούσαν ή ακόμα έκρυβαν τον σεξουαλικό προσανατολισμό των γονέων τους. Ωστόσο, ένιωθαν πιο δυνατοί, όταν συναναστρέφονταν με άλλα παιδιά που ζούσαν σε ομόφυλη οικογένεια.

Οι Wainright&Patterson (2006) έχοντας ως ερευνητικό δείγμα το ίδιο με την παραπάνω μελέτη, δηλαδή εφήβους υπό τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών, κατέγραψαν μη διαφοροποίηση στην παραβατική συμπεριφορά και μη ύπαρξη θυματοποίησης, αναφορικά με άτομα της ίδιας ηλικιακής ομάδας, που εντάσσονται σε διαφορετικές οικογενειακές μορφές. Επίσης, τα ερευνητικά αποτελέσματα έδειξαν την ύπαρξη καλών οικογενειακών σχέσεων και ποιοτική φροντίδα.

Οι Averettetal. (2009) διεξήγαγε μελέτη σε παιδιά που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα από 1,5 έως 5 χρόνων, τα οποία τέθηκαν υπό τεκνοθεσία και εντάχθηκαν σε

οικογένειες που ήδη υπήρχαν παιδιά. Εν συγκρίσει με τα παιδιά που υιοθετήθηκαν από οικογένειες που δεν είχαν παιδιά, τα πρώτα παρουσίασαν έντονη εσωστρέφεια έκφρασης των προβλημάτων. Επιπρόσθετα, αυτή η εσωστρέφεια αυξάνεται παράλληλα με την ηλικία και εντείνεται κατόπιν ύπαρξης σεξουαλικής κακοποίησης. Επίσης, η εσωστρέφεια αναπτύσσεται αντιστρόφως ανάλογα με το οικονομικό επίπεδο και με την κατάλληλη προετοιμασία της οικογένειας πριν την τεκνοθεσία.

Σε μελέτη των Goldberg&Smith (2013) αναφορικά με την ψυχολογική προσαρμοστικότητα και τα συναισθηματικά προβλήματα των παιδιών υπό τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών καταγράφηκε η εμφάνιση συμπεριφορικών προβλημάτων, στην περίπτωση που το ζευγάρι δεν ήταν κατάλληλο προετοιμασμένο για τη διαδικασία της τεκνοθεσίας ή κάποιος από τους γονείς, ανεξάρτητα τον σεξουαλικό του προσανατολισμό, παρουσίαζε κατάθλιψη. Τα συγκεκριμένα ερευνητικά πορίσματα καταγράφηκαν και σε μελέτη παιδιών υπό τεκνοθεσία ετερόφυλων ζευγαριών.

3.3 Ρόλοι φύλου και σεξουαλικός προσανατολισμός

Η επιστημονική κοινότητα έχει ασχοληθεί ενδελεχώς με τον σεξουαλικό προσανατολισμό των παιδιών γενικότερα και ειδικότερα με την επίδραση του φύλου των γονέων στη σεξουαλική προτίμηση των τέκνων.

Σε μελέτη τους οι Bosetal. (2012) διερεύνησαν το προαναφερθέν ζήτημα σε εφήβους που είχαν υιοθετηθεί από ομόφυλα ζευγάρια γυναικών, είχαν όμως το ανδρικό πρότυπο εμφανές στον περίγυρό τους. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν πως τα κορίτσια σε ποσοστό 51.4% παρουσίαζαν γυναικεία συμπεριφορά και έκφραση. Τα αγόρια έφηβοι σε ποσοστό 48.7% είχαν ανδρική συμπεριφορά. Επιπρόσθετα, το ανδρικό πρότυπο στο περιβάλλον δεν επηρέασε στη συμπεριφορά βάσει φύλου.

Οι Bos&Sanford (2010) διερεύνησαν με συγκριτική μέθοδο παιδιά ομόφυλων και ετερόφυλων ζευγαριών αναφορικά με τη σεξουαλική ταυτότητα που κατέληξαν να επιλέξουν. Τα πορίσματα δεν παρουσιάστηκαν διαφοροποιημένα στις δύο μορφές οικογένειας. Ειδικότερα, τα τέκνα με λεσβίες μητέρες παρουσίασαν τυπική συμπεριφορά βάσει φύλου και αισθάνονταν μειωμένη πίεση από τον περίγυρό τους για την ταυτότητα που επρόκειτο να ακολουθήσουν. Η συγκεκριμένη συνιστώσα

παρουσιάστηκε πιο πολύ στο άρρεν φύλο. Από την άλλη, οι οικογένειες με λεσβίες μητέρες δεν αγχώονταν, ούτε εξέφραζαν προτίμηση για τη σεξουαλική ταυτότητα που θα επέλεγαν τα παιδιά τους. Εν αντιθέσει με τις ετερόφυλες οικογένειες που επιθυμούσαν την ετερόφυλη σεξουαλική προτίμηση.

Ο Sutfinetal. (2008) μελέτησαν την επίδραση των ρόλων των φύλων σε παιδιά τεκνοθεσίας από ετεροφυλόφιλους γονείς, συγκριτικά με παιδιά από ομοφύλους γονείς. Η μελέτη φανέρωσε πως τα τέκνα με λεσβίες μητέρες είχαν συμπεριφορά λιγότερο συσχετιζόμενη με το φύλο τους, αναφορικά με τα παιδιά ετερόφυλων γονέων, τα οποία επέλεγαν στερεότυπες εκφράσεις και συμπεριφορές.

Οι Colomboketal. (1983) κατά τη διάρκεια ψυχιατρικής έρευνας προσπάθησαν να προσεγγίσουν παιδιά που μεγαλώνουν με λεσβίες μητέρες ή με gay πατέρες. Η αξιολόγησή τους κατέδειξε πως τα παιδιά μικρής ηλικίας δεν έχουν αντικειμενική αντίληψη της οικογενειακής διαφορετικότητας και δεν κατανοούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό των γονιών τους. Δεύτερο πόρισμα ήταν πως οι οικογενειακοί ρόλοι στις οικογένειες με λεσβίες μητέρες ήταν ισότιμα διαμοιρασμένοι. Επιπρόσθετα, στις συγκεκριμένες οικογένειες οι γονείς δεν έδειχναν ιδιαίτερη προτίμηση για τον σεξουαλικό προσανατολισμό των παιδιών τους στο μέλλον. Ακόμα, λεσβίες μητέρες παρείχαν παραδοσιακά πρότυπα βάσει φύλου στα υιοθετημένα παιδιά τους. Τέλος, αναφορικά με την ανάπτυξη διαταραχών ψυχιατρικής φύσεως παρουσιάστηκε πως η πλειονότητα των παιδιών αναπτύσσεται φυσιολογικά, με αποδοχή από το φιλικό περιβάλλον τους και η παρουσία ψυχιατρικών διαταραχών, συγκριτικά με τα παιδιά ετερόφυλων οικογενειών, ήταν μικρότερη σε ποσοστό.

Ο Fultcheretal. (2008) σε έρευνα σε παιδιά που είναι υιοθετημένα από ομοφύλους γονείς από πολύ μικρά, αναφορικά με την υιοθέτηση ρόλων φύλου παρουσιάστηκε πως η υιοθέτηση αυτών παρέμεινε ανεπηρέαστη.

Οι Goldberg&Garcia (2016) σε μελέτη τους για το φύλο που επιλέγουν τα παιδιά που είναι υιοθετημένα από ομόφυλους γονείς κατέδειξαν πως οι επιρροές που δέχονταν στα παιχνίδια ήταν αναλόγως του βιολογικού τους φύλου, ανεξάρτητα τη μορφή της οικογένειας. Σημαντική διαπίστωση ήταν πως τα αγόρια που είχαν μεγαλώσει σε ετεροφυλόφιλες οικογένειες ή σε οικογένειες με γκέι ή λεσβίες γονείς είχαν αρρενωπή συμπεριφορά. Στην ίδια διαπίστωση κατέληξε η μελέτη των

κοριτσιών. Δηλαδή τα κορίτσια που είχαν μεγαλώσει με δύο μητέρες είχαν μειωμένη θηλυκή συμπεριφορά αναφορικά με αυτά που είχαν μεγαλώσει σε άλλες μορφές οικογένειας.

3.4 Διεθνή νομοθεσία για την τεκνοθεσία

Η τεκνοθεσία από ομόφυλα άτομα στην Ευρώπη διαφέρει ως προς τη νομική αναγνώριση σε κάθε κράτος. Η πλήρης κοινή τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια είναι νόμιμη σε δεκαεννέα ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεκριμένα, στην Ανδόρα, Αυστρία, Βέλγιο, Κροατία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επίσης, η Εσθονία και ο Άγιος Μαρίνος επιτρέπουν την τεκνοθεσία παιδιού κατά την οποία ο εγγεγραμμένος σύντροφος μπορεί να υιοθετήσει το βιολογικό ή το υιοθετημένο παιδί του συντρόφου του.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην προστασία του δικαιώματος σεβασμού της οικογένειας, της ζωής, του δικαιώματος γάμου και του δικαιώματος προστασίας από διακρίσεις, λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα απαγορεύει στα κράτη μέλη να κάνουν διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού στις διαδικασίες τεκνοθεσίας.

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Υιοθεσία Παιδιών οραματίζεται μια ευρύτερη έννοια της οικογένειας και προβλέπει μια ευρεία απαγόρευση των διακρίσεων, ενισχύοντας έτσι περαιτέρω την υποστήριξη για οικογένειες ομοφύλων.

Η νομική διαδικασία του να γίνεις μη βιολογικός γονέας είναι εφικτή σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, ορισμένες χώρες επιτρέπουν την τεκνοθεσία παιδιού μόνο από παντρεμένους ζευγάρια (μόνο ετεροφυλόφιλα ή και γκέι ζευγάρια, ανάλογα τη χώρα), ενώ άλλοι δέχονται την τεκνοθεσία από άγαμους.

Οι χώρες όπου δεν αναγνωρίζονται τα ομόφυλα ζευγάρια και κατ' επέκταση η τεκνοθεσία από ομοφυλόφιλους δεν επιτρέπεται είναι η Βουλγαρία, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Ρουμανία και η Σλοβακία. Επίσης, στην Κύπρο, στην Τσεχία, στην

Ελλάδα, στην Ουγγαρία και στην Ιταλία δεν επιτρέπεται η τεκνοθεσία από γκέι ζευγάρια. Οι υπόλοιπες χώρες αναγνωρίζουν τις σχέσεις ομοφυλοφίλων, αλλά όχι τους γάμους, τα γκέι ζευγάρια επιτρέπεται να υιοθετήσουν ένα παιδί, αλλά δεν υφίσταται νομικά η κοινή τεκνοθεσία.

Μόνο 16 χώρες όπου ο ομοφυλόφιλος γάμος αναγνωρίζεται, επιτρέπουν την από κοινού τεκνοθεσία παιδιού από γκέι ζευγάρια. Αυτές είναι η Δανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισλανδία, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Ολλανδία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Σουηδία, η Ελβετία και η Αγγλία.

Ορισμένες από αυτές τις χώρες αναγνώρισαν τον γάμο και την τεκνοθεσία ομοφυλοφίλων ταυτόχρονα, δεδομένου ότι οι εθνικοί νόμοι για την τεκνοθεσία παιδιών αναφέρονται σε «παντρεμένα ζευγάρια», δίνοντας σιωπηρά τα ίδια δικαιώματα τεκνοθεσίας σε ομόφυλα ζευγάρια (europa.eu).

Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αποτέλεσαν προπύργιο της συνταγματικής ατομικής ελευθερίας. Ωστόσο, τα ομόφυλα ζευγάρια στερήθηκαν πολλά δικαιώματα βάσει του Αμερικανικού Συντάγματος. Το δικαστικό σώμα διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην εξάλειψη των διακρίσεων που αντιμετωπίζουν τα ομόφυλα ζευγάρια, λόγω μη κοινωνικής αποδοχής και νομοθετικής αδράνειας.

Η Νότια Αφρική παρά τις κοινωνικές προκαταλήψεις ήταν μία από τις λίγες χώρες κοινού δικαίου που έχουν αναγνωρίσει τα δικαιώματα των ομόφυλων ζευγαριών. Το Συνταγματικό Δικαστήριο της Νότιας Αφρικής είχε στο παρελθόν απορρίψει τις στερεότυπες υποθέσεις που επικρατούσαν και επικύρωσε τον γάμο μεταξύ ατόμων που ανήκουν ίδιου φύλου. Η κριτική προς το Αφρικανικό Δικαστήριο σχετικά με τις απανθρωπιστικές συνθήκες ζωής για τα μέλη της LGBTQ κοινότητας είχε ωθήσει την κυβέρνηση να εφαρμόσει τον Νόμο για την Πολιτική Ένωση του 2006, που νομιμοποίησε τους γάμους ομοφύλων στη χώρα. Αυτή η δικαστική και νομοθετική ενέργεια οδήγησε τελικά σε διαμάχες κατά των διακρίσεων μεταξύ παντρεμένων και ανύπαντρων ζευγαριών, που δεν επέτρεπαν την κοινή τεκνοθεσία για ανύπαντρα ζευγάρια του ίδιου φύλου.

Το Ηνωμένο Βασίλειο είχε νομοθεσία που αρχικά έκανε διακρίσεις εις βάρος των ομόφυλων ζευγαριών, επεκτείνοντας τα δικαιώματα τεκνοθεσίας μόνο σε παντρεμένα και άγαμα άτομα. Ωστόσο, ο νόμος για την τεκνοθεσία και τα παιδιά του 2002 επέτρεψε σε ανύπαντρα ζευγάρια του ίδιου φύλου να υιοθετήσουν παιδιά. Η

κυβέρνηση εισήγαγε κανονισμούς που ενάντια στις διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό που τελικά οδήγησε στη θέσπιση του Νόμου περί ισότητας το 2010.

Στο θεσμικό πλαίσιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και στα νομοθετήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύναται να εντοπιστεί μία βάση για το δικαίωμα μη ετερόφυλων ατόμων για τεκνοθεσία. Βέβαια, το θεσμικό πλαίσιο δίνει το δικαίωμα σε κάθε ξεχωριστό κράτος και στους εθνικούς νομοθέτες να ερμηνεύσουν τα διεθνή νομοθετικά πλαίσια, την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των γενικών αρχών που καταγράφονται σε αυτά. Στη συγκεκριμένη ευχέρεια στηρίζεται η αποτύπωση ετερογένειας στο πλήθος των θεσμικών δικαιωμάτων, στα οποία συγκαταλέγεται το δικαίωμα των μη ετερόφυλων ατόμων για τεκνοθεσία (europarl.europa.eu).

Ο Καναδάς ήταν από τα πρώτα κράτη, τα οποία το 1999 αναγνώρισαν την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Το ίδιο έκανε το 2010 η Ολλανδία και το 2002 η Σουηδία. Όπως προειπώθηκε μέσα σε μία περίπου δεκαετία και συγκεκριμένα από το 2005 έως το 2013, δεκαπέντε κράτη αναγνώρισαν το ίδιο δικαίωμα. Από αυτά τα αρχικά κράτη, τα περισσότερα ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, στη λατινική Αμερική και σε αυτά συγκαταλέγεται και η Νότιος Αφρική.

Τα περισσότερα μέρη της Αμερικής όπως και τα περισσότερα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν προσφέρουν νομική αναγνώριση μη ετερόφυλων ζευγαριών και δεν παρέχουν δικαίωμα τεκνοθεσίας σε μη ετερόφυλα άτομα. Η συγκεκριμένη μη θεσμική αναγνώριση αναφέρεται ακόμα και στην περίπτωση που θεσμικά αναγνωρίζονται και κατοχυρώνονται μη ετεροκανονικές σχέσεις. Εν αντιθέσει, αναφορικά με τη μονογονεϊκή τεκνοθεσία, το νομικό πλαίσιο οριοθετεί το δικαίωμα του ανθρώπου στην τεκνοθεσία που να έχει σχέση με το σεξουαλικό του προσανατολισμό. Δηλαδή, δεν υπάρχει θεσμική απαγόρευση που να επηρεάζει το δικαίωμα μονογονεϊκής τεκνοθεσίας από τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ατόμου (Montero, 2014).

3.5 Ελληνική νομοθεσία για την τεκνοθεσία

Στην Ελλάδα αναγνωρίζεται το σύμφωνο συμβίωσης ως ένα συμβόλαιο ανοιχτής μορφής ανάμεσα σε άτομα ανεξάρτητα το φύλο τους. Η αναγνώριση επήλθε κατόπιν καταδικάσεως της Ελλάδας το 2013 από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, επειδή το 2008 είχε θεσπιστεί αυτό το δικαίωμα μόνο για τα ετερόφυλα ζευγάρια. Βέβαια, στο σύμφωνο συμβίωσης δεν αναγνωρίζονται ίσα δικαιώματα με αυτά της σύναψης γάμου. Στην Ελλάδα το σύμφωνο συμβίωσης έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με μία μορφή συμβολαίου, στο οποίο συγκαταλέγονται οι όροι συμβίωσης ενός ζευγαριού. Επίσης, στο εν λόγω σύμφωνο συμβίωσης δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα των συνυπογραφόντων για τεκνοθεσία ή αναδοχή τέκνων, ακόμα κι αν οι ίδιοι επιθυμούν.

Επιπρόσθετα, δεν υπάρχει διάκριση αναφορικά με τη μονογονεϊκή τεκνοθεσία, η οποία να σχετίζεται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή το φύλο του ανθρώπου. Γενικότερα, στην Ελλάδα αν και τα τελευταία έτη έχει γίνει μία προσπάθεια ισότιμης μεταχείρισης όλων των ατόμων και ειδικότερα σε σχέση με τα δικαιώματα μη ετεροκανονικών ανθρώπων, η απόλυτα κοινωνική, θεσμική και νομική εξισορρόπηση όλων των ατόμων δεν έχει επέλθει.

Ο ελληνικός νόμος 4538/2018 αφορά την αναδοχή και την τεκνοθεσία. Στόχος του είναι ο εκσυγχρονισμός και η ταχεία διαδικασία τεκνοθεσίας. Επίσης, το νομοθετικό πλαίσιο προσβλέπει στην ασφαλή κατοχύρωση των υιοθετημένων παιδιών και των υιοθετούντων γονέων. Παράλληλα, ο νέος αυτός νόμος βελτιώνει το θεσμό της παιδικής προστασίας και ενισχύει την κρατική μέριμνα και φροντίδα. Τέλος, σημαντική είναι η χρονική επιτάχυνση για την ολοκλήρωση της τεκνοθεσίας με την επίσπευση όλων των διαδικασιών. Προς αυτή την κατεύθυνση έγινε η οριοθέτηση του ανώτατου χρονικού επιπέδου αναμονής σε όλα τα στάδια των διαδικασιών, τόσο της τεκνοθεσίας όσο και της αναδοχής παιδιών. Το ανώτατο όριο κυμαίνεται από 8 έως 12 μήνες.

Με τον συγκεκριμένο εφαρμοστικό νόμο δημιουργείται ένα Εθνικό Συμβούλιο Αναδοχής και Υιοθεσίας με συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό χαρακτήρα, το οποίο εντάσσεται στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων, εντός του οποίου γίνεται η υποχρεωτική εγγραφή όλων των παιδιών, που βρίσκονται σε μονάδες φροντίδας ή επρόκειτο να δοθούν σε ανάδοχες οικογένειες ή σε ανάδοχες οικογένειες ή για

τεκνοθεσία. Επιπρόσθετα, δημιουργείται το Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Θετών Γονέων και το Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Ανάδοχων Γονέων και Εγκεκριμένων Ανάδοχων Ανηλίκων.

Ο νέος αυτός νόμος αναθέτει τη διεξαγωγή έρευνας και κατόπιν έκθεσης σε κοινωνικούς λειτουργούς, οι οποίοι είναι πιστοποιημένοι από το κράτος. Αυτοί ελέγχουν τα δικαιολογητικά, διεξάγουν έρευνα στο οικογενειακό περιβάλλον των υποψήφιων θετών γονέων, αξιολογούν τις συνθήκες διαβίωσης τους και καταλήγουν στη δυνατότητα ή μη παροχής βέλτιστης φροντίδας προς το μέλλοντα υιοθετημένο παιδί.

Οι υποψήφιοι θετοί γονείς ακολουθούν αυστηρά την προτεραιότητα με την οποία είναι καταγεγραμμένοι στο Ειδικό Μητρώο Υποψηφίων Θετών Γονέων, που ορίζει το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο. Πριν την εγγραφή στο συγκεκριμένο Μητρώο, προαπαιτείται η επιμόρφωση και η εκπαίδευση των υποψηφίων γονέων, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 4489/2019. Η επιμόρφωση αυτή έχει διάρκεια τριάντα ώρες. Περιέχει την εκπαίδευση πάνω σε έξι ενότητες, με θέματα που δύνανται να παρέχουν βοήθεια και στήριξη στην ανατροφή των παιδιών, εξαιτίας του ειδικού πλαισίου της τεκνοθεσίας. Η τεκνοθεσία ολοκληρώνεται κατόπιν τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως, στην οποία συνυπολογίζεται η έκθεση του κοινωνικού λειτουργού.

Ο ελληνικός αυτός νόμος παρέχει τη δυνατότητα αναδοχής σε όσους έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Βέβαια, ο Ν. 4538/2018 δεν συμπεριλαμβάνει τα ομόφυλα ζευγάρια. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει την ισότιμη μεταχείριση όλων των οικογενειακών μορφών και κατά συνέπεια του αναγνωρίζει το δικαίωμα των ομόφυλων ζευγαριών για τεκνοθεσία. Έτσι, στην Ελλάδα, όπως και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχει ξεκινήσει η απαρχή αυτής της διαδικασίας, η οποία αρχίζει με τη θεσμοθέτηση συμφώνου συμβίωσης και ολοκληρώνεται με την τεκνοθεσία.

Στο τρίτο κεφάλαιο προσδιορίστηκε ο γονεϊκός ρόλος ο οποίος είναι κρίσιμος στην ανατροφή των παιδιών και επηρεάζεται από τις προσωπικές αντιλήψεις και τις θέσεις κάθε γονέα. Επισημάνθηκε η μη ύπαρξη ενός απόλυτα ορθού, αποτελεσματικού και ιδανικού γονικού ρόλου. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν έρευνες για τον αντίκτυπο που έχει στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού η

ανυπαρξία γονέα και η είσοδος του τέκνου σε μία νέα οικογένεια. Επίσης, καταγράφηκαν μελέτες για την επίδραση που έχει το φύλο των γονέων στη σεξουαλική προτίμηση των παιδιών. Το τρίτο κεφάλαιο ολοκληρώθηκε με την περιγραφή του θεσμικού πλαισίου που ισχύει στην Ευρώπη και στην Ελλάδα για την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Ακολουθεί το τέταρτο κεφάλαιο το οποίο παρουσιάζει απόψεις ομοφυλόφιλων ατόμων για την τεκνοθεσία, τη στάση της θρησκείας, του πολιτικού χώρου και των Υπηρεσιών Τεκνοθεσίας για την τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΚΝΟΘΕΣΙΑ

4.1 Απόψεις ομοφυλόφιλων ατόμων ή ζευγαριών για την τεκνοθεσία

Οι Brown et al. (2009) κατέγραψαν τις απόψεις των ομόφυλων ατόμων ή ζευγαριών για το ζήτημα της τεκνοθεσίας. Διαπιστώθηκε πως σημαίνουσα παράμετρος που αναδύει δυσχέρειες στην υιοθέτηση ενός τέκνου από κάποιο ομόφυλο ζευγάρι αποτελεί η αρνητική κριτική του κοινωνικού περίγυρου του ή φίλων που είναι και αυτά ομόφυλα άτομα ή ζευγάρια. Η επικριτική αυτή στάση του περιβάλλοντος βασιζόταν στην άποψη πως η τεκνοθεσία αποτελούσε μία παράλογη ενέργεια που δεν δύνανται να την υποστηρίξουν.

Οι Riggset al. (2009) διεξήγαγαν μελέτη στην Αυστραλία για τη στάση που έχουν ομοφυλόφιλοι απέναντι στην τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών. Καταγράφηκε πως οι ομοφυλόφιλοι είναι θετικοί ανεξάρτητα, εάν οι γονείς είναι ετεροφυλόφιλοι ή ομοφυλόφιλοι. Άρα, θέτουν την τεκνοθεσία σε ένα γενικό πλαίσιο θετικής θέασης. Οι ομοφυλόφιλοι που ήταν γονείς είχαν θετική στάση απέναντι στη γονεϊκή ικανότητα των ομόφυλων ζευγαριών.

Έρευνα των Kinkler&Goldberg (2011) κατέγραψε την προσωπική εμπειρία ομοφυλόφιλων ζευγαριών, που προέβησαν σε τεκνοθεσία στα πλαίσια μικρών κοινωνιών. Οι εμπειρίες τους κατέδειξαν πως ο φιλικός τους περίγυρος ήταν θετικός στην τεκνοθεσία και τους στήριξε. Σημαντική παράμετρος ήταν πως αυτή η θετική στάση προήλθε από φίλους, οι οποίοι δεν ήταν οι ίδιοι ομοφυλόφιλοι ή δεν είχαν γνωρίσει άλλο ομόφυλο ζευγάρι με παιδί.

Τέλος, οι Goldberg, et al. (2017) διεξήγαγαν ποιοτική έρευνα, με μεθοδολογικό εργαλείο τη συνέντευξη. Έλαβαν συνεντεύξεις από γυναίκες που ήταν ομόφυλα ζευγάρια και είχαν προβεί σε τεκνοθεσία. Σε επίπεδο σχέσεων εντός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος υπήρχε θετική αντιμετώπιση με άλλα ομόφυλα ζευγάρια και με τα παιδιά τους. Η μη σύναψη καλών σχέσεων εντός σχολικού περιβάλλοντος με άλλους ομόφυλους γονείς σχετίστηκε είτε με μη επιδίωξη των ίδιων είτε με μη ύπαρξη άλλων ομόφυλων ζευγαριών στη σχολική μονάδα ή στον τόπο διαμονής τους.

Σε παλαιότερες έρευνες οι απόψεις για τον γάμο των ομοφυλοφίλων και την τεκνοθεσία ήταν περισσότερο αρνητικές. Για παράδειγμα οι Crawford&Solliday

(1996) διεξήγαγαν ποσοτική έρευνα σε πανεπιστήμιο της Αμερικής για την αντίληψη των σπουδαστών απέναντι στα ομόφυλα ζευγάρια. Τα πορίσματα κατέγραψαν πως οι ετεροφυλόφιλοι σπουδαστές ήταν αρνητικοί απέναντι στα ομόφυλα ζευγάρια αφροαμερικανών. Ως αιτιολόγηση έδωσαν πως δεν θεωρούν ότι είναι ικανοί για τεκνοθεσία και ορθή γονεϊκότητα λόγω συναισθηματικής αστάθειας.

Ο Herek (2002) σε μελέτη του για τη στάση των ετερόφυλων ατόμων απέναντι σε ομόφυλα άτομα, αναδείχθηκε η αρνητικότητα των ετερόφυλων για σύναψη γάμου ομόφυλων ζευγαριών, ανεξάρτητα της σταθερότητας και της συναισθηματικής σχέσης των δύο ομόφυλων ατόμων. Επίσης, οι απόψεις τους έδειξαν πως οι περισσότεροι προτίμησαν τις λεσβίες παρά τους gay γονείς για τεκνοθεσία.

Σε πιο πρόσφατες μελέτες διαπιστώνονται και θετικές και αρνητικές στάσεις στο θέμα της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια με μεγάλες διακυμάνσεις ανάλογα και με τη χώρα αλλά και το δείγμα. Για παράδειγμα ο Montero (2014) έκανε μία έρευνα σε 16 κράτη, στα οποία βάσει νομικού πλαισίου επιτρέπεται η τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Στόχος του ήταν η καταγραφή των απόψεων του πληθυσμού απέναντι σε αυτή την επιτρεπτή θεσμικά τεκνοθεσία. Στις περισσότερες ποσοτικά χώρες και συγκεκριμένα σε 12 από αυτές σε ποσοστό άνω του 70% του δείγματος ήταν υπέρ της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια. Επίσης, στο ίδιο ποσοστό κρατών, το 51% του δείγματος θεωρούσε πως η τεκνοθεσία θα απέβαινε θετική για την ανάπτυξη του παιδιού.

Οι Gato&Fontaine (2015) σε έρευνα που διεξήγαγαν σε 500 σπουδαστές στην Πορτογαλία προσπάθησαν να προσεγγίσουν τη στάση που είχε το συγκεκριμένο δείγμα στην τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών. Ανεξάρτητα φύλου του δείγματος και τεκνοθεσίας από λεσβίες ή γκέι, τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες θεωρούσαν ότι οι ομοφυλόφιλοι δε διαθέτουν συναισθηματική σταθερότητα, δύνανται να κακοποιήσουν το τέκνο τους και να μην είναι καλοί γονείς συγκριτικά με τα ετερόφυλα ζευγάρια. Επιπρόσθετα, θεωρούν πως τα παιδιά των ομόφυλων ζευγαριών είναι πιο εύκολο να παρουσιάσουν συναισθηματικά ή ψυχολογικά προβλήματα, να μην αναπτύξουν την προσαρμοστικότητα τους και να επηρεαστεί η σεξουαλική τους κατεύθυνση.

Στη χώρα μας, η δημοσκόπηση για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ (FocusBari, 2015) έδειξε πως παρότι υπάρχει αποδοχή απέναντι στη ομοφυλοφιλία και στο δικαίωμα συμφώνου συμβίωσης, υπάρχουν ακόμα κάποιοι ενδοιασμοί ως προς την τεκνοθεσία. Το 56% των ερωτηθέντων απάντησε όχι στην ερώτηση αν πίστευε ότι θα έπρεπε να δοθεί το δικαίωμα της τεκνοθεσίας και στα ομοφυλόφιλα ζευγάρια.

Κλείνοντας το 2018 η Διανέοσις (Dianeosis—Research & Analysis Organization) έκανε μια έρευνα με θέμα «Τι πιστεύουν οι Έλληνες», στην οποία μόλις το 18% συμφώνησε στην τεκνοθεσία από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Αντίθετα σε σχετική πτυχιακή έρευνα του τμήματος κοινωνικής εργασίας Αθηνών την ίδια χρονιά (2018) και σε δείγμα 40ατόμων τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το (72,5%) διαφωνεί στην ερώτηση ότι η ομοφυλοφιλία θέτει σε κίνδυνο τον θεσμό της οικογένειας. Το θέμα της έρευνας ήταν «οι σύγχρονες απόψεις σχετικά με την ομοφυλοφιλία και το σύμφωνο συμβίωσης στην Ελλάδα» και το δείγμα το αποτελούσαν 20 σπουδαστές του τμήματος κοινωνικής εργασίας Δυτικής Αττικής και 20 από το τμήμα πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών ΕΚΠΑ. Ωστόσο, ο μικρός αριθμός του δείγματος περιορίζει τη διεξαγωγή γενικότερων συμπερασμάτων.

4.2 Θρησκεία και τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια

Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, πολλές έρευνες εστιάζουν στους κοινωνικούς συσχετισμούς των στάσεων απέναντι στις σχέσεις ομόφυλων και διαπιστώνουν ότι θρησκευτικοί παράγοντες, όπως ο συντηρητικός προτεσταντισμός και η συχνή παρουσία στην εκκλησία είναι από τους πιο συχνούς παράγοντες πρόβλεψης της αρνητικής στάσης σε θέματα που αφορούν τους ομοφυλόφιλους, όπως τον γάμο και την τεκνοθεσία (Lubbers, Jaspers, & Ultee, 2009· Olsonetal., 2006· Schulte&Battle, 2004· Whitehead, 2010, 2014· Whitehead&Baker, 2012).

Η τεκνοθεσία των ομοφυλόφιλων έχει αναδειχθεί σε ένα από τα σημαντικά θέματα του κινήματος για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων ανδρών και των λεσβιών, δεδομένο που οδήγησε τους ερευνητές στη μελέτη αυτού του μείζονος ζητήματος.

Ανάμεσα στις λίγες έρευνες που περιλαμβάνουν θρησκευτικά μέτρα και την ανάλυση αυτών για την υποστήριξη της τεκνοθεσίας ομοφυλόφιλων, γίνεται να

διερευνηθεί πως θρησκευτικοί παράγοντες, όπως η θρησκευτική παράδοση, οι πρακτικές και οι πεποιθήσεις διαμορφώνουν την κοινή γνώμη απέναντι σε αυτές.

Οι MacLeodetal. (1999) μελέτησαν μια ομάδα ετεροφυλόφιλων φοιτητών κολλεγίου και διαπίστωσαν ότι η συχνότερη προσέλευση στην εκκλησία σχετιζόταν ελάχιστα με τους φοιτητές που πίστευαν ότι το υιοθετημένο παιδί ενός ομοφυλόφιλου γονέα θα επωφεληθεί από την αλλαγή της επιμέλειας και θα υπέφερε από τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τη σύγχυση των φύλων, εάν παρέμενε με τον γκέι γονέα μετά το διαζύγιο. Αυτά τα ευρήματα αναλύθηκαν σε πολύ παραγοντικά μοντέλα, όμως το μέγεθος του δείγματος ($N = 77$), ήταν μικρό, άρα μη αντιπροσωπευτικό.

Οι Lambertetal. (2006) χρησιμοποιώντας ένα μεγαλύτερο δείγμα 364 φοιτητών, διαπίστωσαν ότι οι μαθητές που πήγαιναν στην εκκλησία πιο συχνά ήταν λιγότερο πιθανό να συμφωνήσουν ότι οι ομόφυλοι γονείς θα έπρεπε να επιτρέπεται να υιοθετούν. Η προσέλευση στην εκκλησία, ωστόσο, δεν συσχετίστηκε με τη στάση των φοιτητών απέναντι στους ομοφυλόφιλους ανάδοχους γονείς και η σημασία της θρησκείας που αναφέρουν οι ίδιοι οι φοιτητές δεν συσχετίστηκε με τις απόψεις τους σχετικά με την τεκνοθεσία ομόφυλων ή την ανάδοχη γονική μέριμνα.

Βασιζόμενοι σε ένα τυχαίο δείγμα 413 εγγεγραμμένων ψηφοφόρων στη Φλόριντα, οι Ryanetal. (2004) διαπίστωσαν ότι οι κάτοικοι της Φλόριντα που δήλωσαν Χριστιανοί το θρήσκευμα είχαν σημαντικά υποδεέστερη γνώμη για τους ομοφυλόφιλους θετούς γονείς σε σχέση με άτομα που δεν ασπάζονταν τη χριστιανική πίστη.

Χρησιμοποιώντας τα ίδια δεδομένα, οι Ryanetal. (2007) λίγα χρόνια αργότερα ανέφεραν ότι το να είσαι Χριστιανός ήταν ένας πολύ σημαντικός προγνωστικός παράγοντας για έναν ψηφοφόρο από τη Φλόριντα που αντιτίθετο στο να υιοθετηθεί νόμιμα ένα παιδί από ομοφυλόφιλο γονέα.

Οι Averettetal. (2011) μελέτησαν τις στάσεις 776 θετών γονέων απέναντι στην τεκνοθεσία ομοφυλόφιλων και διαπιστώνοντας ότι η ιδιότητα μέλους σε χριστιανικό δόγμα συσχετίστηκε με αρνητικές στάσεις έναντι των ομοφυλόφιλων παντρεμένων γονιών που έχουν υιοθετήσει. Επίσης, η μεγαλύτερη σύνδεση με το τελετουργικό της θρησκείας (προσέλευση στην εκκλησία και συχνότητα προσευχής) συσχετίστηκε με

χαμηλότερα επίπεδα υποστήριξης για τεκνοθεσία ομοφυλόφιλων μεταξύ όλων των θετών γονέων.

Αν και αυτές οι μελέτες παρέχουν κάποια εμπειρική βάση για τη δημιουργία υποθέσεων σχετικά με σχέση μεταξύ θρησκείας και υποστήριξης για τεκνοθεσία ομοφυλοφίλων, τα ευρήματά τους είναι περιορισμένα στο ότι βασίζονται είτε σε δείγματα ευκολίας είτε σε υποπληθυσμούς (φοιτητές, ψηφοφόροι, θετοί γονείς). Επιπρόσθετα, τα δείγματα τους είναι μάλλον μικρά και τα μέτρα θρησκευτικής παράδοσης ή θρησκευτικής πρακτικής δεν είναι κάπως διευρυμένα.

Βασιζόμενοι σε δεδομένα από ένα εθνικό δείγμα πιθανοτήτων, οι Besen&Zicklin (2007) ανέφεραν ότι τα άτομα που είναι Ευαγγελικοί ή Ρωμαιοκαθολικοί είναι λιγότερο πιθανό να υποστηρίξουν την τεκνοθεσία των ομοφυλοφίλων. Επίσης, εντόπισαν αλληλεπίδραση μεταξύ του φύλου και της θρησκευτικότητας, με τους περισσότερους θρησκευόμενους άνδρες να είναι ακόμη λιγότερο πιθανό να υποστηρίξουν την τεκνοθεσία των ομοφυλοφίλων από εκείνους που είναι λιγότερο θρησκευόμενοι ή γυναίκες.

Ο Perry (2013) συμπεριέλαβε μια σειρά από θρησκευτικά μέτρα, για να προβλέψει την υποστήριξη της σεξουαλικότητας μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, του γάμου και της τεκνοθεσίας. Βρήκε ότι, εκτός άλλων παραγόντων, οι Καθολικοί, οι Προτεστάντες και τα άτομα «άλλων» θρησκευτικών δογμάτων ήταν πιο πιθανό από τους Ευαγγελικούς Προτεστάντες να υποστηρίξουν την τεκνοθεσία του ίδιου φύλου. Επίσης, κατέγραψε ότι τα άτομα που επιδίδονταν πιο συχνά σε θρησκευτικές πρακτικές και ήταν αυστηροί Ευαγγελικοί ήταν λιγότερο πιθανό να υποστηρίξουν την τεκνοθεσία από το ίδιο φύλο.

4.3 Πολιτικές πεποιθήσεις και στάσεις απέναντι στην τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια

Κρίσιμος παράγοντας για τη στάση που θα κρατήσει κάποιο άτομο απέναντι στην τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών αποτελεί η πολιτική του στάση και οι πολιτικές του πεποιθήσεις.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Schwartz (2010) άτομα φιλελεύθερων πολιτικών αντιλήψεων δέχονται την ελευθερία των ομόφυλων ζευγαριών και το δικαίωμα στην τεκνοποίηση, σε αντίθεση με άτομα συντηρητικών αντιλήψεων.

Σε έρευνα που διεξήγαγε ο Montero (2014) στην Αμερική διαπίστωσε πως οι φιλελεύθεροι δημοκρατικών πολιτικών πεποιθήσεων σε ποσοστό 85% τίθενται υπέρ του δικαιώματος των ομόφυλων ζευγαριών για τεκνοθεσία. Σε αντίθεση άτομα συντηρητικών πολιτικών πεποιθήσεων σε ποσοστό 69% δεν συμφωνούν με την τεκνοθεσία των ομοφυλοφίλων.

Σε έρευνα τους οι Kirby&Michaelson (2015) συσχέτισαν τη θρησκεία και τις πολιτικές πεποιθήσεις στην καταγραφή των στάσεων των ατόμων απέναντι στην τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών. Διαπιστώθηκε πως οι καθολικοί με συντηρητικές πολιτικές πεποιθήσεις και ελάχιστη μόρφωση δεν αποδέχονται σε μεγάλο ποσοστό την τεκνοθεσία των ομόφυλων. Αντίθετα, τα άτομα καθολικού θρησκευόμενου και φιλελεύθερων πολιτικών πεποιθήσεων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι περισσότερο δεκτικά.

Οι Hichy et al. (2015) μελετώντας τη στάση στην τεκνοθεσία ομόφυλων, σε άτομα δεξιών πολιτικών πεποιθήσεων διαπίστωσαν πως τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρόμοια με τα ερευνητικά πορίσματα των θρησκευτικών πεποιθήσεων των καθολικών, τα οποία καταγράφουν μη δεκτική στάση στην τεκνοθεσία ομόφυλων. Συνάμα, καταγράφηκε πως τα άτομα που θεωρούν πως η θρησκεία πρέπει να διαχωρίζεται από το κράτος έχουν θετική στάση απέναντι στην τεκνοποίηση ομόφυλων ζευγαριών.

Ο Takacs et al. (2016) συνόψισε μελέτες σε εικοσιένα ευρωπαϊκά κράτη, στις οποίες αποτυπώθηκε πως οι πολιτικές πεποιθήσεις ενός ατόμου επιδρούν στη διαμόρφωση της άποψής του απέναντι στη τεκνοθεσία. Ειδικότερα, άτομα που ζουν σε ευρωπαϊκά κράτη με φιλελεύθερα πολιτεύματα αναπτύσσουν θετική στάση απέναντι στην τεκνοθεσία.

Το άρθρο των Παπαθανασίου και Αποστολίδη(2014)πραγματεύεται την κοινωνική κατασκευή της ομοφυλοφιλίας, ως φαινόμενο, μέσα από δυο ποιοτικές έρευνες με Έλληνες πολιτικούς και καταλήγει υστέρτα από ανάλυση των συνεντεύξεων πως το φύλο και η πολιτική τοποθέτηση δεν βρέθηκε να είναι σημαντικές μεταβλητές που να επηρεάζουν τον βαθμό ομοφοβίας. Τέλος, από τις

συνεντεύξεις δεν προέκυψαν σημαντικές αλλαγές ότι ο αριστερός και σοσιαλιστικός χώρος είναι πιο δεκτικός στη αποδοχή της ομοφυλοφιλίας.

4.4 Στάσεις των Υπηρεσιών Τεκνοθεσίας

Ο Sprivey (2004) στην πανεπιστημιακή του μελέτη κατέγραψε τη στάση που τηρούν οι κοινωνικοί λειτουργοί έναντι των ομόφυλων ζευγαριών σε επίπεδο τεκνοθεσίας. Τα πορίσματα της μελέτης του κατέγραψαν πως οι σπουδαστές της συγκεκριμένης επιστήμης ήταν θετικοί απέναντι στην τεκνοθεσία. Αντίθετα, το ανθρώπινο δυναμικό σε κοινωνικές υπηρεσίες ήταν αρνητικό. Περαιτέρω μελέτη του Sprivey αποτύπωσε πως η πεποίθηση που έχει ο ερωτώμενος για τη θέση που αναμένεται να έχει ένα φύλο εντός του ομοφυλόφιλου ζευγαριού και η τελική διαμόρφωση αυτής, κρίνει τη θετική ή την αρνητική του στάση. Έτσι, η αντιληπτικότητα του εν λόγω ρόλου διαφέρει ανάμεσα σε ανθρώπινο δυναμικό, επαγγελματία, κοινωνικό λειτουργό ή σπουδαστή. Άλλη παράμετρος που αναδύθηκε για τη διαμόρφωση της στάσης απέναντι στην τεκνοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια από τους φορείς τεκνοθεσίας, είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι η γενική πολιτική ενός φορέα δεν αποτελεί υποχρεωτικό εφαρμοστικό πλαίσιο έναντι των ομόφυλων ζευγαριών, που επρόκειτο να υιοθετήσουν ένα παιδί. Αντίθετα, η στάση κρίνεται από την προσωπικότητα του ατόμου που χειρίζεται μία υπόθεση τεκνοθεσίας και από τη θεματολογία των πανεπιστημιακών μαθημάτων που παρακολούθησε. Αυτές οι δύο συνιστώσες κρίνουν τη θετική ευαισθητοποιημένη ή αρνητική στάση του επαγγελματία κοινωνικού λειτουργού απέναντι στην τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών.

Οι Ryan&Whitlock (2007) κατέγραψαν πως το 73% των λεσβιών γυναικών που ήταν ζευγάρια και αποφάσισαν να υιοθετήσουν ένα παιδί ήταν ικανοποιημένες από το σύνολο των διαδικασιών τεκνοθεσίας σε επίπεδο επίτευξης του στόχου τους, θετικής ανταπόκρισης των κοινωνικών λειτουργών, γνωσιακού υποβάθρου σε θέματα τεκνοθεσίας ομόφυλων ζευγαριών και ικανότητας επίλυσης αναδυόμενων προβλημάτων.

Οι Averettetal. (2009) διεξήγαγαν έρευνα για την τεκνοθεσία παιδιών από 1,5 έως 5 χρόνων από κάποιο ομόφυλο ζευγάρια. Συγκριτικά με τα ετερόφυλα ζευγάρια τα

ποσοστά ικανοποίησης των ομόφυλων παρουσιάστηκαν αυξημένα. Επίσης, συγκριτικά με την τεκνοθεσία μεγαλύτερων ηλικιακά παιδιών η ικανοποίηση των ομόφυλων παρέμενε στα ίδια επίπεδα. Τα ερευνητικά δεδομένα κατέδειξαν πως οι υπηρεσίες τεκνοθεσίας θέτουν στο επίκεντρο την κατάλληλη προετοιμασία ενός ζευγαριού και την κατάλληλη προετοιμασία του περιβάλλοντος γενικότερα που θα υποδεχτεί το νέο οικογενειακό μέλος.

Σε έρευνα στην Αμερική για την τεκνοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια μέσα από φορείς τεκνοθεσίας, ο Brodzinsky (2012) κατέγραψε τα κάτωθι στοιχεία:

- Οι διευθυντές των φορέων τεκνοθεσίας δεν γνώριζαν ικανοποιητικά το αντικείμενο σε ποσοστό 5,4%.
- Οι διευθυντές των υπηρεσιών και οι υπάλληλοι δεν ήταν γνώστες του νομοθετικού πλαισίου και της αλλαγής αυτού για την τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών σε ποσοστό 9,9%.
- Σε ποσοστό 67,0% οι υπηρεσίες τεκνοθεσίας ακολουθούσαν συγκεκριμένη πολιτική χειρισμού τεκνοθεσίας από ομόφυλο ζευγάρι.
- Οι υπηρεσίες τεκνοθεσίας δέχονταν αιτήσεις τεκνοθεσίας σε ποσοστό 59,2% από gay ζευγάρια και λεσβίες.

Επίσης, η συγκεκριμένη μελέτη κατέγραψε τους αιτιολογικούς παράγοντες για τους οποίους απορρίφθηκαν ομόφυλα ζευγάρια, για να υιοθετήσουν ένα παιδί. Οι αιτιολογικοί παράγοντες ήταν οι εξής:

- Λόγω ψυχολογικών προβλημάτων σε ποσοστό 31,8%.
- Εξαιτίας μη ρεαλιστικών πεποιθήσεων για την τεκνοθεσία σε ποσοστό 31,8%.
- Επειδή αντιμετώπιζαν ενδοοικογενειακά προβλήματα σε ποσοστό 24,6%.
- Λόγω πολιτικής του φορέα τεκνοθεσίας σε ποσοστό 20,3%.
- Λόγω έλλειψης υπηρεσιών υποστήριξης σε ποσοστό 11,7%.
- Εξαιτίας αμφιβόλων κινήτρων σε ποσοστό 24,6%.
- Επειδή το κράτος προέλευσης του τέκνου δεν υποστήριζε νομικά την τεκνοθεσία από ομόφυλο ζευγάρι σε ποσοστό 20,3%.
- Εξαιτίας ιατρικών προβλημάτων σε ποσοστό 2,9%.
- Εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων σε ποσοστό 8,7%.

Οι Goldbergetal. (2014) σε μελέτη τους στη Φλόριντα της Αμερικής κατέγραψαν πολλές δυσχέρειες, τις οποίες κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι ενδιαφερόμενοι γονείς, όταν ξεκίνησαν τις διαδικασίες τεκνοθεσίας. Οι σημαντικότερες από αυτές ήταν η έλλειψη ενδιαφέροντος του συστήματος τεκνοθεσίας για τα ομόφυλα ζευγάρια και η έλλειψη γνώσης για την αλλαγή του νομικού πλαισίου. Οι δικηγόροι που εμπλέκονταν στην τεκνοθεσία παρουσίασαν χαρακτηριστικά ομοφοβίας ή σχετικά μικρή έως καθόλου εμπειρία ή ζητούσαν υπέρογκο χρηματικό ποσό. Πρέπει να αναφερθεί πως στη συγκεκριμένη μελέτη αναφέρθηκαν και δικηγόροι που είχαν πλήρη γνώση του ζητήματος τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια, ήταν πρόθυμοι να βοηθήσουν και να τους υποστηρίξουν θετικά σε όλη αυτή τη διαδικασία. Τις ίδιες δυσχέρειες αντιμετώπισαν από τους κοινωνικούς λειτουργούς στους φορείς τεκνοθεσίας. Αντίθετα, τα ομόφυλα ζευγάρια που επιθυμούσαν να προβούν σε τεκνοθεσία ήταν πολύ πρόθυμα να εκπαιδευτούν για το συγκεκριμένο ζήτημα, να λάβουν ειδικά μαθήματα και να καθοδηγηθούν από τους ειδήμονες τεκνοθεσίας. Βέβαια, μέχρι και την τελευταία στιγμή το άγχος τους για πιθανή ομοφοβική αντιμετώπιση του δικαστικού συστήματος προς αυτούς ήταν έκδηλο.

Τέλος, η έρευνα των Kimberly&Moore (2015) είχε ως στόχο τη διερεύνηση της στάσης των διευθυντών των φορέων τεκνοθεσίας και των κοινωνικών λειτουργών που εργάζονταν σε αυτούς τους φορείς απέναντι σε ομόφυλα ζευγάρια. Τα ερευνητικά πορίσματα αποτύπωσαν μία θετική στάση απέναντι στην τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών. Η θετική αυτή στάση αποτελούσε απόρροια του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην ισότιμη κοινωνική μεταχείριση όλων των ζευγαριών, ανεξάρτητα αν είναι ετερόφυλα ή ομόφυλα. Επίσης, από το ερευνητικό δείγμα, το ανδρικό φύλο είχε βέλτιστη γνώση του νομικού πλαισίου που σχετιζόταν με αυτό το είδος την τεκνοθεσία. Ακόμα, οι γυναίκες του ερευνητικού δείγματος και ειδικότερα αυτές που είχαν υψηλό επίπεδο μόρφωσης, διακήρυτταν περισσότερο την ισότητα και το δικαίωμα των ομόφυλων ζευγαριών για τεκνοθεσία. Επιπρόσθετα, οι πολιτικές πεποιθήσεις του ανθρώπινου δυναμικού και των διευθυντών καθόριζαν την πολιτική που είχε ο φορέας τεκνοθεσίας απέναντι στα ομόφυλα ζευγάρια. Ειδικότερα, όσον αφορά την τελευταία ερευνητική παρατήρηση, καταγράφηκε πως οι Ρεπουμπλικάνοι δεν ήταν τόσο θετικοί σε αυτού του είδους την τεκνοθεσία, σε αντίθεση με τους Δημοκρατικούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα εργασία αφορά στη μελέτη της έννοιας της ομοφυλοφιλίας, καθώς και την παρουσίαση των απόψεων, μέσω της βιβλιογραφίας, σχετικά με τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομόφυλους γονείς. Ο βασικός της σκοπός, στα πλαίσια της έρευνας που διεξάγεται, είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τις στάσεις και τις απόψεις ατόμων ηλικίας 18-64 ετών σχετικά με την τεκνοθεσία από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Οι επιμέρους στόχοι, ωστόσο, της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των απόψεων του δείγματος σχετικά με την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια, καθώς και η σχέση τους με τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα που αναμένεται να απαντηθούν μετά την ολοκλήρωση της έρευνας είναι τα εξής:

1. Ποιες είναι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά;
2. Ποιες είναι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια;
3. Υπάρχει διαφορά στη στάση των ατόμων απέναντι στην τεκνοθεσία ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά;
4. Υπάρχει διαφορά στη στάση των ατόμων απέναντι στην τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά;

5.1 Είδος έρευνας

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ώστε να εκπληρωθεί ο σκοπός και να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα της είχε τη μορφή της ποσοτικής έρευνας με τη χρήση ανώνυμων ερωτηματολογίων, ο οποίος αποτελεί έναν εύκολο και γρήγορο τρόπο για τη συλλογή δεδομένων. Πιο αναλυτικά, δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με σκοπό να εντοπισθούν οι απόψεις ατόμων ηλικίας 18-64 ετών σχετικά με την υιοθεσία από ομοφυλόφιλα ζευγάρια.

5.2 Πληθυσμός και δείγμα της έρευνας

Ο πληθυσμός της έρευνας αποτελείται από τα άτομα ηλικίας από 18 έως 64 ετών. Το τελικό δείγμα επιλέχθηκε τυχαία από αυτό τον γενικό πληθυσμό με προσπάθεια ισοκατανομής μεταξύ των δύο φύλων αλλά και εκπροσώπησης όλων των ηλικιακών ομάδων μεταξύ 18-64 ετών με τη συλλογή των δεδομένων να πραγματοποιείται με τυχαία χιονοστιβάδας, όπου ζητήθηκε στους συμμετέχοντες της έρευνας να αποστείλουν το ερωτηματολόγιο και σε δικούς τους γνωστούς και φίλους. Τελικώς, το συνολικό δείγμα της έρευνας ανέρχεται σε 288 άτομα, με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά να παρουσιάζονται στην υποενότητα 6.2.1 της παρούσας εργασίας.

5.3 Ερωτηματολόγιο έρευνας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το εργαλείο της έρευνας είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο στο σύνολό του περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού τύπου, οι οποίες κατανεμήθηκαν σε τρεις ενότητες. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη ενότητα είναι η κλίμακα AdoptionBeliefScale (ABS), η οποία μεταφράστηκε και προσαρμόστηκε για τη μελέτη των απόψεων των Ελλήνων πολιτών για την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Αναφέρεται στις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά. Η ενότητα αυτή αποτελείται από 10 ερωτήσεις κλειστού τύπου, οι οποίες ακολουθούν την κλίμακα Likert και βαθμολογούνται από το 1 έως το 4, όπου το 1 αναφέρεται στην απόλυτη συμφωνία του συμμετέχοντα και το 4 στην απόλυτή του διαφωνία για την εκάστοτε πρόταση (Diaz, 2015).

Στη συνέχεια, η δεύτερη ενότητα είναι η κλίμακα AttitudesTowardSame-SexCouplesasAdoptiveParentsScale (ATSCAP), η οποία μεταφράστηκε και προσαρμόστηκε για τη μελέτη των απόψεων των Ελλήνων πολιτών για την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Η εν λόγω κλίμακα αφορά τις απόψεις και τα συναισθήματα των συμμετεχόντων για την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Η ενότητα αυτή αποτελείται από 18 ερωτήσεις, με την 1^η ερώτηση να αφορά στην ύπαρξη κάποιου άνδρα ή γυναίκας ομοφυλόφιλου στον ευρύτερο κύκλο των συμμετεχόντων («Υπάρχει κάποιος άνδρας ομοφυλόφιλος ή γυναίκα ομοφυλόφιλη η οποία ανήκει στο στενό κύκλο γνωριμιών σας;»). Οι 15 από τις 18 ερωτήσεις της κλίμακας απαντώνται μέσω μιας κλίμακας Likert από το 1 έως το 5, όπου το 1

αναφέρεται στην απόλυτη συμφωνία του συμμετέχοντα και το 5 στην απόλυτή του διαφωνία για την εκάστοτε πρόταση. Τέλος, οι δύο τελευταίες ερωτήσεις αναφέρονται στα πιστεύω των συμμετεχόντων σχετικά με το φύλο του παιδιού που υιοθετείται και το φύλο του ζευγαριού που υιοθετεί. Αντιστοίχως, για την απάντηση σε αυτές, χρησιμοποιείται κλίμακα Likert από το 1 έως το 5, όπου το 1 αναφέρεται στην απόλυτη συμφωνία του συμμετέχοντα και το 5 στην απόλυτή του διαφωνία για την εκάστοτε πρόταση (Díaz, 2015).

Τέλος, η τρίτη ενότητα αφορά στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην έρευνα και αποτελείται από 8 ερωτήσεις. Ειδικότερα, ζητείται από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν το φύλο τους, την ηλικία τους, το επίπεδο της εκπαίδευσής τους, την οικονομική τους κατάσταση, τον μόνιμο τόπο διαμονής τους, και εφόσον το επιθυμούν, τα θρησκευτικά και πολιτικά τους πιστεύω, καθώς και τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό.

5.4 Συλλογή δεδομένων έρευνας

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά. Πιο αναλυτικά, το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μέσω της πλατφόρμας GoogleForms και διαμοιράστηκε στους πολίτες με τη βοήθεια του διαδικτύου, και συγκεκριμένα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter, κλπ) καθώς και μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, και συγκέντρωσε 288 απαντήσεις,

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

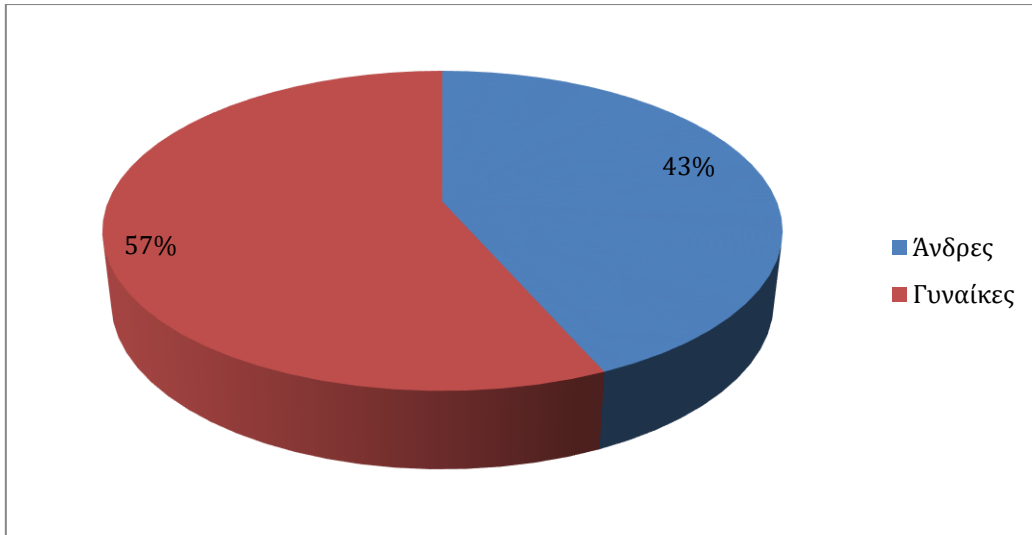
6.1 Στατιστική ανάλυση δεδομένων

Στη συνέχεια, αφού συλλέχθηκαν όλα τα ερωτηματολόγια, καταγράφηκαν τα δεδομένα και δημιουργήθηκε το αρχείο του προγράμματος SPSS, όπου κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων, με σκοπό να πραγματοποιηθεί η στατιστική ανάλυση και να εκπληρωθούν οι στόχοι της έρευνας. Ειδικότερα, διερευνώντας τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, υπολογίστηκαν οι σχετικές συχνότητες, αναπαριστώντας τες σε κατάλληλα διαγράμματα, χρησιμοποιώντας την βοήθεια του Microsoftoffice. Έπειτα, δημιουργήθηκε η συνολική βαθμολογία για κάθε κλίμακα, δηλαδή για την κλίμακα αξιολόγησης των απόψεων σχετικά με την τεκνοθεσία και την κλίμακα αξιολόγησης των απόψεων σχετικά με την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Διερευνώντας τη σχέση των προαναφερόμενων μεταβλητών με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, χρησιμοποιήθηκαν οι παραμετρικοί έλεγχοι t-test και anovatest, κατόπιν διασφάλισης της ύπαρξης κανονικών τιμών.

6.2 Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής

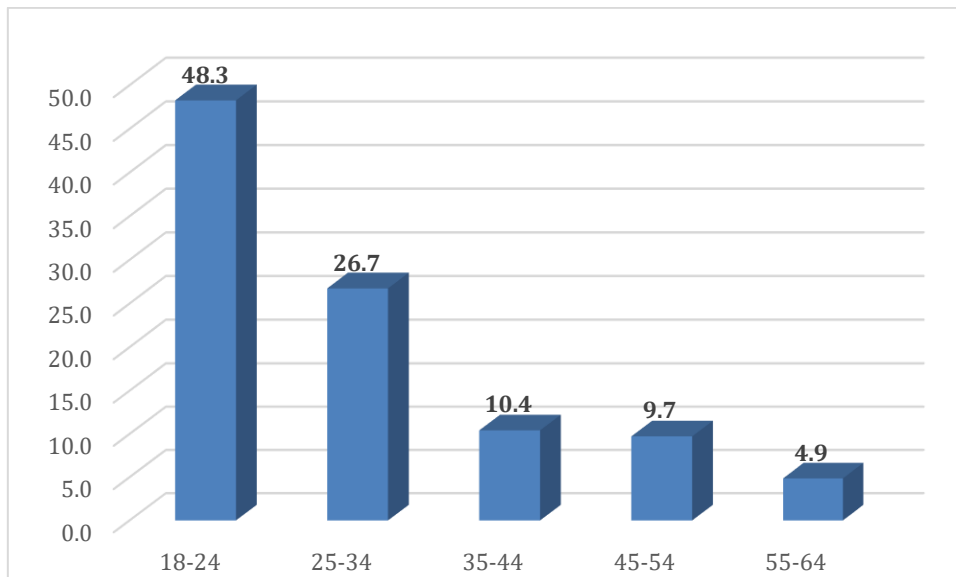
6.2.1. Περιγραφή του δείγματος

Από το Διάγραμμα 1 προκύπτει ότι το 57% του δείγματος αποτελούταν από γυναίκες και το 43% από άνδρες.

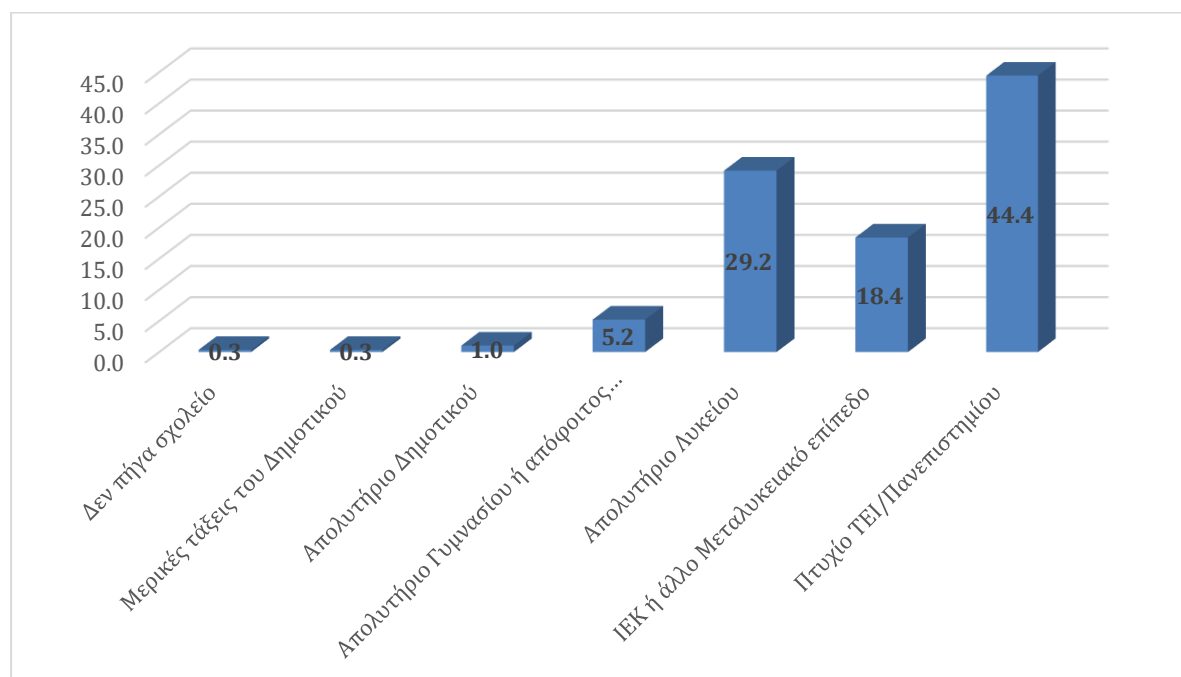
Διάγραμμα 1: Φύλο

Αναφορικά με την ηλικία των συμμετεχόντων, από το Διάγραμμα 2 συμπεραίνεται ότι το 48,3% άνηκε στην ηλικιακή ομάδα 18-24, το 26,7% άνηκε στην ηλικιακή ομάδα 25-34, το 10,4% άνηκε στην ηλικιακή ομάδα 35-44, το 9,7% άνηκε στην ηλικιακή ομάδα 45-54 και το 4,9% άνηκε στην ηλικιακή ομάδα 55-64.

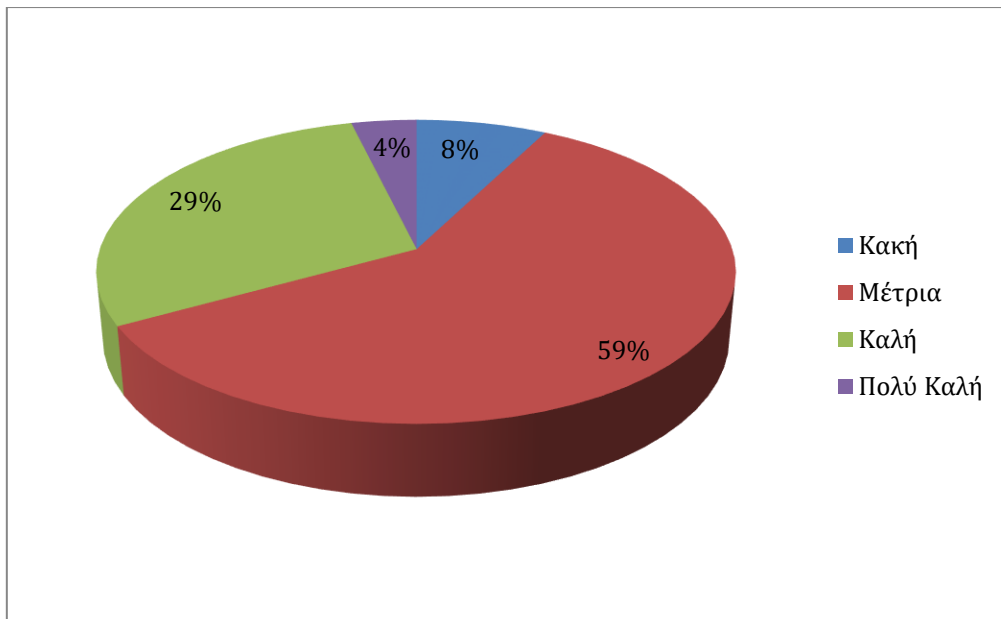
Διάγραμμα 2: Ηλικία

Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων, η πλειοψηφία αυτών διαθέτει κάποιο πτυχίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε ποσοστό 44,4%, ενώ ακολουθούν οι συμμετέχοντες με απολυτήριο λυκείου, σε ποσοστό 28,1% και αυτοί με απολυτήριο ΙΕΚ ή άλλου μεταλυκειακού επιπέδου, σε ποσοστό 15,6%. Σε μικρότερα ποσοστά οι συμμετέχοντες διαθέτουν απολυτήριο γυμνασίου και δημοτικού, καθώς και είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος (Διάγραμμα 3).

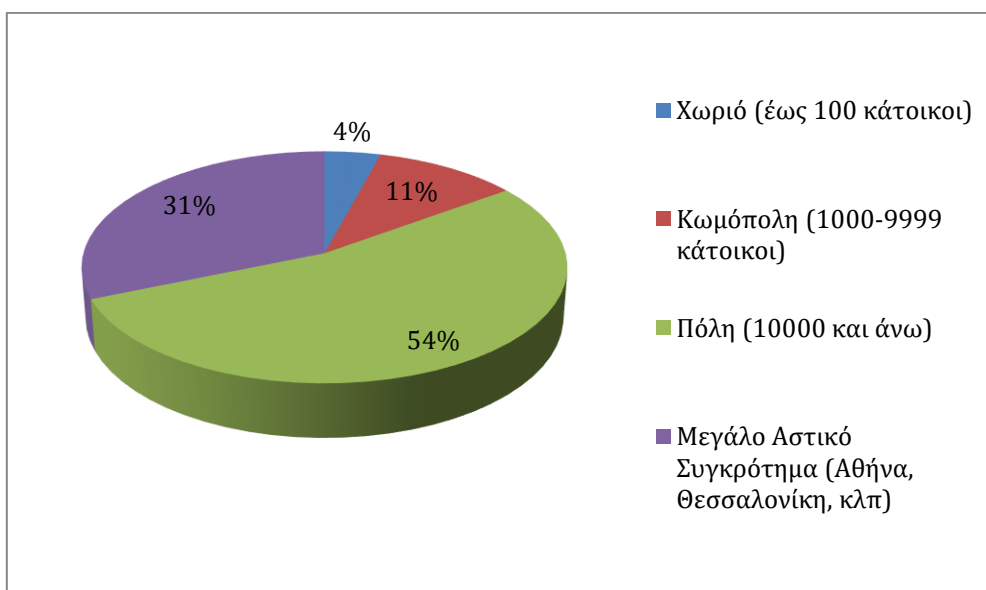
Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης

Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση του δείγματος, παρατηρείται ότι το 59,4% χαρακτηρίζει την οικονομική του κατάσταση ως μέτρια. Επιπλέον, το 29,2% τη χαρακτηρίζει ως καλή, το 3,8% ως πολύ καλή, ενώ το 7,6% τη χαρακτηρίζει ως κακή (Διάγραμμα 4).

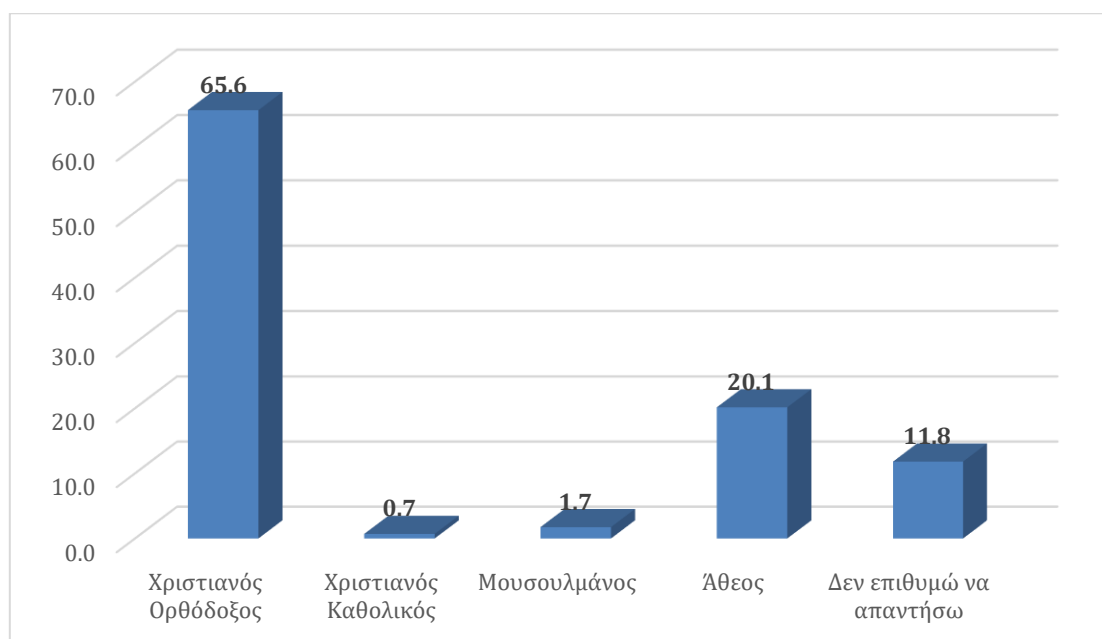
Διάγραμμα 4: Οικονομική Κατάσταση

Ακόμη, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, δηλαδή το 53,8%, διαμένει σε κάποια πόλη (με περισσότερους από 10.000 κατοίκους), ενώ μεγάλο ποσοστό, δηλαδή 31,3%, αυτών διαμένει σε κάποιο μεγάλο αστικό συγκρότημα, όπως είναι Αθήνα, η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, κλπ. Το 10,8% διαμένει σε κωμόπολη, ενώ το 4,2% διαμένει σε κάποιο χωριό (Διάγραμμα 5).

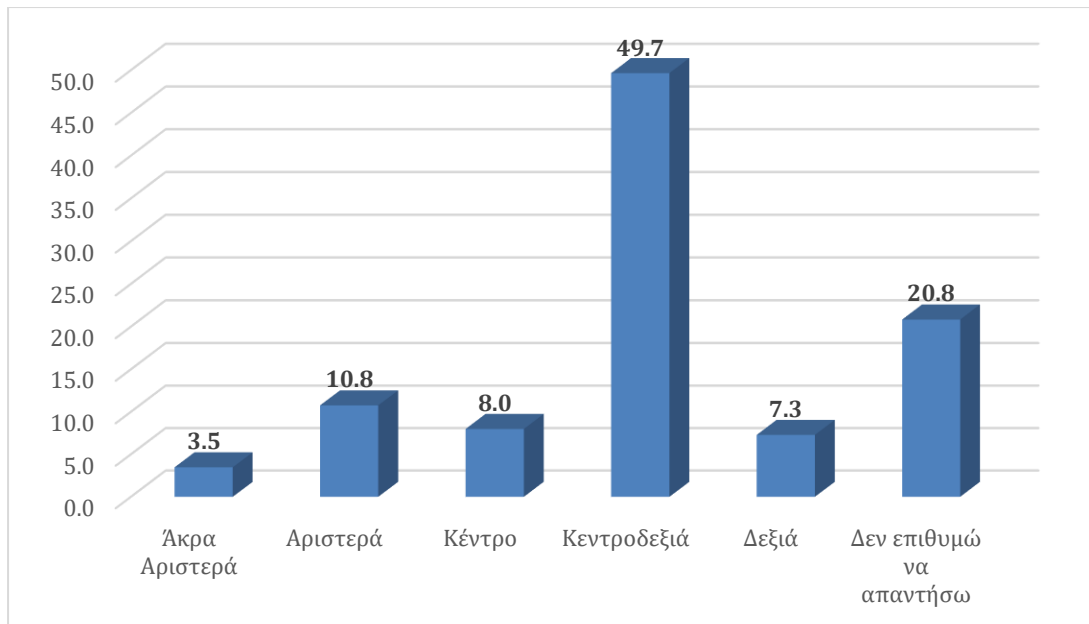
Διάγραμμα 5: Τόπος Διαμονής

Συνεχίζοντας, όσον αφορά τα πολιτικά πιστεύω των συμμετεχόντων, η πλειοψηφία με ποσοστό της τάξεως του 65,6% δηλώνει «Χριστιανός Ορθόδοξος». Επίσης, το 20,1% δήλωσε ότι είναι άθεοι, το 11,8% ανέφερε ότι δεν επιθυμεί να απαντήσει, το 1,7% ήταν Μουσουλμάνοι και το 0,7% ήταν Χριστιανοί Καθολικοί (Διάγραμμα 6).

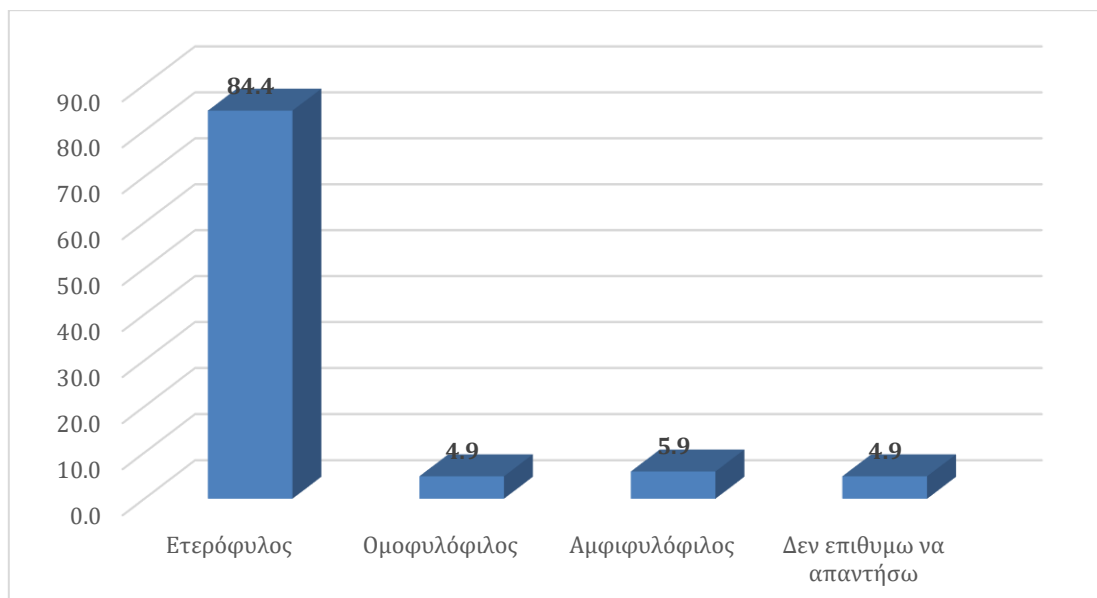
Διάγραμμα 6: Θρησκευτικά πιστεύω

Αναφορικά με τα πολιτικά πιστεύω, το 49,7% ανέφερε ότι τοποθετεί τον εαυτό του κεντροδεξιά, το 20,8% δεν επιθυμεί να απαντήσει, το 10,8% τοποθετεί τον εαυτό του αριστερά, το 8,0% τοποθετεί τον εαυτό του κέντρο, το 7,3% τοποθετεί τον εαυτό του δεξιά και το 3,5% τοποθετεί τον εαυτό του άκρα αριστερά (Διάγραμμα 7).

Διάγραμμα 7: Πολιτικά πιστεύω

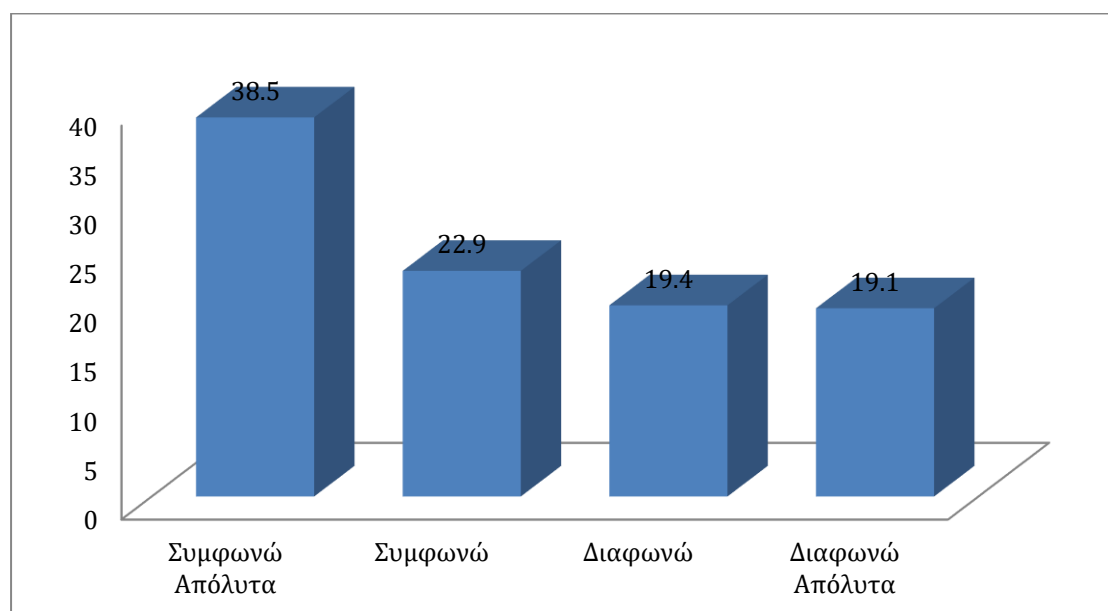
Τέλος, το 84,4% του δείγματος ανέφερε ότι είναι ετεροφυλόφιλοι, το 5,9% ήταν αμφιφυλόφιλοι, το 4,9% ήταν ομοφυλόφιλοι και το 4,9% δεν επιθυμούσε να απαντήσει (Διάγραμμα 8).

Διάγραμμα 8: Σεξουαλικός προσανατολισμός

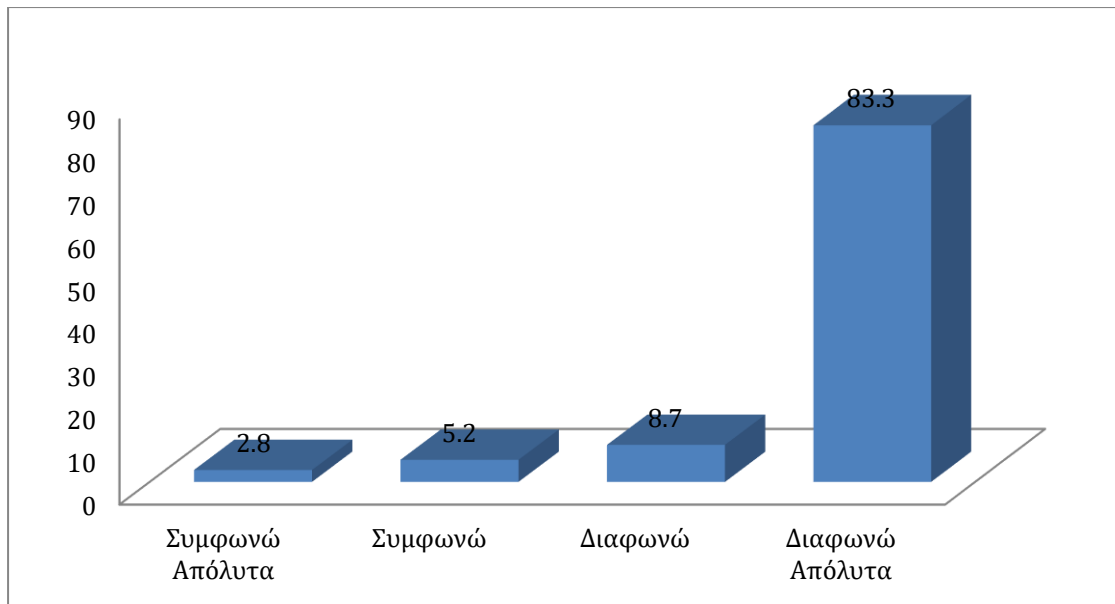
6.2.2. Απόψεις σχετικά με την Τεκνοθεσία παιδιών

Η ενότητα αυτή αφορά στην τεκνοθεσία παιδιών γενικά από τα ζευγάρια και αποτελείται από 10 ερωτήσεις. Πιο συγκεκριμένα, σε ερώτηση που αφορά την άποψη των συμμετεχόντων για την επιρροή της ενημερίας του παιδιού που υιοθετείται («*Η υιοθεσία μπορεί να επηρεάσει την ενημερία του παιδιού;*»), παρατηρείται από την πλειοψηφία ότι συμφωνούν απόλυτα, με ποσοστό της τάξεως του 38,5%, ή συμφωνούν, με ποσοστό της τάξεως του 22,9%, με την παράθεση αυτή (Διάγραμμα 9).

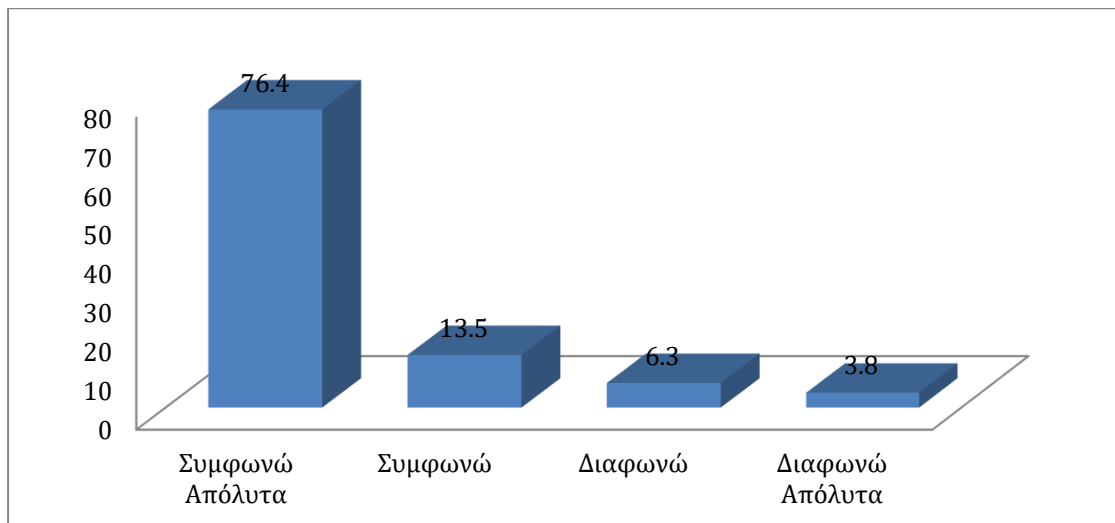
Διάγραμμα 9: Επίδραση στην ενημερία του παιδιού λόγω της υιοθεσίας

Σχετικά με την άποψη των συμμετεχόντων στο ερώτημα «*Η υιοθεσία δεν πρέπει να επιτρέπεται. Δεν θα υιοθετούσα ποτέ ένα παιδί από άλλη φυλή ή με διαφορετικό χρώμα.*», διαφάνηκε ότι 240 συμμετέχοντες, (83,3%) διαφωνούν απόλυτα με αυτό (Διάγραμμα 10).

Διάγραμμα 10: Να μην επιτρέπεται η τεκνοθεσία παιδιού από άλλη φυλή ή με διαφορετικό χρώμα

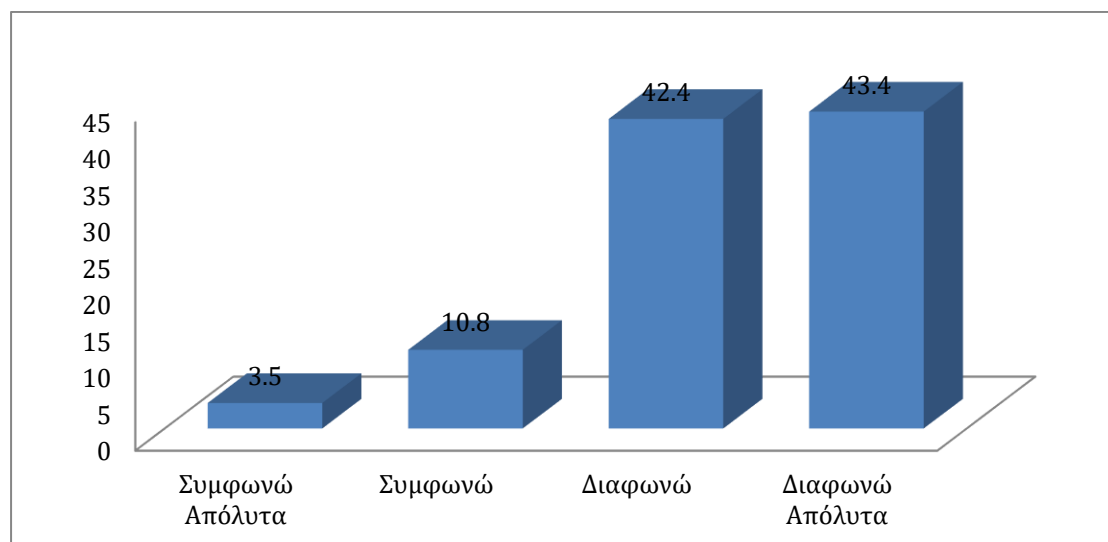
Επιπλέον, σχετικά με την άποψη εάν οι θετοί γονείς θεωρούνται πραγματικοί γονείς, όπως οι βιολογικοί («Όπως και οι βιολογικοί γονείς το ίδιο και οι θετοί γονείς θεωρούνται πραγματικοί γονείς.»), υπάρχει απόλυτη συμφωνία του μεγαλύτερου μέρους του δείγματος, και συγκεκριμένα του 76,4%, καθώς και συμφωνία του 13,5%, ενώ διαφωνία εκφράζει ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 10,1% (Διάγραμμα 11).

Διάγραμμα 11: Οι θετοί γονείς θεωρούνται πραγματικοί γονείς

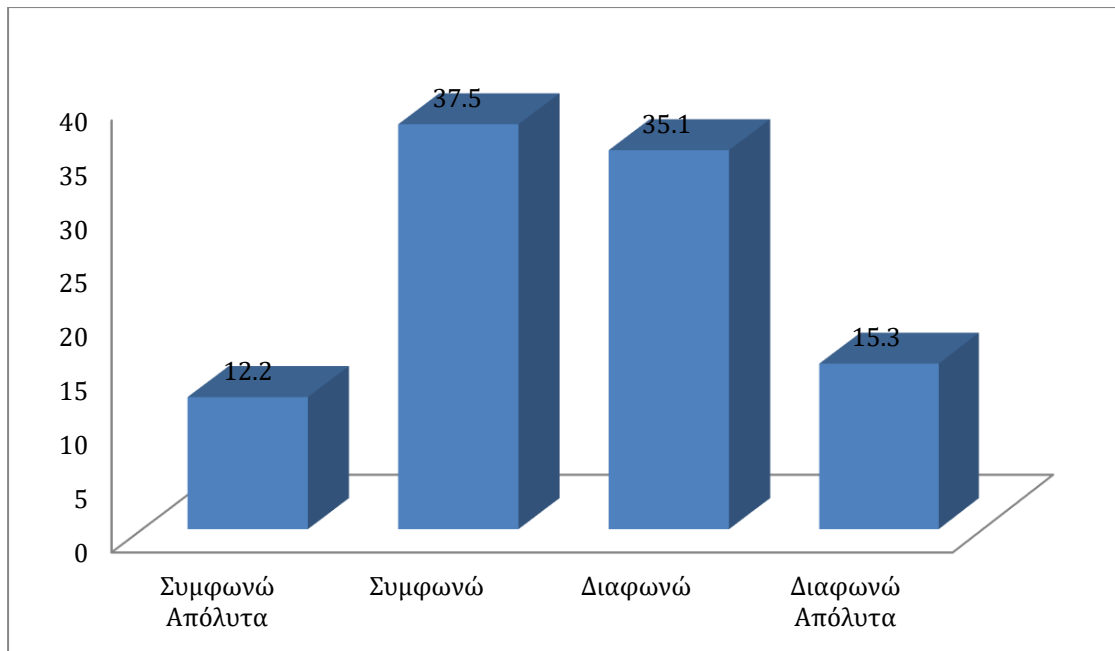
Ακόμη, ιδιαίτερα μεγάλη διαφωνία ή απόλυτη διαφωνία παρατηρείται στην άποψη ότι «Τα υιοθετημένα παιδιά δεν αισθάνονται μέρος της οικογένειας».

Ειδικότερα, στην άποψη αυτή, το 43,4% διαφωνεί απόλυτα και το 42,4% διαφωνεί, ενώ αντίθετα, το 14,3% συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα με την άποψη αυτή (Διάγραμμα 12).

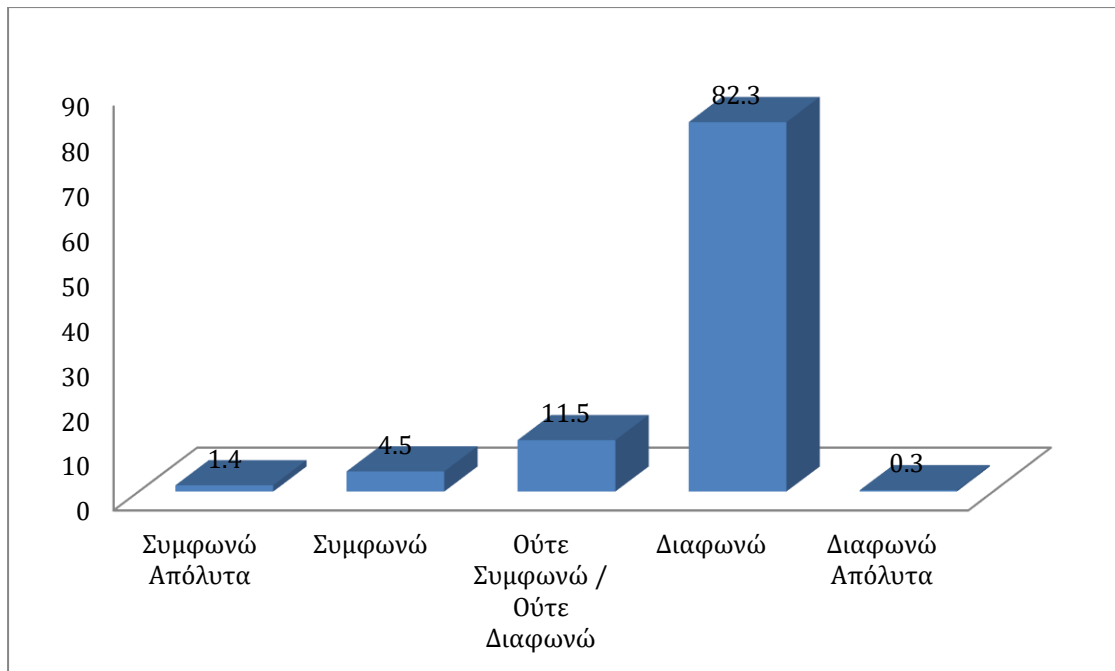
Διάγραμμα 12: Τα υιοθετημένα παιδιά δεν αισθάνονται μέρος της οικογένειας

Συνεχίζοντας, ζητήθηκε η άποψη των συμμετεχόντων σχετικά με το εάν τα παιδιά που υιοθετούνται από οικογένειες από χώρες διαφορετικές από τη δική τους, κινδυνεύουν να χάσουν την κουλτούρα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν («Τα παιδιά που υιοθετούνται από οικογένειες από άλλες χώρες από τη δική τους, κινδυνεύουν να χάσουν την κουλτούρα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν»). Στην περίπτωση αυτή, παρατηρείται οι απόψεις του δείγματος να είναι μοιρασμένες μεταξύ του συμφωνώ και διαφωνώ, καθώς το 49,7% συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα με την πρόταση αυτή και το 50,4% διαφωνεί ή διαφωνεί απόλυτα (Διάγραμμα 13).

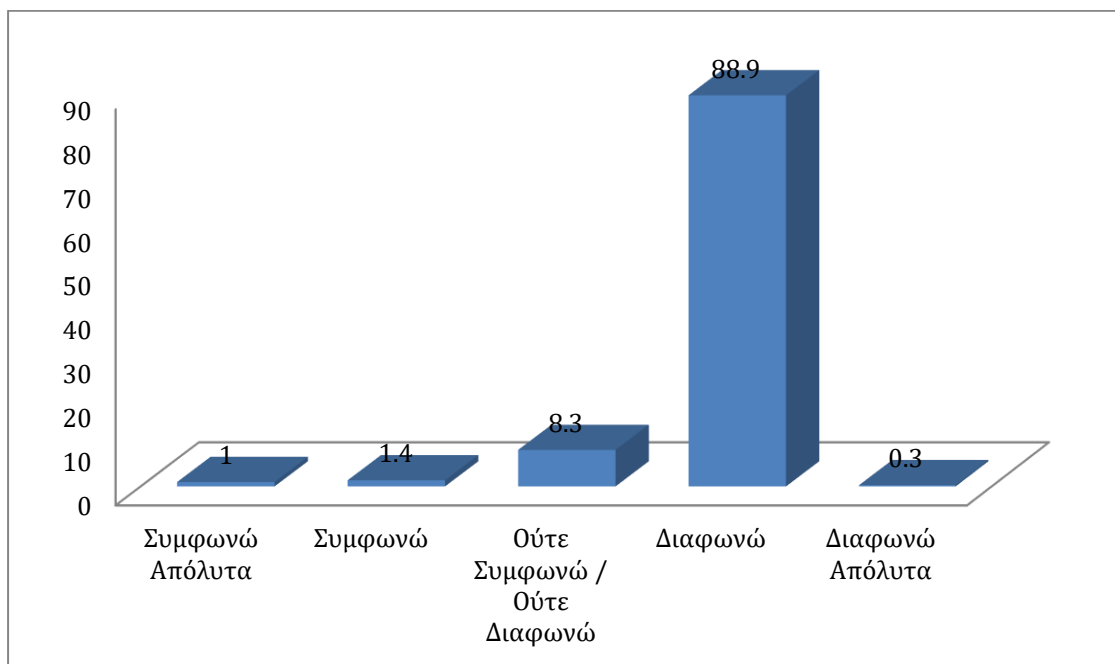

Διάγραμμα 13: Τα παιδιά που υιοθετούνται από οικογένειες από άλλες χώρες από τη δική τους, κινδυνεύουν να χάσουν την κουλτούρα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν

Επιπρόσθετα, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα να αξιολογήσουν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με τις προτάσεις σχετικά με την υιοθεσία μόνο μεταξύ ορισμένων φυλών ή ατόμων του ίδιου χρώματος, καθώς και το γεγονός ότι η υιοθεσία παιδιού διαφορετικής καταγωγής, φυλής ή χρώματος αποτελεί απειλή του ζευγαριού. Από τις απαντήσεις παρατηρήθηκε ότι οι απόψεις των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα κυμαίνονται στο ίδιο μήκος κύματος, με την πλειοψηφία με ποσοστά 82,3% και 88,9% αντίστοιχα να διαφωνούν με τις προτάσεις αυτές (Διαγράμματα 14 και 15).

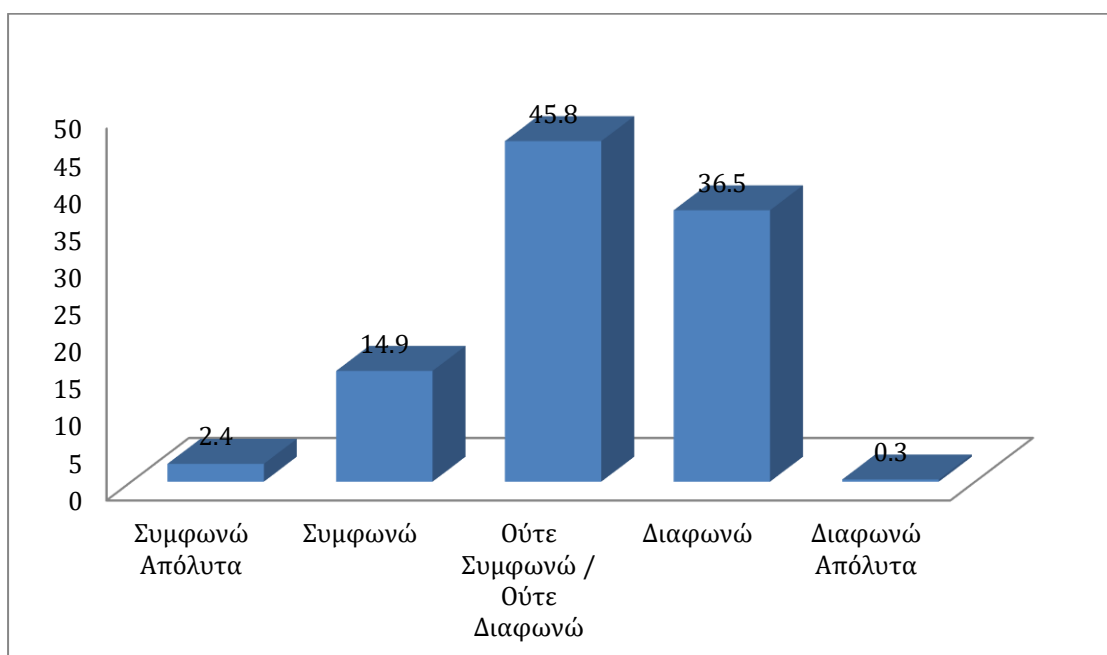
Διάγραμμα 14: Η υιοθεσία θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο μεταξύ ορισμένων φυλών ή μεταξύ ατόμων του ίδιου χρώματος

Διάγραμμα 15: Για να υιοθετήσει κάποιος/α ένα παιδί διαφορετικής καταγωγής (γραμμής αίματος), φυλής ή χρώματος πρέπει να είναι απειλισμένος/η

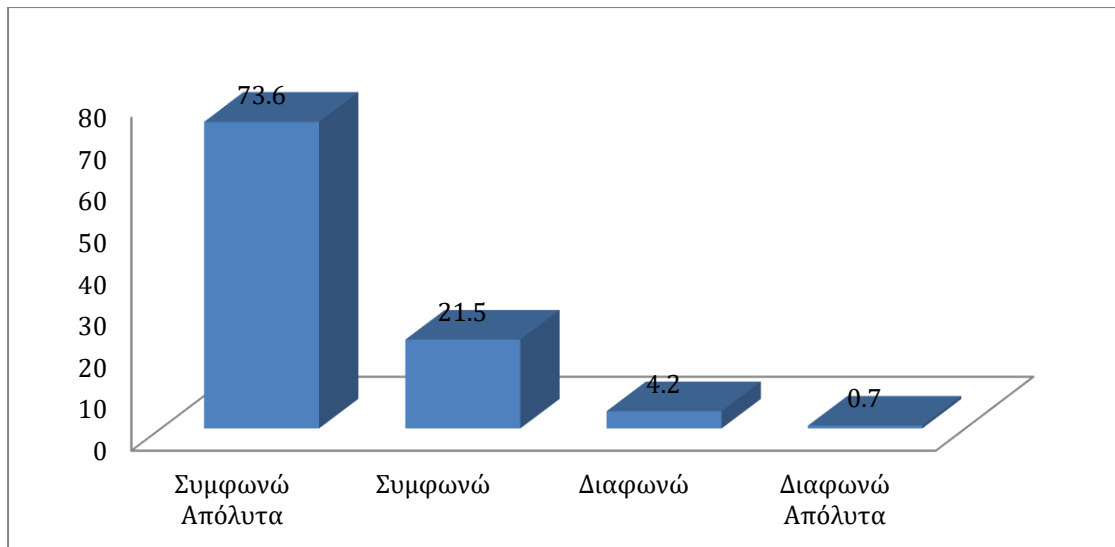
Ακόμη, ζητήθηκε η άποψη του δείγματος για τον εάν οι βιολογικοί γονείς δεν θέλουν τα παιδιά τους μετά την υιοθεσία, όπου το μεγαλύτερο μέρος αυτού, σε ποσοστό ίσο με 45,8% δεν εκφράζει ξεκάθαρη άποψη, ενώ υψηλό είναι και το

ποσοστό, το οποίο ισούται με 36,5% όπου διαφωνεί με την πρόταση αυτή (Διάγραμμα 16).

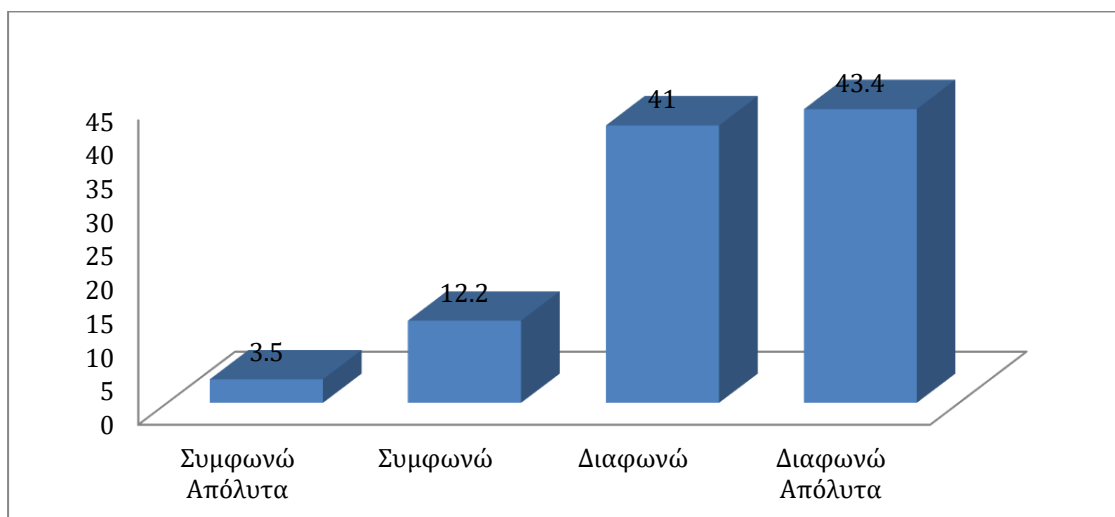
Διάγραμμα 16: Οι βιολογικοί γονείς δεν θέλουν τα παιδιά τους μετά την υιοθεσία τους

Η επόμενη πρόταση στην οποία κλήθηκαν να δηλώσουν την άποψη τους οι συμμετέχοντες αφορούσε την αγάπη που έχουν οι θετοί γονείς στα υιοθετημένα παιδιά τους, κι αν αυτή είναι αντίστοιχη της αγάπης των βιολογικών γονιών («Οι θετοί γονείς αγαπούν τα υιοθετημένα παιδιά τους σαν να ήταν βιολογικά τους παιδιά.»). Παρατηρήθηκε ότι η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό ίσο με 95,1% συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα με αυτό (Διάγραμμα 17).

Διάγραμμα 17: Οι θετοί γονείς αγαπούν τα υιοθετημένα παιδιά τους σαν να ήταν βιολογικά τους παιδιά

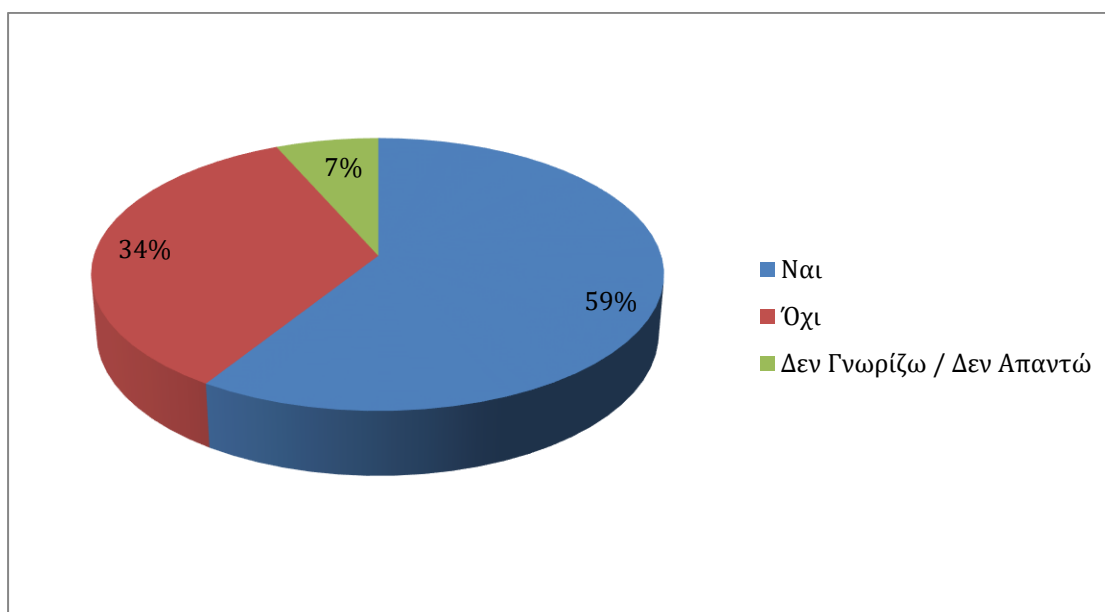
Τέλος, η ενότητα αυτή κλείνει με την πρόταση για το αν μια βιολογική μητέρα δίνει το παιδί της για υιοθεσία λόγω έλλειψης ηθικών αρχών και εκπαίδευσης («Μια βιολογική μητέρα δίνει το παιδί της για υιοθεσία κυρίως λόγω έλλειψης ηθικών αρχών και εκπαίδευσης.»). Παρατηρείται ότι το 43,4% διαφωνεί απόλυτα με την πρόταση αυτή, το 41% διαφωνεί, ενώ το 12,2% συμφωνεί και το 3,5% συμφωνεί απόλυτα.

Διάγραμμα 18: Μια βιολογική μητέρα δίνει το παιδί της για υιοθεσία κυρίως λόγω έλλειψης ηθικών αρχών και εκπαίδευσης

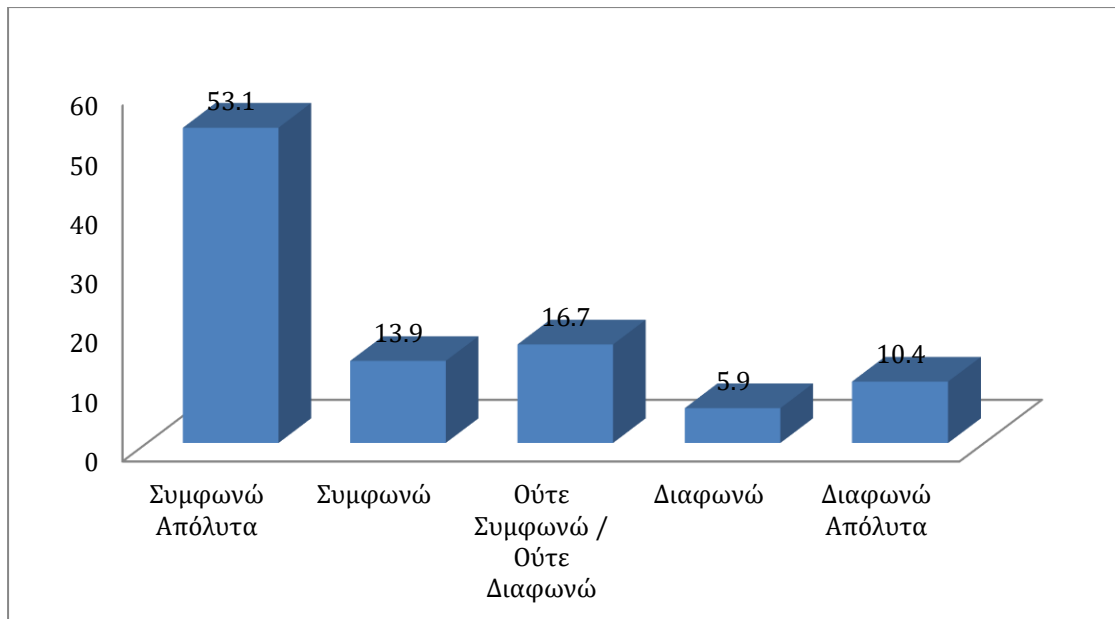
6.2.3. Απόψεις σχετικά με την υιοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια

Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με τις απόψεις τους για την υιοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Ωστόσο, αρχικά οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για το εάν έχουν κάποιον άνδρα ή γυναίκα ομοφυλόφιλο/ η στον στενό τους κύκλο, όπου η πλειοψηφία, σε ποσοστό 59% απάντησε θετικά (Διάγραμμα 19).

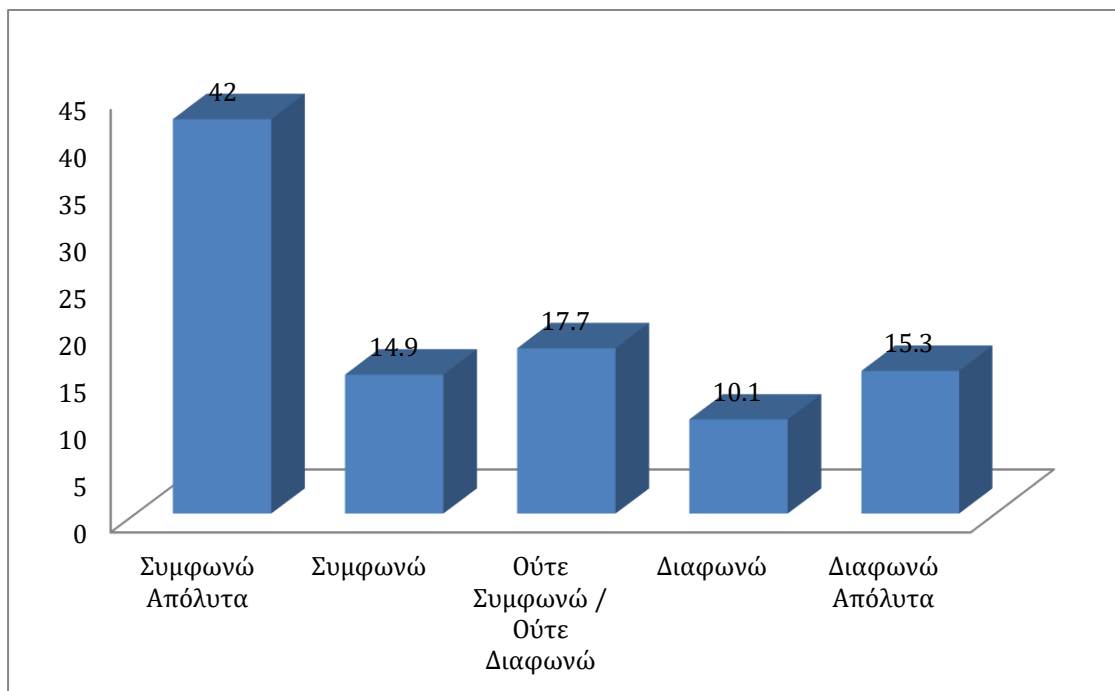

Διάγραμμα 19: Υπάρχει κάποιος άνδρας ομοφυλόφιλος ή γυναίκα ομοφυλόφιλη η οποία ανήκει στο στενό κύκλο γνωριμιών σας

Επιπλέον, ρωτήθηκαν για το εάν πιστεύουν ότι υπάρχει κάτι κακό σε μια σεξουαλική σχέση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, κι αν συμφωνούν ή όχι με το γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Και στις δύο περιπτώσεις η πλειοψηφία του δείγματος διαθέτει μια θετική άποψη, δηλώνοντας κατά 67,0% και 56,9%, αντίστοιχα, ότι συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα με τις προτάσεις που δίνουν οι ερευνητές (Διαγράμματα 20 και 21).

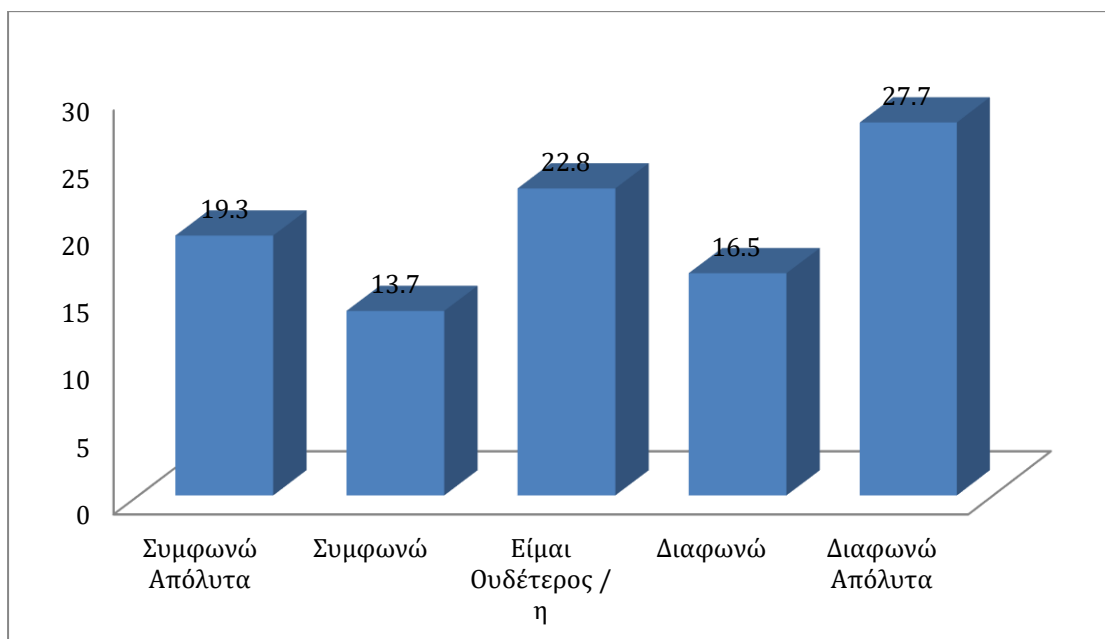
Διάγραμμα 20: Δεν υπάρχει τίποτα κακό σε μια σεξουαλική σχέση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου

Διάγραμμα 21: Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με το γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου

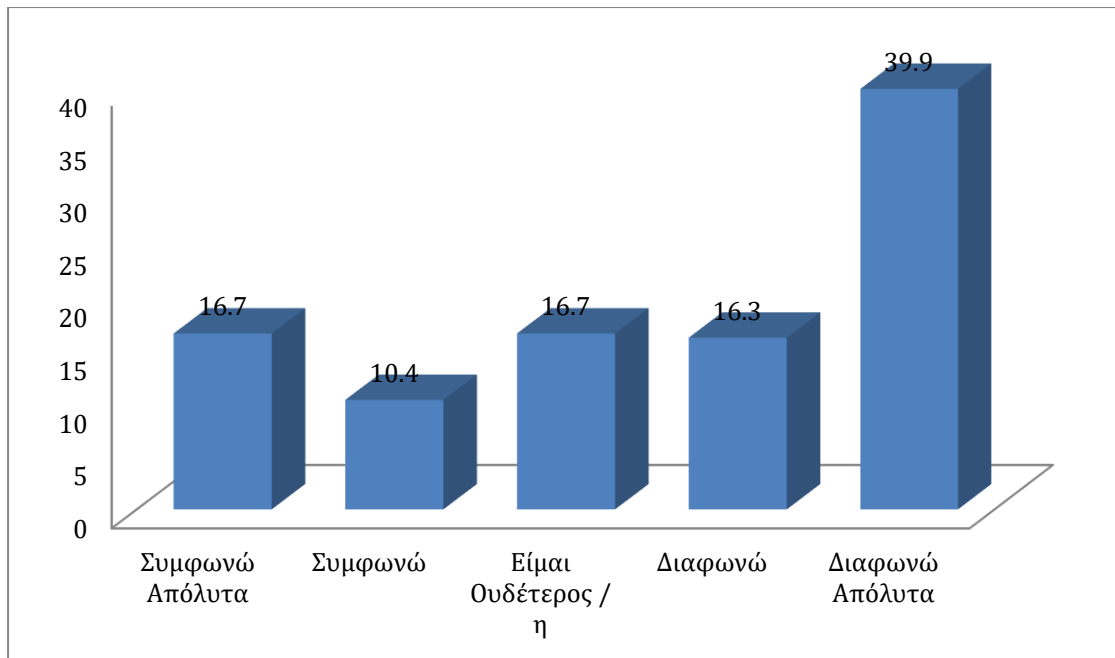
Στη συνέχεια, οι ερωτήσεις της ενότητας αυτής αφορούν στα συναισθήματα και τις απόψεις του δείγματος για την υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια, με τις απαντήσεις τους να βασίζονται στην κλίμακα Likert, όπου ο αριθμός 1 δηλώνει την απόλυτη συμφωνία των συμμετεχόντων, και ο αριθμός 5 την απόλυτη διαφωνία τους. Έτσι, λοιπόν, στην πρόταση «εάν πιστεύετε ότι το συμφέρον του παιδιού προστατεύεται

καλύτερα από την υιοθεσία του από ετερόφυλα ζευγάρια», το 44,2% ανέφερε ότι διαφωνεί έως διαφωνεί απόλυτα, ενώ το 33% συμφωνεί έως συμφωνεί απόλυτα(Διάγραμμα 22).

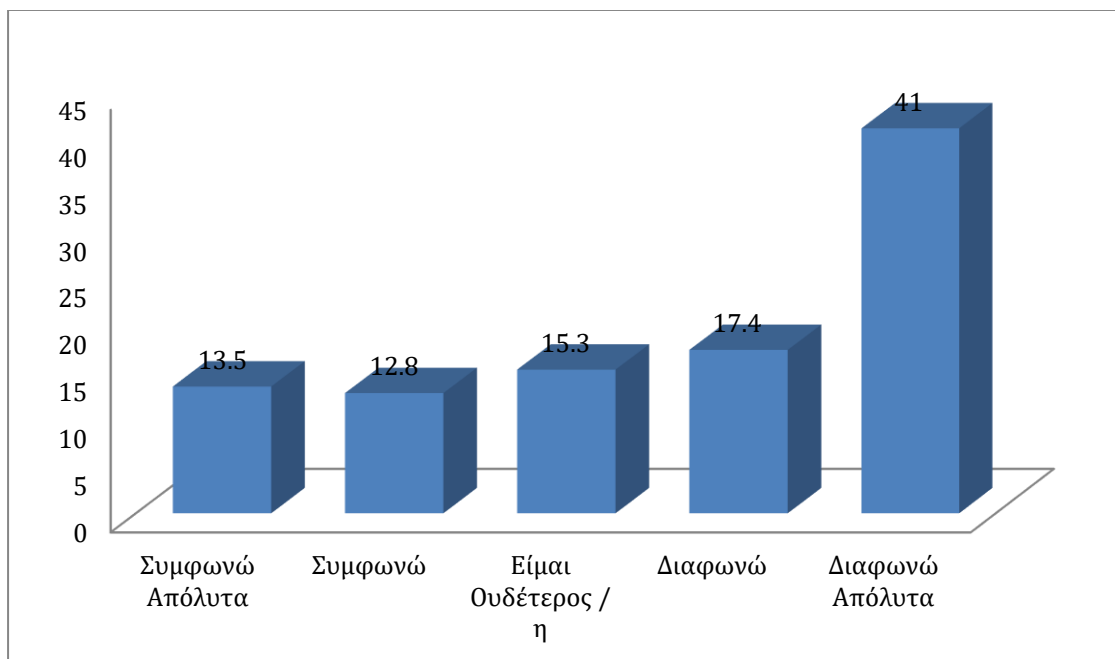

Διάγραμμα 22: Το συμφέρον του παιδιού προστατεύεται καλύτερα με την τεκνοθεσία του από ετερόφυλα ζευγάρια

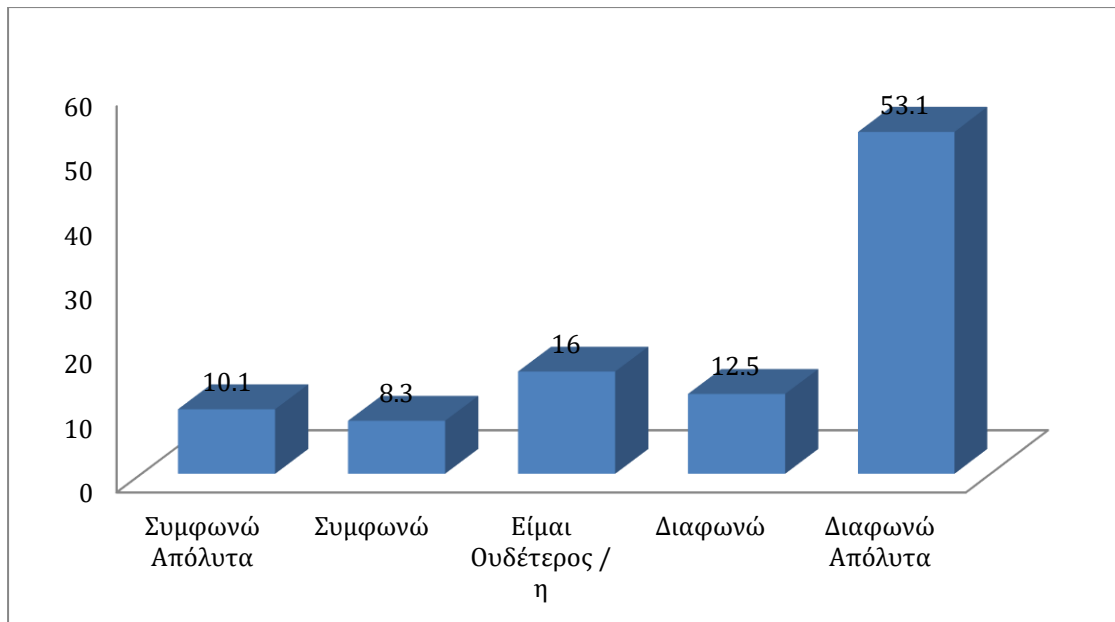
Επιπρόσθετα, σχετικά με τα συναισθήματα των συμμετεχόντων στην έρευνα για το εάν θα ένιωθαν άβολα, άγχος ή/ και θυμό από την υιοθεσία ενός παιδιού από ένα ομόφυλο ζευγάρι, δηλώνεται η απόλυτη διαφωνία από την πλειοψηφία αυτών (Διαγράμματα 23, 24 και 25).

Διάγραμμα 23: Θα ήθελα άβολα να υιοθετηθεί ένα παιδί από ένα ομόφυλο ζευγάρι

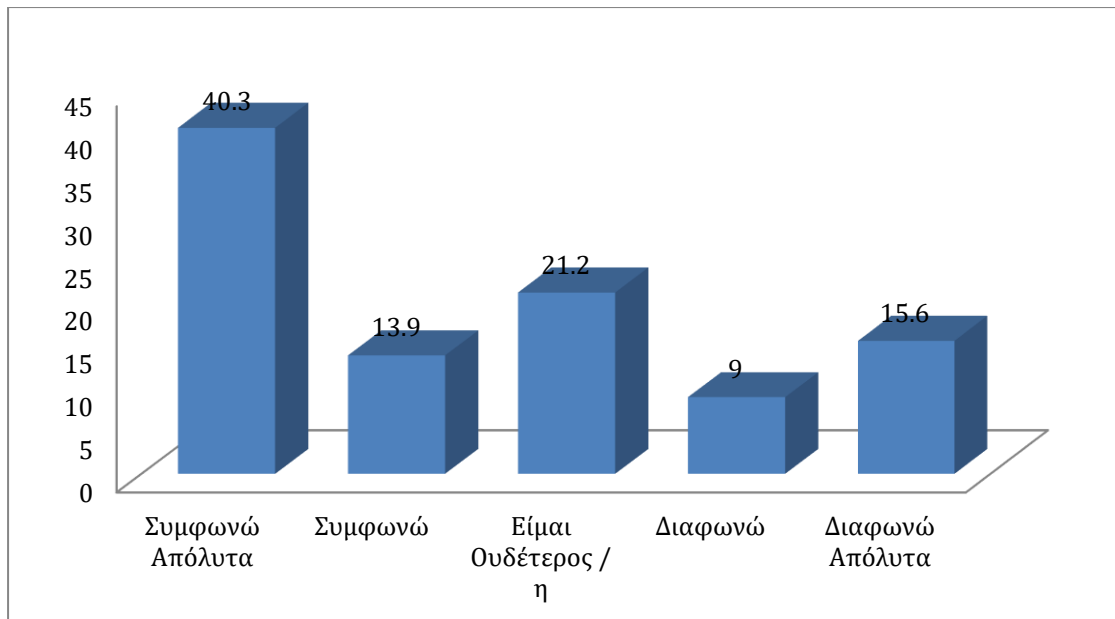

Διάγραμμα 24: Θα ήθελα άγχος να υιοθετηθεί ένα παιδί από ένα ομόφυλο ζευγάρι

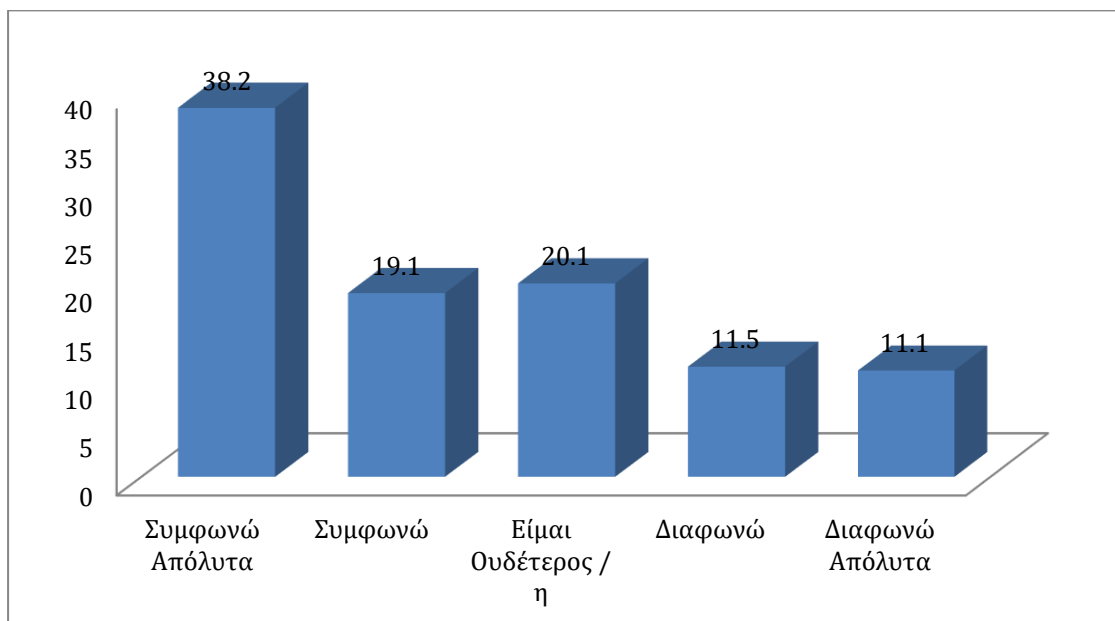

Διάγραμμα 25: Θα ένιωθα θυμό αν ένα παιδί υιοθετηθεί από ένα ομόφυλο ζευγάρι αντί από ένα ετερόφυλο ζευγάρι

Όσον αφορά την άποψη του δείγματος για το αν τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον με ομόφυλους γονείς δεν είναι πιο πιθανό να κακοποιηθούν σεξουαλικά σε σχέση με τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον με ετερόφυλους γονείς, δηλώνεται ότι το 54,2% συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα με αυτό. Όπως επίσης, το 57,3% συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα με την άποψη ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομόφυλους γονείς είναι πιθανότερο να παρουσιάσουν αναπτυξιακές διαφορές, σε αντίθεση με τα παιδιά που μεγαλώνουν από ετερόφυλους γονείς (Διαγράμματα 26 και 27).

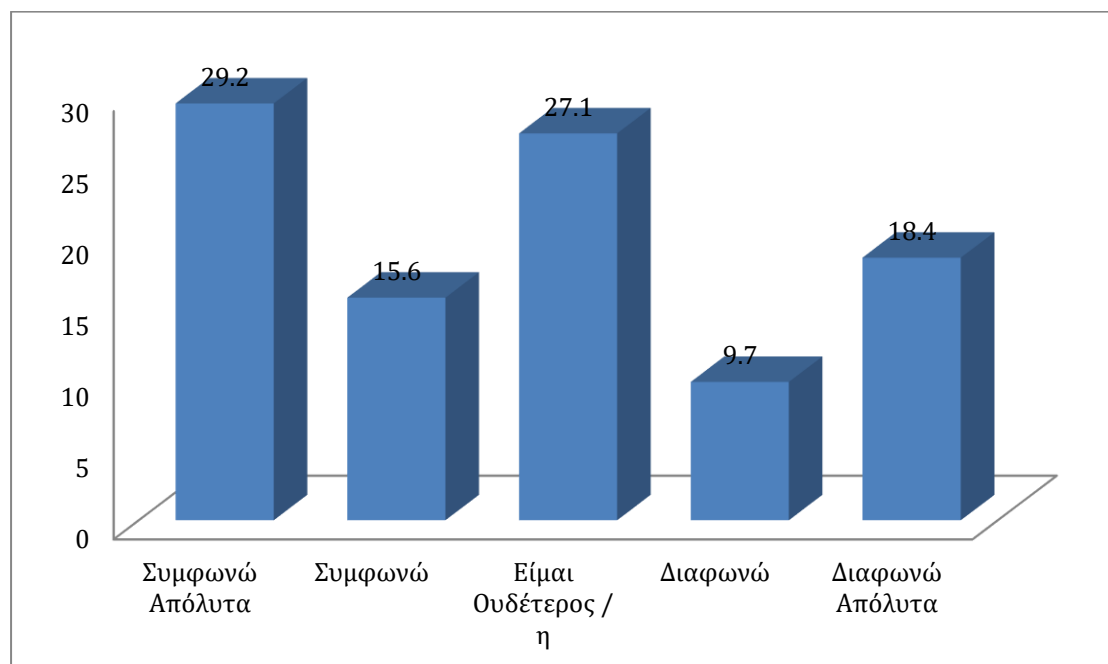
Διάγραμμα 26: Δεν πιστεύω ότι παιδιά που μεγάλωσαν με ομοφυλόφιλο ζευγάρι γονέων είναι πιο πιθανό να κακοποιηθούν σεξουαλικά από παιδιά που μεγάλωσαν με ετερόφυλους γονείς

Διάγραμμα 27: Πιστεύω ότι τα παιδιά που μεγάλωσαν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν είναι πιο πιθανό να παρουσιάσουν σημαντικές αναπτυξιακές διαφορές σε σχέση με τα παιδιά που μεγάλωσαν από ετερόφυλα ζευγάρια

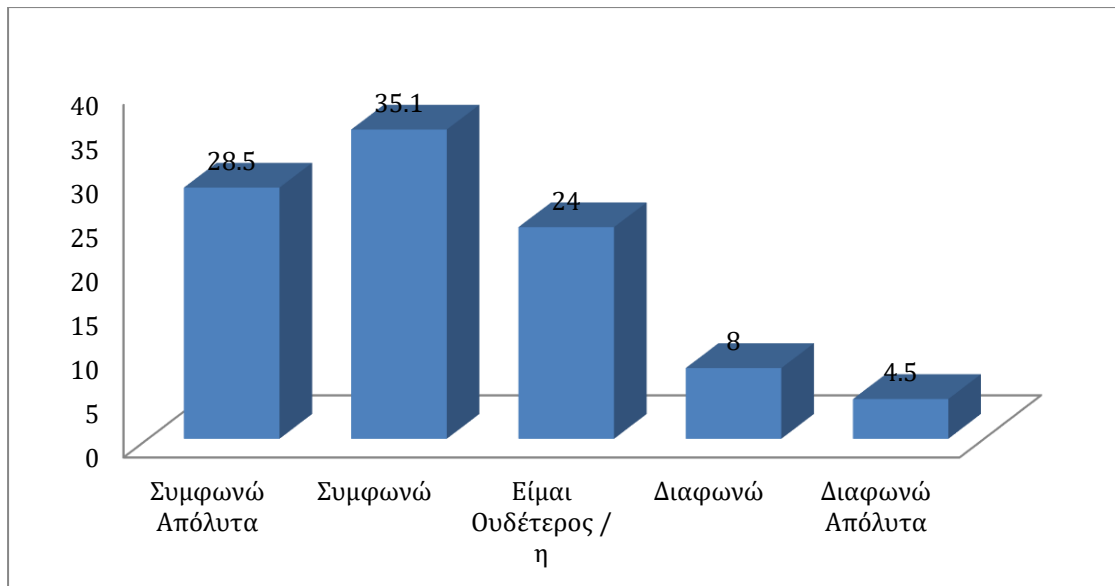
Παρόλα αυτά, παρατηρείται μεγάλη διακύμανση σχετικά με την άποψη αν οι συμμετέχοντες της έρευνας θα ένιωθαν ασφάλεια στην περίπτωση που η φροντίδα

ενός παιδιού ανατεθεί σε ένα ομόφυλο ζευγάρι, ανάλογα αποτελέσματα με αυτά που βρέθηκαν στην ερώτηση «*Το συμφέρον του παιδιού προστατεύεται καλύτερα με την τεκνοθεσία του από ετερόφυλα ζευγάρια*». Πιο αναλυτικά, το 29,2% συμφωνεί απόλυτα με την άποψη αυτή και το 15,6% συμφωνεί απλά. Επίσης, το 18,4% διαφωνεί απόλυτα και το 9,7% διαφωνεί. Ενώ, ποσοστό ίσο με 27,1% διατηρεί μια ουδέτερη στάση και δεν εκφράζει συγκεκριμένη άποψη (Διάγραμμα 28).

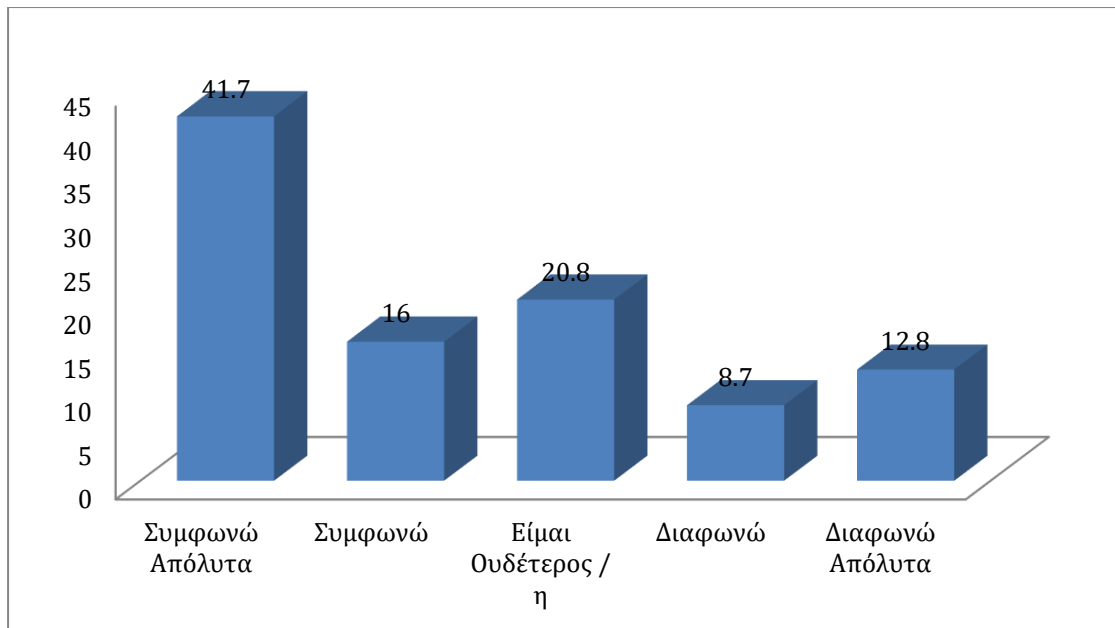
Διάγραμμα 28: Θα ένιωθα ασφάλεια αναθέτοντας τη φροντίδα ενός παιδιού σε ένα ομόφυλο ζευγάρι

Σχετικά με το εάν πιστεύεται ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομόφυλα ζευγάρια είναι πιο πιθανό να δέχονται κοροϊδία ή πειράγματα από συνομήλικους τους, παρατηρείται ότι η πλειοψηφία, σε ποσοστό 63,6%, δηλώνει ότι συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα, ενώ μόνο το 12,5% διαφωνεί ή διαφωνεί απόλυτα με αυτό (Διάγραμμα 29).

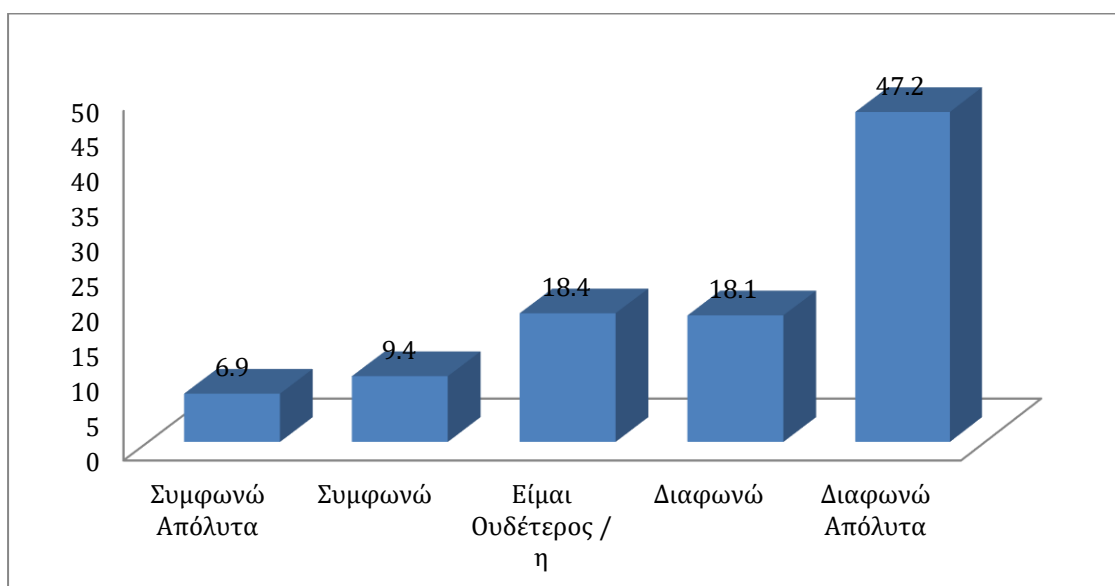
Διάγραμμα 29: Τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια είναι πιο πιθανό να τα πειράζουν (κοροϊδεύουν) οι συνομήλικοί τους

Στο ίδιο μήκος κύματος κυμαίνονται και οι απαντήσεις όσον αφορά στην αλληλεπίδραση και την επικοινωνία των ατόμων του δείγματος με ομόφυλα ζευγάρια που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν ένα παιδί. Ειδικότερα, το 41,7% του δείγματος συμφωνεί απόλυτα στο γεγονός ότι θα ένιωθε άνετα να αλληλεπιδρά με ομόφυλα ζευγάρια που αντιμετωπίζουν αυτή την κατάσταση, και το 16%, επίσης συμφωνεί. Από την άλλη, το 8,7% διαφωνεί με το γεγονός αυτό και το 12,8% διαφωνεί απόλυτα, ενώ το 20,8% του δείγματος δεν εκφέρει κάποια άποψη (Διάγραμμα 30).

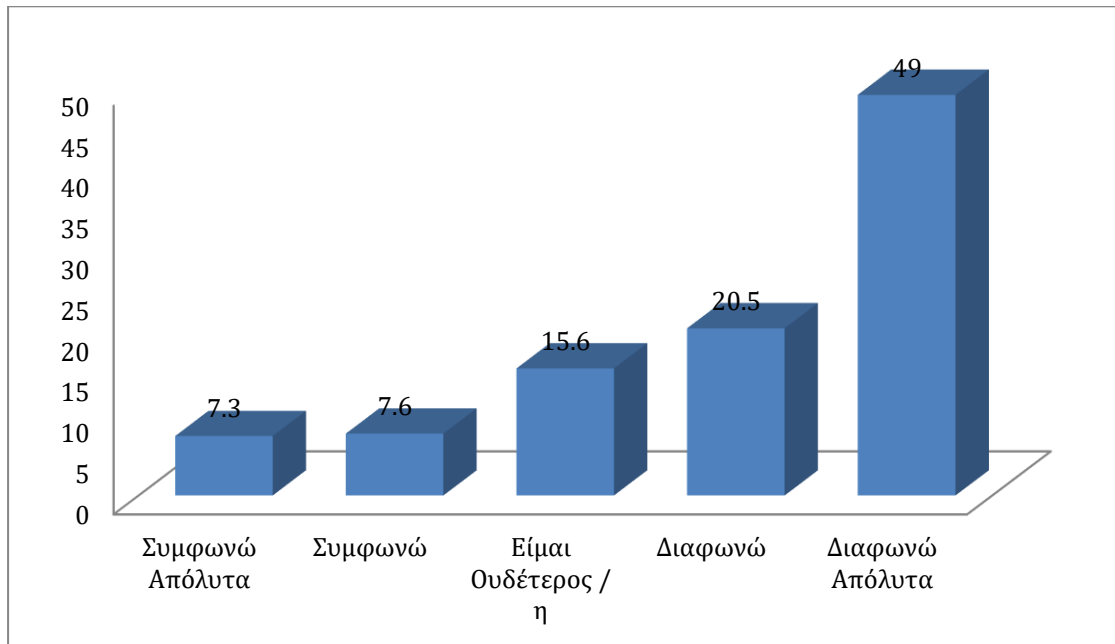

Διάγραμμα 30: Θα ένιωθα άνετα να επικοινωνώ (αλληλεπιδρώ) με ομοφυλόφιλα ζευγάρια που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν

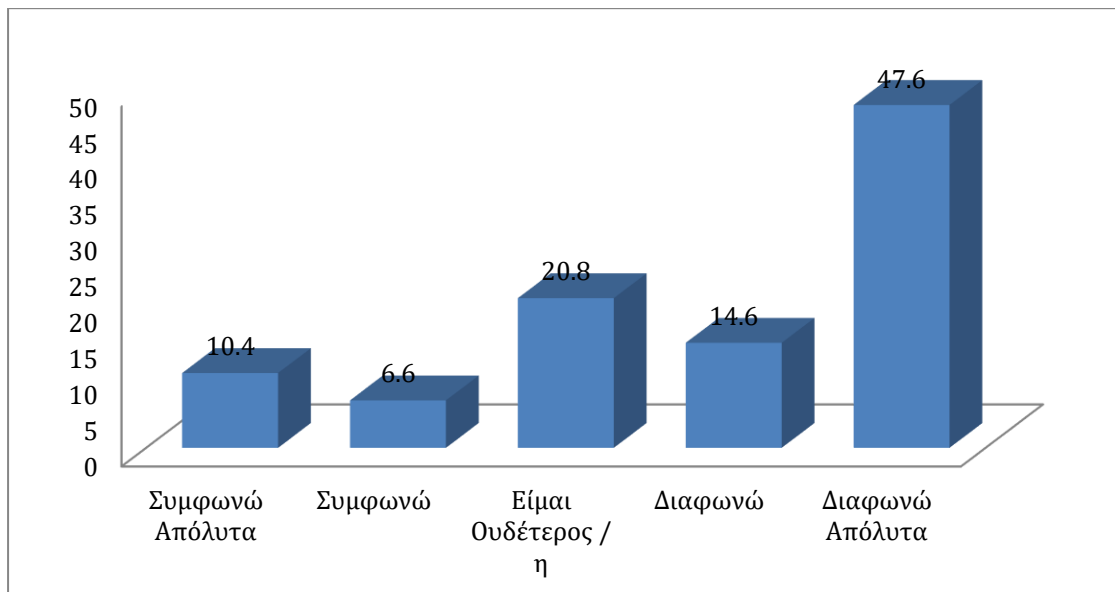
Συνεχίζοντας, η πλειοψηφία του δείγματος, και συγκεκριμένα σε ποσοστά της τάξεως του 65,3%, 69,5% και 62,2% δηλώνουν τη διαφωνία ή την απόλυτη διαφωνία τους σχετικά με τον φόβο τους ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομόφυλα ζευγάρια θα γίνουν και τα ίδια ομοφυλόφιλα, ότι ο τρόπος ζωής των ομοφυλόφιλων ζευγαριών τα κάνει ακατάλληλα για γονείς και ότι τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν έχουν κατάλληλες σχέσεις, αντίστοιχα (Διαγράμματα 31, 32 και 33).

Διάγραμμα 31: Φοβάμαι ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια θα γίνουν και τα ίδια ομοφυλόφιλοι

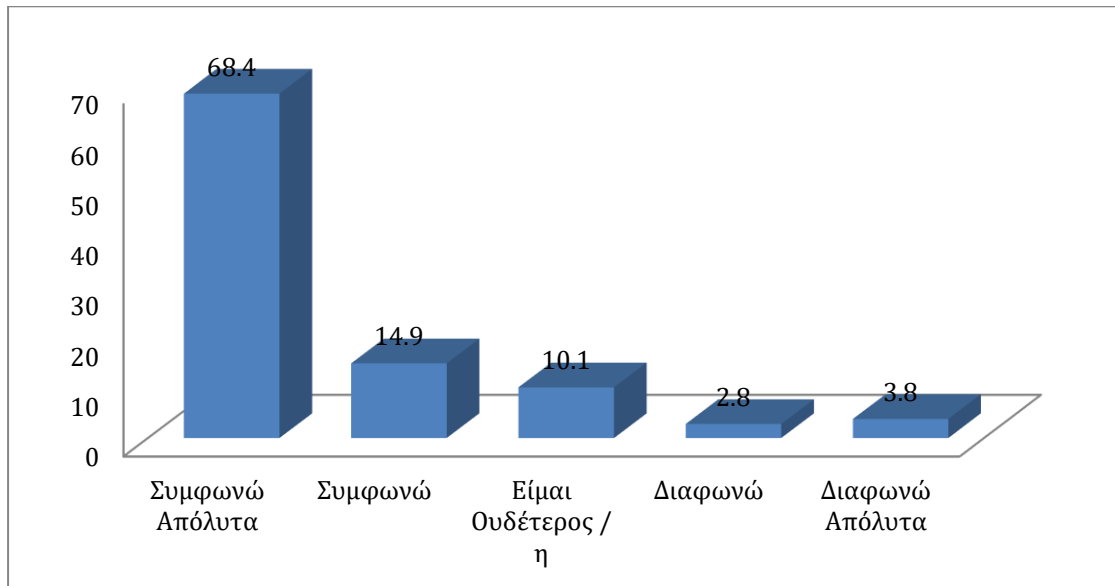

Διάγραμμα 32: Πιστεύω ότι ο τρόπος ζωής των ομοφυλοφίλων ζευγαριών τα κάνει ακατάλληλα για γονείς

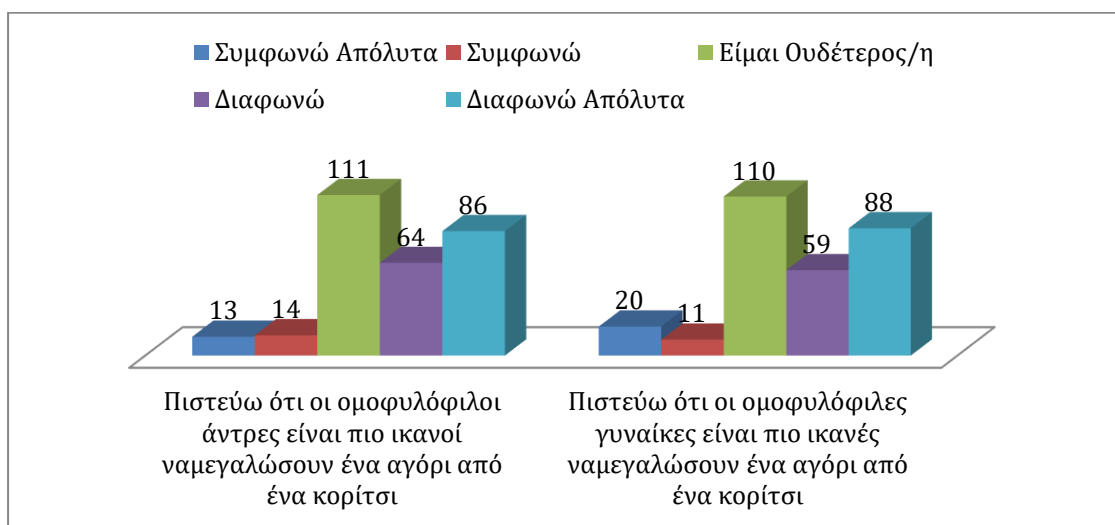
Διάγραμμα 33: Πιστεύω ότι τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν έχουν τις κατάλληλες σχέσεις

Ενώ, και σε ό,τι αφορά το γεγονός εάν οι συμμετέχοντες του δείγματος θα επέτρεπαν στα παιδιά τους να παίζουν με παιδιά που έχουν μεγαλώσει από ομόφυλα ζευγάρια, παρατηρείται ότι η πλειοψηφία με ποσοστό ίσο με 68,4% συμφωνεί απόλυτα με την πρόταση αυτή.

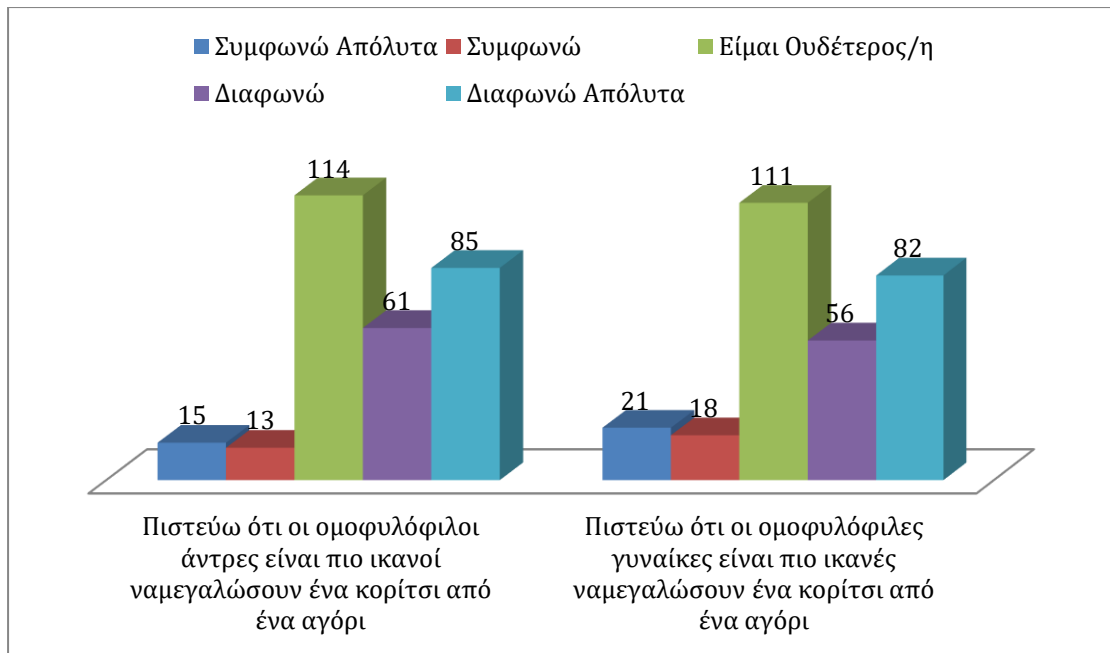

Διάγραμμα 34: Θα επέτρεπα στα παιδιά μου να παίζουν με παιδιά που έχουν μεγαλώσει από ομοφυλόφιλα ζευγάρια

Τέλος, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα να σημειώσουν την άποψη τους σχετικά με το εάν οι ομοφυλόφιλοι άνδρες ή οι ομοφυλόφιλες γυναίκες είναι περισσότερο ικανές να μεγαλώσουν παιδιά του ίδιου ή του αντίθετου φύλου. Και στις τέσσερις περιπτώσεις η πλειοψηφία διατηρεί μια ουδέτερη στάση χωρίς να εκφέρει ξεκάθαρη άποψη, αν και τα αμέσως επόμενα υψηλότερα ποσοστά εκφράζουν τη διαφωνία τους στις προτάσεις αυτές.

Διάγραμμα 35: Οι ομοφυλόφιλοι άντρες είναι πιο ικανοί να μεγαλώσουν ένα αγόρι από ένα κορίτσι και Οι γυναίκες είναι πιο ικανές να μεγαλώσουν ένα αγόρι από ένα κορίτσι

Διάγραμμα 36: Οι ομοφυλόφιλοι άντρες είναι πιο ικανοί να μεγαλώσουν ένα κορίτσι από ένα αγόρι και Οι γυναίκες ομοφυλόφιλοι είναι πιο ικανές να μεγαλώσουν ένα κορίτσι από ένα αγόρι

6.3 Επαγωγική Στατιστική

6.3.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά και απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια

Στη συνέχεια, διερευνήθηκε η σχέση ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και των απόψεων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Αρχικά, στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και το φύλο. Όπως διαφαίνεται, οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία διαφέρουν ανάλογα με το φύλο τους ($p < 0,001$). Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι οι γυναίκες (M.T. = 32,39, T.A. = 3,21) φαίνεται να έχουν πιο θετικές απόψεις ως προς την τεκνοθεσία, εν συγκρίσει με τους άνδρες (M.T. = 30,46, T.A. = 3,35).

Πίνακας 1: Αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και το φύλο

Μεταβλητές	Ανδρας		Γυναίκα		t (286)	P
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	30,46	3,35	32,39	3,21	-4,96	<0,001
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	65,22	12,22	66,66	11,98	-1,01	0,315

*M.T.: Μέση τιμή, T.A.: Τυπική απόκλιση

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και την ηλικία. Να σημειωθεί ότι επειδή η κατανομή της ηλικίας ήταν αρκετά ασύμμετρη στο δείγμα, δημιουργήθηκαν δύο κατηγορίες: 18-30 έτη και 31-64 έτη. Από τα αποτελέσματα διαπιστώθηκε ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια, δε διαφέρουν ανάλογα με την ηλικία τους ($p>0,05$).

Πίνακας 2: Αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και την ηλικία

Μεταβλητές	18-30		31-64		t (286)	P
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	31,80	3,37	31,08	3,44	1,69	0,093
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	65,92	11,96	66,26	12,39	-0,22	0,824

*M.T.: Μέση τιμή, T.A.: Τυπική απόκλιση

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και το μορφωτικό επίπεδο. Να αναφερθεί ότι επειδή η κατανομή του μορφωτικού επιπέδου στο δείγμα ήταν άνιση, δημιουργήθηκαν δύο κατηγορίες: Πτυχίο ΤΕΙ/ Πανεπιστημίου και Δεν πήγα σχολείο/ Μερικές τάξεις του Δημοτικού/ Απολυτήριο Δημοτικού/ Απολυτήριο Γυμνασίου ή απόφοιτος παλαιάς Τεχνικής Σχολής/ Απολυτήριο Λυκείου/ ΙΕΚ ή άλλο Μεταλκειακό επίπεδο. Από τα αποτελέσματα διαφαίνεται ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια, δε διαφέρουν ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο ($p>0,05$).

Πίνακας 3: Αποτελέσματα t-test για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και το μορφωτικό επίπεδο						
Μεταβλητές	Άλλο**		Πτυχίο ΤΕΙ/ Πανεπιστημίου		t (286)	p
	Μ.Τ.	Τ.Α.	Μ.Τ.	Τ.Α.		
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	31,29	3,54	31,89	3,19	-1,50	0,135
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	65,64	11,69	66,52	12,59	-0,61	0,540

*Μ.Τ.: Μέση τιμή, Τ.Α.: Τυπική απόκλιση
 **Δεν πήγα σχολείο/ Μερικές τάξεις του Δημοτικού/ Απολυτήριο Δημοτικού/ Απολυτήριο Γυμνασίου ή απόφοιτος παλαιάς Τεχνικής Σχολής/ Απολυτήριο Λυκείου/ ΙΕΚ ή άλλο Μεταλκειακό επίπεδο

Ακολούθως, στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσω anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και την οικονομική τους κατάσταση.

Λόγω της άνισης κατανομής της οικονομικής κατάστασης στο δείγμα, δημιουργήθηκαν οι εξής τρεις κατηγορίες: Κακή, Μέτρια, Καλή/ Πολύ καλή. Από τα αποτελέσματα αυτά, εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια, δε διαφέρουν ανάλογα με την οικονομική τους κατάσταση ($p>0,05$).

Πίνακας 4: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και την οικονομική κατάσταση								
Μεταβλητές	Κακή		Μέτρια		Καλή/ Πολύ καλή		F (2,285)	P
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	30,95	3,26	31,38	3,45	32,02	3,32	1,43	0,241
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	60,23	10,53	66,31	12,03	66,90	12,28	2,86	0,059

*M.T.: Μέση τιμή, T.A.: Τυπική απόκλιση

Εν συνεχεία, στον Πίνακα 5 αναπαρίστανται τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσω anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τις πολιτικές τους πεποιθήσεις. Βάσει των αποτελεσμάτων αυτών, προκύπτει ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία, διαφέρουν ανάλογα με τις πολιτικές τους πεποιθήσεις ($p<0,001$).

Πίνακας 5: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τις πολιτικές πεποιθήσεις

Μεταβλητές	Άκρα αριστερά		Αριστερά		Κέντρο		Κεντροδεξιά		Δεξιά		Δεν επιθυμώ να απαντήσω		F (5,282)	P
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	32,10	3,03	32,81	2,91	28,65	3,23	31,95	3,14	29,19	3,89	31,82	3,35	7,49	<0,001
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	67,40	11,19	67,35	13,44	70,65	13,42	64,17	11,57	70,00	12,20	66,42	11,66	1,95	0,086

*M.T.: Μέση τιμή, T.A.: Τυπική απόκλιση

Επίσης, στον Πίνακα 6 αναπαρίστανται τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσω anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Βάσει των αποτελεσμάτων αυτών, προκύπτει ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία, διαφέρουν ανάλογα με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό($p=0,027$).

Πίνακας 6: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τον σεξουαλικό προσανατολισμό

Μεταβλητές	Ετερόφυλος		Ομόφυλος		Αμφιφυλόφιλος		Δεν επιθυμώ να απαντήσω		F (3,284)	P
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		

Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	31,34	3,39	31,71	3,69	33,76	1,75	32,43	3,96	3,09	0,027
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	65,95	12,04	68,07	10,45	66,88	14,53	64,43	12,10	0,25	0,865
*Μ.Τ.: Μέση τιμή, Τ.Α.: Τυπική απόκλιση										

Ακόμα, στον Πίνακα 7 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσω anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τον τόπο διαμονής τους. Λόγω της άνισης κατανομής του τόπου διαμονής στο δείγμα, δημιουργήθηκαν οι εξής τρεις κατηγορίες: Χωριό/ Κωμόπολη, Πόλη, Μεγάλο αστικό συγκρότημα. Από τα αποτελέσματα αυτά, εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια, δε διαφέρουν ανάλογα με τον τόπο διαμονής τους ($p > 0,05$).

Πίνακας 7: Αποτελέσματα anovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τον τόπο διαμονής									
Μεταβλητές	Χωριό/ Κωμόπολη		Πόλη		Μεγάλο αστικό συγκρότημα		F (2,285)	P	
	Μ.Τ.	Τ.Α.	Μ.Τ.	Τ.Α.	Μ.Τ.	Τ.Α.			
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	31,12	3,12	31,60	3,54	31,69	3,31	0,44	0,654	
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	67,58	13,91	66,04	11,76	65,29	11,77	0,52	0,594	
*Μ.Τ.: Μέση τιμή, Τ.Α.: Τυπική απόκλιση									

Τέλος, στον Πίνακα 8 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσω ανovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Λόγω της άνισης κατανομής των θρησκευτικών πεποιθήσεων στο δείγμα, δημιουργήθηκαν οι εξής τρεις κατηγορίες: Χριστιανοί Ορθόδοξοι, Μουσουλμάνοι/ Άθεοι/ Χριστιανοί Καθολικοί και Δεν επιθυμώ να απαντήσω. Σύμφωνα με αποτελέσματα αυτά, προκύπτει ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά και την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια, δε διαφέρουν ανάλογα με τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις($p>0,05$).

Πίνακας 8: Αποτελέσματα ανovatest ανάμεσα στις απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά, την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις

Μεταβλητές	Χριστιανοί Ορθόδοξοι		Άλλο**		Δεν επιθυμώ να απαντήσω		F (2,285)	p
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά	31,40	3,45	31,89	3,34	31,76	3,29	0,57	0,564
Απόψεις σχετικά με την τεκνοθεσία παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια	65,67	12,42	66,06	11,85	66,03	10,67	0,55	0,578

*M.T.: Μέση τιμή, T.A.: Τυπική απόκλιση

**Άλλο: Μουσουλμάνοι, Άθεοι, Χριστιανοί Καθολικοί

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΖΗΤΗΣΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, φαίνεται ότι οι στάσεις του γενικού πληθυσμού σε θέματα όπως η αποδοχή της ομοφυλόφιλης οικογενείας και το δικαίωμα των ομόφυλων ζευγαριών για τεκνοθεσία, αλλάζουν σε διεθνές επίπεδο, καθώς όλο και περισσότερες χώρες τάσσονται υπέρ του δικαιώματος του γάμου και της τεκνοθεσίας των ομοφυλόφιλων ατόμων. Επίσης, όπως προκύπτει από διάφορες μελέτες, ομόφυλα άτομα τα οποία κάνουν χρήση αυτού του δικαιώματος, φαίνεται πως είναι εξίσου ικανά να αναθρέψουν ένα παιδί με τα ετερόφυλα άτομα. Ωστόσο, η διατήρηση ομοφοβικών συναισθημάτων της κοινωνίας, τα οποία εκφράζουν απέναντι στα ζευγάρια ομοφυλόφιλων και στα παιδιά που τα ζευγάρια τεκνοθετούν, αναδεικνύεται ως σημαντικό πρόβλημα. Ωστόσο, οι ερευνητές των εν λόγω ερευνών ανέφεραν προβλήματα και στον σχεδιασμό τους και επομένως στη διεξαγωγή περισσότερο γενικευμένων συμπερασμάτων. Για αυτό, κρίνεται αναγκαία η διεξαγωγή παρόμοιων μελετών με μεγαλύτερα δείγματα και περισσότερη ποικιλομορφία δείγματος και οικογενειών, για πιο ασφαλή συμπεράσματα.

Ως εκ τούτου, σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνήσει τις στάσεις και τις απόψεις των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών σχετικά με την υιοθεσία γενικά, αλλά και από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Επιπρόσθετος στόχος ήταν να διερευνηθεί εάν οι εν λόγω απόψεις σχετίζονται με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Έτσι, στην έρευνα έλαβαν μέρος 288 άτομα, που επιλέχθηκαν με δειγματοληψία χιονοστιβάδας. Η συζήτηση των αποτελεσμάτων στην έρευνα, πραγματοποιείται στη συνέχεια ανά ερευνητικό ερώτημα.

Ποιες είναι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά;

Αρχικά, διερευνήθηκαν οι απόψεις του δείγματος σχετικά με την τεκνοθεσία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η πλειοψηφία συμφώνησε με την άποψη ότι η τεκνοθεσία μπορεί να επηρεάσει την ευημερία του παιδιού, ενώ διαφώνησε ως προς την άποψη ότι η τεκνοθεσία δεν πρέπει να επιτρέπεται και ότι δε θα τεκνοθετούσε ποτέ ένα παιδί από άλλη φυλή ή με διαφορετικό χρώμα. Ακόμα, η πλειονότητα

συμφώνησε με την άποψη ότι οι θετοί γονείς θεωρούνται πραγματικοί γονείς, όπως και οι βιολογικοί, ενώ διαφώνησε με τις απόψεις ότι τα τεκνοθετημένα παιδιά δεν αισθάνονται μέρος της οικογένειας και ότι μια βιολογική μητέρα δίνει το παιδί της για τεκνοθεσία λόγω έλλειψης ηθικών αρχών και εκπαίδευσης. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες συμφώνησαν με την άποψη ότι οι θετοί γονείς αγαπούν τα υιοθετημένα παιδιά τους σαν να ήταν βιολογικά τους παιδιά.

Ακολουθως, ζητώντας την άποψη των συμμετεχόντων σχετικά με το εάν τα παιδιά που τεκοθετούνται από οικογένειες από χώρες διαφορετικές από τη δική τους, κινδυνεύουν να χάσουν την κουλτούρα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν, εντοπίστηκαν αντικρουόμενα αποτελέσματα, με το μισό δείγμα να εκδηλώνει συμφωνία και το μισό να εκδηλώνει διαφωνία. Σχετικά με τις προτάσεις αναφορικά με την τεκνοθεσία μόνο μεταξύ ορισμένων φυλών ή ατόμων του ίδιου χρώματος, καθώς και την τεκνοθεσία παιδιού διαφορετικής καταγωγής, φυλής ή χρώματος ως αποτέλεσμα απελπισίας του ζευγαριού, η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος έδειξε αρνητική στάση. Τέλος, αναφορικά με το εάν οι βιολογικοί γονείς δεν θέλουν τα παιδιά τους μετά την τεκνοθεσία, σχεδόν το ήμισυ του δείγματος τήρησε ουδέτερη στάση. Συνεπώς, καθίσταται σαφές ότι η πλειονότητα του δείγματος εκδήλωσε μέτρια προς θετική στάση ως προς την υιοθεσία, αναδεικνύοντας παράλληλα τους ενδοιασμούς που έχουν αναφορικά με αυτή.

Ποιες είναι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια;

Στη συνέχεια, διερευνήθηκαν οι απόψεις του δείγματος σχετικά με την τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο κόσμος σταδιακά έχει αρχίσει να αποδέχεται την ομοφυλόφιλη σχέση. Με απαντήσεις στο εάν πιστεύουν ότι υπάρχει κάτι κακό ανάμεσα σε μια σεξουαλική σχέση ατόμων του ίδιου φύλου το μισό δείγμα, δήλωσε ότι διαφωνεί. Στην ερώτηση αν συμφωνούν ή όχι με τον γάμο μεταξύ των ατόμων του ίδιου φύλου, σχεδόν οι μισοί συμφώνησαν.

Τα αποτελέσματα της έρευνας συνάδουν απόλυτα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση όσον αφορά την τεκνοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια. Ειδικότερα, το ερευνητικό δείγμα δεν θεωρεί ότι σε μία ομοφυλόφιλη οικογένεια τα

τεκνοθετημένα παιδιά παρουσιάζουν μεγαλύτερες πιθανότητες σεξουαλικής κακοποίησης και αναπτυξιακή διαφοροποίηση, εν αντιθέσει με τα παιδιά που μεγαλώνουν με ετερόφυλα ζευγάρια. Επίσης, διαφωνούν απόλυτα με το δεδομένο πως ο τρόπος ζωής των ομοφυλόφιλων ζευγαριών και ο τρόπος που μεγαλώνουν τα παιδιά τους αυξάνει τις πιθανότητες να επηρεαστεί η σεξουαλικότητά των θετών παιδιών. Όπως επισημάνθηκε στη βιβλιογραφία, διεθνείς έρευνες κατέδειξαν πως η σεξουαλικότητα των θετών παιδιών δεν επηρεάζεται καθόλου από τη σεξουαλική προτίμηση των γονέων και αντίθετα τα αγόρια που είχαν μεγαλώσει με γκέι ή λεσβίες γονείς παρουσίαζαν πιο αρρενωπή συμπεριφορά. Όπως παρουσιάζεται στη βιβλιογραφία έτσι και στη συγκεκριμένη έρευνα το μεγαλύτερο πρόβλημα διακρίνεται στο ευρύτερο περιβάλλον των υιοθετημένων παιδιών από τα ομόφυλα ζευγάρια. Οι ερωτηθέντες απάντησαν πως τα συγκεκριμένα παιδιά έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν την αρνητική συμπεριφορά των συνομηλίκων τους.

Καταλήγοντας παρατηρείται ότι ενώ στις ερωτήσεις που αναφέρουν ότι δεν υπάρχει κάτι «κακό» σε μια σεξουαλική σχέση ατόμων του ίδιου φύλλου, υπάρχει σχετική συμφωνία, στην ερώτηση για τον τρόπο ζωής των ομοφυλόφιλων ζευγαριών και αν αυτός τους κάνει ακατάλληλους γονείς, οι μισοί διαφώνησαν. Ακόμη, ένα μεγάλο ποσοστό του δείγματος θα επέτρεπε το παιδί του να παίζει με παιδιά τα οποία έχουν τεκνοθετηθεί από ομόφυλα ζευγάρια.

Ωστόσο, στην πορεία του ερωτηματολογίου στο εάν το συμφέρον του παιδιού προστατεύεται καλύτερα με την τεκνοθεσία του από ετερόφυλα ζευγάρια, παρατηρείται ότι υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό που τήρησε ουδέτερη στάση και ένα σημαντικό ποσοστό που εκδήλωσε συμφωνία. Συνεπώς, μολονότι εντοπίζεται δεκτικότητα στη σεξουαλική προτίμηση, όταν πρόκειται για την τεκνοθεσία και ανατροφή ενός παιδιού, τα άτομα γίνονται πιο επιφυλακτικά στη διαφορετικότητα. Με βάση τα παραπάνω ευρήματα, συμπεραίνεται ότι υπάρχει θετική στάση του δείγματος απέναντι στα ομόφυλα ζευγάρια και στο δικαίωμα τους για τεκνοθεσία, αλλά και ορισμένοι δισταγμοί.

Τα ευρήματα της παρούσας εργασίας έρχονται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤ στη χώρα μας (FocusBari, 2015), η οποία έδειξε ότι μολονότι υπάρχει αποδοχή απέναντι στη ομοφυλοφιλία και στο δικαίωμα συμφώνου συμβίωσης, υπάρχουν ακόμα κάποιοι

ενδοιασμοί ως προς την τεκνοθεσία. Ακόμα, στην έρευνα του Montero (2014) που περιλάμβανε 16 κράτη, διαφάνηκε ότι στα 12 από αυτά, σε ποσοστό άνω του 70% του δείγματος, ο γενικός πληθυσμός ήταν υπέρ της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια. Επίσης, στο ίδιο ποσοστό κρατών, το 51% του δείγματος θεωρούσε πως η τεκνοθεσία θα απέβαινε θετική για την ανάπτυξη του παιδιού.

Εν τούτοις, τα ευρήματα της παρούσας εργασίας έρχονται σε διαφωνία με τα αποτελέσματα της έρευνας των Gato&Fontaine (2015) που διεξήχθη σε σπουδαστές στην Πορτογαλία, στην οποία διαφάνηκε ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες θεωρούσαν ότι οι ομοφυλόφιλοι δε διαθέτουν συναισθηματική σταθερότητα, δύνανται να κακοποιήσουν το τέκνο τους και να μην είναι καλοί γονείς συγκριτικά με τα ετερόφυλα ζευγάρια. Επιπρόσθετα, δήλωσαν ότι θεωρούν ότι τα παιδιά των ομόφυλων ζευγαριών είναι πιο εύκολο να παρουσιάσουν συναισθηματικά ή ψυχολογικά προβλήματα, να μην αναπτύξουν την προσαρμοστικότητά τους και να επηρεαστεί η σεξουαλική τους κατεύθυνση.

Τέλος, σε παλαιότερες έρευνες, όπως στην έρευνα των Crawford&Solliday (1996), οι απόψεις για τον γάμο των ομοφυλοφίλων και την τεκνοθεσία ήταν περισσότερο αρνητικές, αναφέροντας ότι οι ομοφυλόφιλοι δε θεωρούνται ικανοί για τεκνοθεσία και ορθή γονεϊκότητα λόγω συναισθηματικής αστάθειας.

Υπάρχει διαφορά στη στάση των ατόμων απέναντι στην τεκνοθεσία, ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά;

Κρίθηκε δόκιμο να διερευνηθεί εάν οι απόψεις των συμμετεχόντων απέναντι στην τεκνοθεσία διαφέρουν ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες είχαν πιο θετικές απόψεις αναφορικά με την τεκνοθεσία, εν συγκρίσει με τους άνδρες. Το εύρημα αυτό έρχεται σε συμφωνία με τα ευρήματα της έρευνας των Gibbons, Rufener&Wilson (2006), στην οποία διαφάνηκε ότι οι γυναίκες είχαν πιο θετικές απόψεις ως προς την υιοθεσία, σε σχέση με τους άνδρες.

Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι οι συμμετέχοντες που ήταν ετερόφυλοι είχαν πιο θετικές απόψεις αναφορικά με την τεκνοθεσία, σε σχέση με τους συμμετέχοντες που ήταν αμφιφυλόφιλοι. Επίσης, οι συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι τοποθετούνται στο

κέντρο, όσον αφορά τις πολιτικές τους πεποιθήσεις, είχαν λιγότερο θετικές απόψεις ως προς την τεκνοθεσία, σε σχέση με εκείνους που τοποθετούνται αριστερά, εκείνους που τοποθετούνται κεντροδεξιά και αυτούς που δεν επιθυμούσαν να απαντήσουν.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες που τοποθετούνται δεξιά, είχαν λιγότερο θετικές απόψεις ως προς την υιοθεσία απ' ό,τι εκείνοι που τοποθετούνται αριστερά, εκείνοι που τοποθετούνται κεντροδεξιά και εκείνοι που δεν επιθυμούσαν να απαντήσουν. Επίσης, προέκυψε ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την τεκνοθεσία γενικά διαφέρουν ανάλογα με τις πολιτικές τους πεποιθήσεις. Ωστόσο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, ο τόπος διαμονής, η οικονομική κατάσταση και η θρησκεία, δε φάνηκε να σχετίζονται με τις απόψεις τους αναφορικά με την τεκνοθεσία. Εντούτοις, στην έρευνα της VanLaningham (2012) παρατηρήθηκε ότι οι γυναίκες που ήταν θρησκευόμενες, είχαν πιο θετική στάση ως προς την υιοθεσία, σε σχέση με εκείνες που δεν ήταν, μη λαμβάνοντας όμως δράση για να προβούν στη διαδικασία που απαιτείται.

Υπάρχει διαφορά στη στάση των ατόμων απέναντι στην τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά;

Τέλος το πιο σημαντικό που κρίθηκε ενδιαφέρον να διερευνηθεί εάν οι απόψεις των συμμετεχόντων απέναντι στην τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια διαφέρουν ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, δεν εντοπίστηκε κάποια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των υπό μελέτη μεταβλητών. Αντιστοίχως, στην έρευνα των Gato&Fontaine (2015), διαπιστώθηκε ότι ανεξαρτήτως φύλου, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες είχαν αρνητική στάση ως προς την τεκνοθεσία από ομοφυλόφιλους, υποστηρίζοντας ότι δε διαθέτουν συναισθηματική σταθερότητα, δύνανται να κακοποιήσουν το τέκνο τους, να μην είναι καλοί γονείς συγκριτικά με τα ετερόφυλα ζευγάρια και τα παιδιά τους, είναι πιο εύκολο να παρουσιάσουν συναισθηματικά ή ψυχολογικά προβλήματα, να μην αναπτύξουν την προσαρμοστικότητά τους και να επηρεαστεί η σεξουαλική τους κατεύθυνση. Σε ανάλογα συμπεράσματα κατέληξε και η έρευνα των Παπαθανασίου και Αποστολίδη (2014), στην οποία διαφάνηκε ότι το φύλο και η πολιτική τοποθέτηση, δεν αποτελούν σημαντικές μεταβλητές που να σχετίζονται με την αποδοχή της ομοφυλοφιλίας.

Τα ευρήματα της παρούσας εργασίας έρχονται σε διαφωνία με τα αποτελέσματα της έρευνας του Γρηγορόπουλου (2019) που αφορούσε ελληνικό πληθυσμό. Στην εν λόγω έρευνα, διαπιστώθηκε ότι η θρησκεία, το φύλο, η ηλικία και οι πολιτικές πεποιθήσεις επηρεάζουν τις απόψεις των ατόμων για την τεκνοθεσία τέκνων από ομόφυλα ζευγάρια. Ομοίως, η διεθνής βιβλιογραφία έχει αναδείξει ως συχνούς παράγοντες πρόβλεψης της αρνητικής στάσης σε θέματα που αφορούν τους ομοφυλόφιλους, όπως τον γάμο και την τεκνοθεσία, τους θρησκευτικούς (Lubbers, Jaspers, & Ultee, 2009· Olson et al., 2006· Schulte & Battle, 2004· Whitehead, 2010, 2014· Whitehead & Baker, 2012).

Επίσης, οι Lambert et al. (2006) διαπίστωσαν ότι οι μαθητές που πήγαιναν στην εκκλησία πιο συχνά, ήταν λιγότερο πιθανό να συμφωνήσουν ότι οι ομόφυλοι γονείς θα έπρεπε να επιτρέπεται να υιοθετούν. Εν τούτοις, η προσέλευση στην εκκλησία, ωστόσο, δεν συσχετίστηκε με τη στάση των φοιτητών απέναντι στους ομοφυλόφιλους ανάδοχους γονείς και η σημασία της θρησκείας που αναφέρουν οι ίδιοι οι φοιτητές δεν συσχετίστηκε με τις απόψεις τους σχετικά με την τεκνοθεσία ομόφυλων ή την ανάδοχη γονική μέριμνα. Εν αντιθέσει με τα ευρήματα της παρούσας εργασίας, στην έρευνα των Ryan et al. (2004) διαπιστώθηκε ότι οι κάτοικοι της Φλόριντα που δήλωσαν Χριστιανοί, είχαν πιο αρνητική άποψη για τους ομοφυλόφιλους θετούς γονείς, σε σχέση με άτομα που δεν ασπάζονταν τη χριστιανική πίστη.

Ακόμα, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας έρχονται σε αντίθεση με τα ευρήματα της έρευνας του Montero (2014), ο οποίος διαπίστωσε ότι οι φιλελεύθεροι δημοκρατικών πολιτικών πεποιθήσεων τίθενται υπέρ του δικαιώματος των ομόφυλων ζευγαριών για τεκνοθεσία, εν αντιθέσει με τα άτομα συντηρητικών πολιτικών πεποιθήσεων, που δε συμφωνούν με την τεκνοθεσία των ομοφυλοφίλων. Αντιστοίχως, στην έρευνα των Kirby & Michaelson (2015) φάνηκε ότι οι καθολικοί με συντηρητικές πολιτικές πεποιθήσεις και ελάχιστη μόρφωση δεν αποδέχονται σε μεγάλο ποσοστό την τεκνοθεσία των ομόφυλων, ενώ τα άτομα καθολικού θρησκευμένου και φιλελευθέρων πολιτικών πεποιθήσεων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι περισσότερο δεκτικά.

Προβλήματα της έρευνας

Κατά τη διάρκεια της έρευνας παρουσιάστηκαν ορισμένοι περιορισμοί. Αρχικά, σημαντικό περιορισμό συνιστά η αδυναμία γενίκευσης των αποτελεσμάτων, λόγω της μη αντιπροσωπευτικής φύσης του δείγματος. Το γεγονός αυτό είναι απόρροια της αξιοποίησης της μη πιθανοτικής δειγματοληψίας που συνδράμει να μεν στη συλλογή ενός μεγάλου δείγματος, αλλά στη μη αντιπροσωπευτικότητά του. Επίσης, στην έρευνα έλαβαν μέρος κυρίως νέοι συμμετέχοντες, μη εκπροσωπώντας ικανοποιητικά όλες τις ηλικιακές ομάδες μεταξύ 18-64 ετών. Τέλος, περιορισμό αποτελεί η διανομή του ερωτηματολογίου ηλεκτρονικά. Ειδικότερα, μολονότι με την ηλεκτρονική διανομή επιτυγχάνεται η άμεση και εύκολη συλλογή δεδομένων, δεν είναι σαφές εάν έχει γίνει κατανοητός ο σκοπός και το θέμα της έρευνας, και αφετέρου αν έχουν γίνει κατανοητές όλες οι ερωτήσεις ώστε οι απαντήσεις των συμμετεχόντων να είναι ορθές.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Αυγέρου, Β., Ορφανίδου, Ι., & Πετράς, Μ. (2016). Ρατσιστικές αντιλήψεις φοιτητών - καθημερινός ρατσισμός (Πτυχιακή Εργασία). Ηράκλειο: Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης.
- Γερασιμοπούλου, Φ. Α., Γκουσοπούλου, Α. Α., & Χουχούλης, Σ. Α. (2015). Οι κοινωνικές διακρίσεις και ανισότητες στην εργασία (Πτυχιακή Εργασία). Πάτρα: Τμήμα Κοινωνικής εργασίας. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας.
- Γεωργίου Ι. (2018). Αξιολόγηση των στάσεων των Φοιτητών/τριών της ΣΕΦΑΑ απέναντι στους ομοφυλόφιλους άντρες και στις ομοφυλόφιλες γυναίκες. (Μεταπτυχιακή Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα)
- Γρηγορόπουλος, Η. (2010). Διερεύνηση των στάσεων ομάδας φοιτητών/φοιτητριών του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας: Μια μελέτη περίπτωσης. Επιστημονικό Βήμα, 13 (-), 201-216
- Καρτέρη Δ., Τσεμπελικά Ε., (2016). Υιοθεσία στην Ελλάδα. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη συμβουλευτική των θετών γονέων. Πτυχιακή Εργασία. Πάτρα: Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας. Διαθέσιμο στο: <http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/5601?show=full>.
- Κουφοπούλου Μ. (2017, Μάιος 3). Η απαγόρευση των διακρίσεων στο χώρο της εργασίας. Διαθέσιμο στο: <https://www.arcadiaportal.gr/news/i-apagoreysi-ton-diakriseon-sto-horo-tisergasias>
- Κωνσταντινίδης, Χ., Μπεμπέτσος, Ε., Φιλίππου, Φ. & Ζέτου, Ε. (2019). Η κλίμακα ομοφοβίας σε ελληνικό χορευτικό πλαίσιο: Ψυχομετρικές ιδιότητες κι επιδράσεις φύλου και είδους χορού. Hellenic Journal of Psychology, 16 (2), 245-263

- Λαγοπούλου Ε., Μαλαμίδης Α., (2019). Υιοθεσία στην Ελλάδα. Τα είδη, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της υιοθεσίας. Διαθέσιμο στο: <https://www.lagoroulou.gr/>.
- Μιχοπούλου, Α. (2014) Ομοφοβία. μια αόρατη μορφή βίας; Διαθέσιμο στο: <http://frapress.gr/2014/06/omofonia-mia-aorati-morfi-vias/>
- Μίχος Ι. (2015). Ουσιοποίηση, στερεότυπα και κοινωνική ταυτότητα στο λόγο ομοφυλοφίλων και ετεροφυλόφιλων ανδρών. (Πτυχιακή Εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη)
- Μίχος Ι. (2017). Ταυτότητες και Ιδεολογικά Διλήμματα στο Δημόσιο Διάλογο για την Επέκταση του Συμφώνου Συμβίωσης σε Ομόφυλα ζευγάρια. (Μεταπτυχιακή Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη)
- Μπαμπινιώτης, Γ. Δ., 2002. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Πανταζής, Β. (2015). Ανθρώπινα δικαιώματα και διακρίσεις. (Πτυχιακή Εργασία). Βόλος: Τμήμα Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Παπαθανασίου, Χ. & Αποστολίδης, Θ. (2014). Ηθικές αξίες, Ταμπού και Δικαιώματα: Έλληνες πολιτικοί μιλούν για την ομοφυλοφιλία στο Φελλάς ΚΝ, Κασού, Μ. & Επαμεινώνδα, Ε. (Επιμ.) «Σεξουαλικότητες: Απόψεις, Μελέτες και Βιώματα στον Κυπριακό και Ελλαδικό χώρο», Κεφ, 1.
- Παπαχρίστου, Θ., 1998. Οικογενειακό Δίκαιο. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Παππά Βασιλική, Συμβουλευτική Ψυχολόγος (2006). Επάγγελμα γονέας Ψυχολογικοί Τύποι Γονέων και Συμπεριφορά Παιδιών και Εφήβων, σελ.38-42
- Παρασκευοπούλου Ι. (1981), Εξελικτική Ψυχολογία, σελ.145-175.
- Σαραντάκος, Ν., 2018. “Οι λέξεις έχουν τη δική τους ιστορία”, Η Αυγή. Διαθέσιμο στο: https://www.avgi.gr/politiki/274663_oi-lexeis-ehoynti-dikitoys-istoria.
- Σπυριδάκης, Σ. Ι., 1997. Η υιοθεσία ανηλίκων. Αθήνα: Σάκκουλα.

- Χατζηστεργίου, Μ. (2012). Απόψεις εφήβων για την ομοφυλοφιλία. (Πτυχιακή εργασία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Ελλάδα)

Ξενόγλωσση

- Alderson, K. (2003). A Different Kind of Outing: Training Counselors to work with sexualminority clients. *Canadian Journal of Counseling*, 38:3, 193-204.
- Averett, P., Navalany, B. & Ryan, S., 2009. An Evaluation of Gay/ Lesbian and Heterosexual Adoption. *Adoption Quarterly*, 20 November, 12(3-4), pp. 129-151.
- Averett, P., Strong-Blakeney, A., Nalavany, B. A., & Ryan, S. D. (2011). Adoptive Parents' Attitudes towards Gay and Lesbian Adoption. *Journal of GLBT Family Studies*, 7, 30-48. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2011.537211>.
- Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior. *Child Development*, 37, 887-907. <https://doi.org/10.2307/1126611>
- Besen, Y., & Zicklin, G. (2007). Young men, religion and Attitudes towards Homosexuality. *Journal of Men, Masculinities and Spirituality*, 1(3), 250-266.
- Bos, H., Gartrell, N. & Van Gelden, L., 2012. Adolescents in Lesbian Families: DSM Oriented Scale Scores and Stigmatization. *Journal of Gay and Lesbian Social Services*, 22 May, pp. 121-140.
- Bos, H. & Sanford, T., 2010. Children's Gender Identity in Lesbian and Heterosexual TwoParent Families. *Sex Roles*, Τόμος 62, pp. 114-126.
- Boswell, J., 1988. *The Kindness of Strangers: The Abandonment of Children in Western Europe From Late Antiquity to the Renaissance*. New York: Pantheon Books.
- Bray, J. H., & Kelly, J. (1998). *Stepfamilies, love, marriage, and parenting in the first decade*. New York, NY: Broadway Books.
- Brodzinsky, D. M., 2012. *Adoption by Lesbians and Gay Men. A National Survey of Adoption Agency Policies and Practices*. Στο: *Adoption by Lesbian and Gay Men*. Oxford New York: Oxford University Press, pp. 62-85.

- Brown, S., Smalling, S., Groza, V. & Ryan, S., 2009. The Experiences of Gay Men and Lesbians in Becoming and Being Adoptive Parents. *Adoption Quarterly*, 20 November, 12(3-4), pp. 229-246.
- Cass, V. C. (1984). Homosexual identity formation: Testing a theoretical model. *The Journal of Sex Research*, 20, 143-167. <http://dx.doi.org/10.1080/00224498409551214>.
- Clarke-Stewart, A., & Brentano, C. (2006). *Divorce, causes and consequences*. NewHaven, CT: Yale Univ Press. Retrieved from <http://site.ebrary.com/lib/stmarysca/docDetail.action?docID=10167911>.
- Colombok, S., Spencer, A. & Rutter, M., 1983. Children in Lesbian and Single-Parent Households: Psychosexual and Psychiatric Appraisal. *Journal of ChildPsychiatry*, 24(4), pp. 551-572.
- Coontz, S. (2008). *American families, a multicultural reader*. (2 ed., pp. 394-399). New York, NY: Routledge.
- Crawford, I. & Solliday, E., 1996. The Attitudes of Undergraduate College Students Toward Gay Parenting. *Journal of Homosexuality*, 30(4), pp. 63-77.
- Diamond, L. M. (2006). Female bisexuality from adolescence to adulthood: results from a 10-year longitudinal study. *Dev. Psychol.* 44:5. doi: 10.1037/0012-1649.44.1.5.
- Diamond, L. M., Bonner, S. B., and Dickenson, J. (2015). "The development of sexuality," in *Handbook of Child Psychology and Developmental Science. Vol. 3. 7th Edn.* eds. M. E. Lamb and R. M. Lerner (United States: John Wiley and Sons), 888–931.
- Dominski, E. (2016). Intersectional Bullying, LGBT Youth and the Construction of Power. *International Scholarly and Scientific Research & Innovation*, 10 (9), 3275- 3279
- Farr, R. H., Crain, E. E., Oakley, M. & Cashen, K. K., 2015. Microaggressions, Feelings of Difference, and Resilience Among Adopted Children with Sexual Minority Parents. *Journal of YouthAdolescence*, 15 September.

- Farr, R. H., 2016. Factors associated with relationship dissolution and post-dissolution adjustment among lesbian adoptive couples. *Journal of LesbianStudies*, 21(1), pp. 88- 105.
- Fish J. (2006). *Heterosexism in Health and Social Care*. Basingstoke: Palgrave.
- Fultcher, M., Sutfin, E. L. & Patterson, C. J., 2008. Individual Differences in Gender Development: Associations with Parental Sexual Orientation, Attitudes and Division of Labor. *SexRoles*, Τόμος 58, pp. 330-341.
- Gato, J. & Fontaine, A. M., 2015. Attitudes Toward Adoption by Same-Sex Couples: Effects of Gender of the Participant, Sexual Orientation of the Couple, and Gender of the Child. *Journal of GLBT Studies*, 0(0), pp. 1-22.
- Gibbons, J. L., Rufener, C. A., & Wilson, S. L. (2006). Sex Differences in Adoption Attitudes. *Adoption Quarterly*, 9(2–3), 105–119. https://doi.org/10.1300/J145v09n02_06
- Goldberg, A. E. & Smith, J. Z., 2013. Predictors of Psychological Adjustment in Early Placed Adopted Children With Lesbian, Gay, and Heterosexual Parents. *Journal of FamilyPsychology*, 27(3), pp. 431-442.
- Goldberg, A. E. & Garcia, R. L., 2016. Gender-Typed Behavior Over Time in Children With Lesbian, Gaym and Heteroseual Parents. *Journal of FamilyPsychology*, 30(7), pp. 854-865.
- Goldberg, A. E., Weber, E. R., oyer, A. M. & Shapiro, J., 2014. Seeking to Adopt in Florida: Lesbian and GAY Parents Navigate the Legal Process. *Gay and Lesbian Social Services*, 26(1), pp. 37-69.
- Goldberg, A. E., Smith, J. Z. &Kashy, D. A., 2017. Preadoptive Factors Predicting Lesbian, Gay, and Heterosexual Couples' Relationship Quality Across the Transition to Adoptive Parenthood. *Journal of FamilyPsychology*, 24(3), pp. 221-232.

- Grigoropoulos, I. N. (2019). Attitudes Toward Same-Sex Marriage in a Greek Sample. *Sexuality&Culture*, 23(2), 415–424. <https://doi.org/10.1007/s12119-018-9565-8>.
- Herek, G. M., 2002. Gender Gaps in Public Opinion About Lesbians and Gay Men. *PublicOpinion Quarterly*, Τόμος 66, pp. 40-66.
- Herek, G. (2000). The Psychology of Sexual Prejudice. *Current Directions in Psychological Science*, 9 (1), 19-22.
- Herek, G. (2004). Beyond “Homophobia”: Thinking About Sexual Prejudice and Stigma in the Twenty-First Century. *Sexuality Research & Social Policy. Journal of NSRC*, 1 (2), 6-24.
- Hichy, Z., Coen, S. & Di Marco, G., 2015a. The Interplay Between Religious Orientations, State Secularism, and Gay Rights Issues. *Journal of GLBT FamilyStudies*, Τόμος 11, pp. 82-101.
- van Ijzendoorn M. H., Juffer F. (2006). The Emanuel Miller Memorial Lecture 2006: Adoption as intervention. Meta-analytic evidence for massive catch-up and plasticity in physical, socio-emotional, and cognitive development. *Journal of ChildPsychology and Psychiatry*, 47, 1228–1245
- Kimberly, C. & Moore, A., 2015. Attitudes to Practice: National Survey of Adoption Obstacles Faced by Gay and Lesbian Prospective Parents. *Journal of Gay and Lesbian Social Services*, Τόμος 27, pp. 436-456.
- Kinkler, L. A. & Goldberg, A. E., 2011. Working With What We've Got: Perceptions of Barriers and Supports Among Small-Metropolitan Same-Sex Adopting Couples. *FamilyRelations*, 1 October, 60(4), pp. 387-403.
- Kirby, B. J. & Michaelson, C., 2015. Comparative Morality Judgements About Lesbians and Gay Men Teachingand Adopting Children. *Journal of Homosexuality*, Τόμος 62, pp. 33-50.
- Lambert, E. G., Ventura, L. A., Hall, D. E., & Cluse-Tolar, T. (2006). College students' views on gay and lesbian issues: Does education make a difference? *Journal of Homosexuality*, 50, 1-30

- Lanver, J. A., Waterman, J. & Peplau, L. A., 2012. Can Gay and Lesbian Parents Promote Healthy Development in High-Risk Children Adopted From Foster Care?. *American Journal of Orthopsychiatry*, 82(4), pp. 465-472.
- Lubbers, M., Jaspers, E., & Ultee, W. (2009). Primary and Secondary Socialization Impacts on Support for Same-Sex Marriage After Legalization in the Netherlands. *Journal of Family Issues*, 30(12), 1714-1745.
- MacLeod, M. A., Bauer, G. R., Robinson, M., MacKay, J., & Ross, L. E. (2015). Biphobia and anxiety among bisexuals in Ontario, Canada. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 19(3), 217–243. doi:10.1080/19359705.2014.1003121
- Mason, G. (2002) *The Spectacle of Violence: Homophobia, Gender and Knowledge*. London: Routledge.
- Montero, D. M., 2014. America's Process in Achieving the Legalization of Same-Gender Adoption: Analysis of Public Opinion, 1994 to 2012. *National Association of Social Workers*, 59(4), pp. 321-328.
- Olson, L., Cadge, W., & Harrison, J. (2006). Religion and public opinion about same-sex marriage. *Social Science Quarterly*, 87(2), 340-360.
- Passani, A. & Debicki, M. (2016). Students opinions and attitudes towards LGBT persons and rights: Results of a transnational European project, *Journal of LGBT Youth*, 13 (1-2), 67-88, doi: 10.1080/19361653.2015.1087927.
- Perry S. L. (2013). Multiracial church attendance and support for same-sex romantic and family relationships. *Sociological Inquiry*, 83, 259-285.
- Riggs, D. W., McLaren, S. & Mayes, A., 2009. Attitudes of Lesbians and Gay Men Toward Lesbian and Gay Parents. *Journal of Gay and Lesbian Mental Health*, Τόμος 13, pp. 51- 61.
- Rust, Paula C. 1993. The politics of sexual identity: Sexual attraction and behavior among lesbian and bisexual women. *Social Problems* 39:366-86.
- Ryan, S., Pearlmuter, S. & Groza, V. (2004). Coming out of the closet: opening agencies to gay and lesbian adoptive parents. *Social Work*, 49(1), 85-95.

- Ryan, S. & Whitlock, C., 2007. Becoming Parents: Lesbian Mothers' Adoption Experience. *Journal of Gay and Lesbian Social Services*, 19(2), pp. 1-23.
- Schulte LJ, Battle J (2004) The relative importance of ethnicity and religion in predicting attitudes towards gays and lesbians. *Journal of Homosexuality* 47(2): 127–142.
- Schwartz, J., 2010. Investigating Differences in Public Support for Gay Rights Issues. *Journal of Homosexuality*, Τόμος 57, pp. 748-759.
- Sink, A. & Mastro, D. (2017). Mediated contact with gay men as a predictor of modern homonegativity: An analysis of exposure to characters appearing on television between 2000 and 2015. *Communication Reports*, 32 (2), 78-90. doi: 10.1080/08934215.2017.1360374
- Slater, S. (1999). *The lesbian family life cycle*. Champaign, IL: University of Illinois Press.
- Spitzer, R. L. (1981). The diagnostic status of homosexuality in DSM-III: A reformulation of the issues. *American Journal of Psychiatry*, 138(2), 210-215.
- Spivey, C. A., 2004. *Same-Sex Couple Adoption: The Relationship Between Beliefs, Attitudes, External Influences, and Placement Decisions*. Athens, Georgia: University of Georgia.
- Sumontha, J., Farr, R. H. & Patterson, C. J., 2017. Children's Gender Development: Associations With Parental Sexual Orientation, Division of Labor, and Gender Ideology. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 4(4), pp. 438-450.
- Sutfin, E. L., Fultcher, M., Bowles, R. P. & Patterson, C. J., 2008. How Lesbian and Heterosexual Parents Convey Attitudes about Gender to their Children: The Role of Gendered Environments. *Sex Roles*, Τόμος 58, pp. 501-513.
- Takacs J., Szalma I., Bartus T., (2016). Social Attitudes Toward Adoption by Same-Sex Couples in Europe. *Springer Nature*, 45(7), 1787-1789.

- Troiden Richard R. (1988). Homosexual identity development. *Journal of Adolescent Health Care*, 9, pp. 105-113.
- Van Laningham, J. L.; S. (2012). Social Factors Predicting Women's Consideration of Adoption. *Michigan Family Review*, 16(1). <http://dx.doi.org/10.3998/mfr.4919087.0016.101>.
- Wainright, J. L. & Patterson, C. J., 2006. Delinquency, Victimization, and Substance Use Among Adolescents With Female Same-Sex Parents. *Journal of Family Psychology*, 20(3), pp. 526-530.
- Weber-Gilmore, Sage Rose, Rebecca Rubinstein, 2011. The Impact of Internalized Homophobia on Outness for Lesbian, Gay, and Bisexual Individuals, *The Professional Counselor* Volume 1, Issue 3 | Pages 163–175.
- Welch, M. G., 2011. Growing Up in a Same-Sex Parented Family: The Adolescent Voice of Experience. *Journal of GLBT Family Studies*, 8 February, pp. 49-71
- Whitehead A. L. (2010). Sacred rites and civil rights: Religion's effect on attitudes toward same-sex unions and the perceived cause of homosexuality. *Social Science Quarterly*, 91, 63-79.
- Whitehead A.L. (2014). Politics, religion, attribution theory, and attitudes toward same-sex unions. *Social Science Quarterly*.
- Whitehead A. L., Baker J. (2012). Homosexuality, religion, and science: Moral authority and the persistence of negative attitudes. *Sociological Inquiry*, 82, 487-509.
- Whitley Jr., B. & Kite, M. (2010). *The Psychology of Prejudice and Discrimination*, Second Edition. Wadsworth: Cengage Learning
- FEC, 2018. Family Equality Council. Διαθέσιμο στο: https://www.familyequality.org/get_informed/families_for_all/50_states_of_adoption/.

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΓΙΑ ΤΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Μελέτη απόψεων ενηλίκων ατόμων (18 - 64 ετών), σχετικά με τη νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια»

Έντυπο συναίνεσης στην Έρευνα

Σκοπός μας: Η παρακάτω έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας για την απόκτηση τίτλου σπουδών. Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τις στάσεις και τις απόψεις ατόμων 18-64 ετών σχετικά με την τεκνοθεσία/υιοθεσία από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Σας παρακαλούμε να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο που έχετε στα χεριά σας.

Η συμπλήρωση του Ερωτηματολογίου είναι Εμπιστευτική και Εθελοντική.

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί είναι ανώνυμο και οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το σκοπό της παρούσας έρευνας. Η συμμετοχή σας σε αυτή τη μελέτη είναι εθελοντική και δεν είστε υποχρεωμένοι να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο. Αν ωστόσο αποφασίσετε να το συμπληρώσετε, να γνωρίζετε ότι ΌΛΕΣ οι απαντήσεις σας θα είναι απολύτως εμπιστευτικές και ανώνυμες. ΔΕΝ θα ζητήσουμε το όνομά σας. Οι απαντήσεις σας δεν θα συνδεθούν ποτέ και με κανένα τρόπο μαζί σας. ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΗ ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΑΣ ΠΟΥΘΕΝΑ

Μπορείτε να παραλείψετε οποιαδήποτε ερώτηση δεν επιθυμείτε να απαντήσετε ή να σταματήσετε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου οποιαδήποτε στιγμή. Ωστόσο, θα μας βοηθήσετε πολύ εάν απαντήσετε σε όσες ερωτήσεις μπορείτε. Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ.

Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΑΥΤΟΜΑΤΩΣ ΔΗΛΩΝΕΙ ΤΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΡΟΣΟΧΗ: Διαβάστε τις οδηγίες σε κάθε ενότητα του ερωτηματολογίου προσεκτικά.

Περισσότερες πληροφορίες για την έρευνα: Μπορείτε να επικοινωνήσετε με την υπεύθυνη Καθηγήτρια της Έρευνας κα Σ. Κουκούλη (email : Koukouli@hmu.gr) Η με τις φοιτήτριες :

Ι.Κοκκάλα (email : Joannakokk@hotmail.com)

Α. Κυριαζοπούλου (email: toniakyriazopoulou1@gmail.com)

Μ. Σακελλαρίδου (email : sakellaridoumelenia433@gmail.com)

Ευχαριστούμε για τη βοήθεια και τη συνεισφορά σας σε αυτή την μελέτη.

A.ΜΕΡΟΣ

Οι παρακάτω προτάσεις αφορούν τις απόψεις σας για την τεκνοθεσία γενικά. Σε κάθε μια από τις προτάσεις σημειώστε σε ποιο βαθμό διαφωνείτε ή συμφωνείτε .

1. Η υιοθεσία μπορεί να επηρεάσει την ευημερία του παιδιού.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

2. Η υιοθεσία δεν πρέπει να επιτρέπεται. Δεν θα υιοθετούσα ποτέ ένα παιδί από άλλη φυλή ή με διαφορετικό χρώμα.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ

- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

3. Όπως και οι βιολογικοί γονείς το ίδιο και οι θετοί γονείς θεωρούνται πραγματικοί γονείς.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

4. Τα υιοθετημένα παιδιά αισθάνονται σαν να μην είναι μέρος της οικογένειας.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

5. Τα παιδιά που υιοθετούνται από οικογένειες από άλλες χώρες, κινδυνεύουν να χάσουν την κουλτούρα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ

- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

6.Η υιοθεσία θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο μεταξύ ορισμένων φυλών ή μεταξύ ατόμων του ίδιου χρώματος.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

7.Για να υιοθετήσει κάποιος/α ένα παιδί διαφορετικής καταγωγής (γραμμής αίματος), φυλής ή χρώματος πρέπει να είναι απελπισμένος/η.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

8.Οι βιολογικοί γονείς δεν θέλουν τα παιδιά τους μετά την υιοθεσία τους.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ

- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

9. Οι θετοί γονείς αγαπούν τα υιοθετημένα παιδιά τους σαν να ήταν βιολογικά τους παιδιά. Συμφωνώ απόλυτα

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

10.Μια βιολογική μητέρα δίνει το παιδί της για υιοθεσία κυρίως λόγω έλλειψης ηθικών αρχών και εκπαίδευσης .

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

B.ΜΕΡΟΣ

Οι παρακάτω προτάσεις αφορούν τα συναισθήματα και τις απόψεις σας για την τεκνοθεσία/υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια (άνδρες ή γυναίκες). Σε κάθε μια από τις προτάσεις σημειώστε σε ποιο βαθμό_διαφωνείτε ή συμφωνείτε.

11. Υπάρχει κάποιος άνδρας ομοφυλόφιλος ή γυναίκα ομοφυλόφιλη η οποία ανήκει στο στενό κύκλο γνωριμιών σας;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω/ Δεν απαντώ

12. Δεν υπάρχει τίποτα κακό σε μια σεξουαλική σχέση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλλου.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

13. Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με το γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλλου.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

14. Πιστεύω ότι το συμφέρον του παιδιού προστατεύεται καλύτερα με την τεκνοθεσία του από ετερόφυλα ζευγάρια.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

15. Θα ένιωθα άβολα να υιοθετηθεί ένα παιδί από ένα ομόφυλο ζευγάρι. .

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

16. Θα ένιωθα άγχος να υιοθετηθεί ένα παιδί από ένα ομόφυλο ζευγάρι.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

17. Θα ένιωθα θυμό αν ένα παιδί υιοθετηθεί από ένα ομόφυλο ζευγάρι αντί από ένα ετερόφυλο ζευγάρι.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

18. Δεν πιστεύω ότι παιδιά που μεγάλωσαν με ομοφυλόφιλο ζευγάρι γονέων είναι πιο πιθανό να κακοποιηθούν σεξουαλικά από παιδιά που μεγάλωσαν με ετερόφυλους γονείς.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

19. Δεν πιστεύω ότι παιδιά που μεγάλωσαν με ομοφυλόφιλο ζευγάρι γονέων είναι πιο πιθανό να κακοποιηθούν σεξουαλικά από παιδιά που μεγάλωσαν με ετερόφυλους γονείς.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

20. Πιστεύω ότι τα παιδιά που μεγάλωσαν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν είναι πιο πιθανό να παρουσιάσουν σημαντικές αναπτυξιακές διαφορές σε σχέση με τα παιδιά που μεγάλωσαν από ετερόφυλα ζευγάρια.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

21. Θα ένιωθα ασφάλεια αναθέτοντας τη φροντίδα ενός παιδιού σε ένα ομόφυλο ζευγάρι.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

22. Πιστεύω ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια είναι πιο πιθανό να τα πειράζουν (κοροϊδεύουν) οι συνομήλικοί τους. .

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

23. Θα ένιωθα άνετα να επικοινωνώ (αλληλεπιδρώ) με ομοφυλόφιλα ζευγάρια που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

24. Φοβάμαι ότι τα παιδιά που μεγαλώνουν από ομοφυλόφιλα ζευγάρια θα γίνουν και τα ίδια ομοφυλόφιλοι.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

25. Πιστεύω ότι ο τρόπος ζωής των ομοφυλοφίλων ζευγαριών τα κάνει ακατάλληλα για γονείς.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

26. Πιστεύω ότι τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια δεν έχουν τις κατάλληλες σχέσεις.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

27. Θα επέτρεπα στα παιδιά μου να παίζουν με παιδιά που έχουν μεγαλώσει από ομοφυλόφιλα ζευγάρια.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

28. α) Πιστεύω ότι οι ομοφυλόφιλοι άντρες είναι πιο ικανοί να μεγαλώσουν ένα αγόρι από ένα κορίτσι.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

β) Πιστεύω ότι οι ομοφυλόφιλες γυναίκες είναι πιο ικανές να μεγαλώσουν ένα αγόρι από ένα κορίτσι.

- Συμφωνώ απόλυτα

- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

29. α) Πιστεύω ότι οι ομοφυλόφιλοι άντρες είναι πιο ικανοί να μεγαλώσουν ένα κορίτσι από ένα αγόρι.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

β) Πιστεύω ότι οι γυναίκες ομοφυλόφιλοι είναι πιο ικανές να μεγαλώσουν ένα κορίτσι από ένα αγόρι

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε διαφωνώ ,ούτε συμφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Γ.ΜΕΡΟΣ:ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο:

- Άνδρας
- Γυναίκα
- Άλλο

2. Ηλικία: παρακαλώ συμπληρώστε την ηλικία σας

3. Επίπεδο εκπαίδευσης:

- Δεν πήγα σχολείο
- Μερικές τάξεις Δημοτικού
- Απολυτήριο Δημοτικού
- Απολυτήριο Γυμνασίου η απόφοιτος παλαιάς Τεχνικής Σχολής
- Απολυτήριο Λυκείου
- ΙΕΚ η άλλο Μεταλυκειακό επίπεδο
- Πτυχίο ΤΕΙ/Πανεπιστημίου

4. Πως θα χαρακτηρίζατε την οικονομική σας κατάσταση:

- Κακή
- Μέτρια
- Καλή
- Πολύ Καλή

5. Ποιος είναι ο μόνιμος τόπος διαμονή σας:

- Χωριό(έως 100 κάτοικοι)
- Κομόπολη(1.000-9.999 κάτοικοι)
- Πόλη (10.000 και πάνω)
- Μεγάλο αστικό συγκρότημα(Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πειραιάς, κλπ)

6. Ποια είναι τα θρησκευτικά σας πιστεύω;

- Χριστιανός Ορθόδοξος
- Χριστιανός Καθολικός
- Μουσουλμάνος
- Άθεος
- Άλλο
- Δεν επιθυμώ να απαντήσω

7. Που θα τοποθετούσατε περισσότερο τον εαυτό σας όσον αφορά τις πολιτικές σας πεποιθήσεις:

- Άκρα Αριστερά
- Αριστερά
- Κεντροαριστερά
- Κέντρο
- Κεντροδεξιά
- Δεξιά

- Άκρα Δεξιά
- Δεν επιθυμώ να απαντήσω

8. Παρακαλώ αναφέρατε τον σεξουαλικό σας προσανατολισμό:

- ετεροφυλόφιλος
- ομοφυλόφιλος
- αμφιφυλόφιλος
- άλλο
- δεν επιθυμώ να απαντήσω

Τέλος ερωτηματολογίου

Ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο και τη συνεργασία σας.